

Érdi IRKA

IRODALMI-KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

XIV. évf. 2025/4. DECEMBER

700 Ft

Tartalomjegyzék

Líra.....	3
Nyertes és alkalmi művek.....	23
Epika.....	26
Diákoldal.....	29
KÉP-VERS	31
Szárnyaló Sóllymok Haikucsoport.....	33
Jankovics Márta rovata	35
Ábel András nyomában.....	38
Madarat tolláról – Madár Tamás rovata	41
Bemutakozás.....	43
Tanulmány	45
Beszámoló.....	52
Hírek	58
Könyvajánló.....	59
Filmajánló.....	61
Kép-tár: A közelmúlt eseményeinek fotói.....	62

Tornai Xénia lett a frissen alapított Kiss Irén Irodalmi Díj első díjazottja. Részletek az **ötvenkettedik oldalon**.

A Gradus ad Facultatem szervezetnek van IRKA-s vonatkozása: Cserni András és Környei Kristóf is tagjai. **Szigeti Anna**, a szervezet egyik vezetője tagja ismerteti a Gradust az **ötvenhetedik oldalon** lévő írásában.

Vajon milyen állattá változott Gregor Samsa Kafka híres elbeszélésében? **Cserni András** tanulmányából kiderül a **negyvenhatodik oldalon**.

Török Nándor díszoklevele, melyet hatvanadik születésnapjára kapott. Az ünnepélyes átadón elhangzott verseit lásd a **huszonnegyedik oldalon**.

IMPRESSZUM:

Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat • Megjelenik negyedévente a Poly-Art Alapítvány támogatásával • Felelős szerkesztő: Daróci Lajosné, tördelőszerkesztő: Cserni András • A szerkesztőség levélcíme: Szepes Gyula Művelődési Központ 2030 Érd, Alsó u. 9. • E-mail: dlnemarta@gmail.com • IRKA-logó: Mezőfi Virág • Címlapon Ilka Gábor Tóth-ágas című szobra szerepel. A KÉP-VERS rovat fotói Glavati Nagy Éva, a Kafka-múzeumban készült fénykép Cserni András, a többi fénykép Garai János és Daróci Lajosné műve • Nyomdai munkák: Érdi Rózsa Nyomda Kft. • Kiadja a Szepes Gyula Művelődési Központ • ISSN: 2062-8048

LÍRA**BAKA GYÖRGYI****Határátlépés fölfelé***Hamvas Béla emlékére*

A halál nincsen közel,
nincsen távol, mégis folyton
kísér, riaszt és ringat minket.

Valódi lényünk a
lelkiismeretben fészkel,
onnan int, mozdít, ébreszt.

Személyesnek lenni:
magamra venni tekinteted
súlyát, mosolyod fényét.

Belső valóság-örvénylés:
nagyság és kivetettség
ikertestvérek.

Közönyös arcod
rejtve levő mélyebb
lényed maszkja.

Tudni: látni és szeretni,
lágyan sorsod csendjébe
ölelődni.

Kitágult és megnyílt
jelenünk a mámor mosolygó
ringató szétterülése.

Az éjszakai égbolt érett
szőlőfürtökként ringatja
a csillagokat.

A szikrázó szőlőszemek
mélyén megpillantod
a rettenetet:

sötét fekete szédület
kavarog ott, mégis a sűrűlt
fény tartja egyben.

Visszatérés: hazatalálás
az ősi kezdethez, ami már
rég elsorvadt bennünk.

Határátlépés fölfelé:
a megpróbáltatások áldása
a bölcsesség szelídségével.

BODZA KLÁRA**Emlékezz és érezz!***(Czidra László emlékére)*

Giling-galang, ezüstharang,
Elcsitul egy lélek,
Kipp-kopp, kipp-kopp, ne is keresd,
Emlékezz és érezz.

Lelkem húrja, ha elszakad,
Elnémulok végleg,
Lapozz bátran a múltamban,
S csodák várnak téged.

Főnix madár gondolatom
Benned újra éled,
Rezgő színek, dalok szárnyán
Bújócskázik véled.

Halkan csengő dallamain
Emléket idéznek,
Szíved mélyén megpihennek,
Végre hazatérnek.

Giling-galang, ezüstharang,
Elcsitul egy lélek,
Kipp-kopp, kipp-kopp, ne is keresd,
Emlékezz és érezz.

Boldogság

A boldogság, ha egy mély kút lenne,
S a végtelenségig tele lenne,
Én bizony csak nagy kanállal mernék,
s tetejére tejszínhabot tennék.

De mivel hogy ilyen csoda nincs,
A boldogság legnagyobb kincs.
Elveszteni könnyű, megszerezni nehéz,
Ne pazarold hát a sorsnak e kegyét!

Nekem is van, de csak három cseppnyi,
Legszebb csupromba akartam eltenni.
De a csupor a minap elrepedt,
S piciny boldogságom örökre elveszett.

BOTOS FERENC**Barangoló***(A Tétényi-fennsík)*

szarmata tenger üzen
 kagylói, csigái kőbe forrtak
 hajló füvek közt smaragd cikázás
 ősei egykor sárkányok voltak
 -
 napkelet szülte vadvirágok
 tavaszi szélben nyiladoznak
 taposás, ásás ritkítja számuk
 szűkülő körökben még felragyognak
 -
 Káli-júga kor kivesző remények
 költők jajduló igéi szólnak
 kiürült égen sátáni gépek
 az istenek mind a semmibe hulltak

CETTLER GERTRÚD**a semmi***(részlet a Hétköznapi filozófálgató írásokból)*

a semmin elgondolkodni nem is oly nagy vétek
 kérdezem magamtól:
 van-e erről bármilyen képzet...?
 esetleg lényegtelenül is megfogható lényeg...?
 a semmiről írni sem olyan egyszerű képlet
 mert ha a semmi nincs
 akkor üres tintával írhatjuk az egészet
 tán készült róla mutató kép
 melyet az instagram oldalamon lájkolhat a kíváncsi nép...?
 vagy megfestették-e már a nagy semmit...?
 láttál-e már festővászonon nemlétező
 Frida Khalot vagy Da Vincit...?
 voltál-e már múzsája egy sosem volt költőnek?
 írtál-e már nincstelen sorokat
 melyek ujjaidról semmitérően leperegtek...?
 kérdezted-e már magadtól:
 érdemes elgondolkodni a semmin...?
 látható-e bármi is egy láthatatlanul üres szelfin...?
 ...s vajon elgondolkodhatott-e mindezen Dickinson
 esetleg Puskin?

CSERNI ANDRÁS**A remény rendszertana**

Ritka állat a remény, egy van csak belőle,
 s néha elég egy golyó, hogy ember lelője,
 máskor meg a halálból visszatérni látszik,
 lassan gyengül, haldokol – nem születik másik.

Csábos állat a remény, olyan, mint a tigris:
 mutató és nyájas, de bájossága hamis,
 éhes ragadozó ő, ki prédájára vár,
 ha simogatod, fogai ketrecébe zár.

Csalfa állat a remény, szépséggel kápráztat,
 de mosd le róla egyszer a színpompás mázat,
 kígyóteste vonaglik sziszegve alatta,
 odakap, és jövődet halálra harapta.

Szívós állat a remény, vissza-visszatérő,
 egy haszonállatnak hitt zabolátlan rém ő:
 feladnád? ő téged nem – főnixként visszatér,
 mert kínzó parazitánk ő és délceg telivér.

CSONTOS MÁRTA**Háborús körkép**

*és lesznek földindulások
 mindenfelé, és lesznek éhségek
 és háborúságok (Márk 13,12)*

...és tele van a világ felkiáltójelekkel
 és széttaposott mondatokkal, és nincs már
 igazság, nincs bizonyosság, nincs világosság,
 kiégett csipkebokor árválkodik a hegyen,
 a térképről megszökött a béke.

... és leszúrt kardok vannak az országhatárokon,
 az anyaföldre láncaltap mintázat vetül,
 nem szánt új barázdát az eke
 ... és gyűlöletet hirdetnek rögtönzött próféták,
 halálos áramütést szór az utálat ereje.

... és a kiontott vér nem táplálja a gyökereket,
 és a gabonában elvetél a csíra
 ... és a madarak többé nem néznek az égre,
 savas esőt mosnak arcodba mérgezett fellegek,
 szemgödredben megfeketül az álom
 ... és a gyűlölet ott bomlik el az ecetszagú halálon.

... és két lélegzet között fuldoklik az Ige,
 és az árulók, akik már nem csak parancsra ölnek,
 hagyják, hogy a lelkeket a halált hozó fű benője.

DEÁK MÁRIA**Átkos éjszakák**

Átkos éjek jönnek a holnapokkal
 és nem borul már ránk remény. Nem szólnak
 már az árnyak, csak suttog a néma éj
 – csillagtalan az égbolt, lelketlen
 álarc az életünk. Fegyencek szórnak
 üres szavakat, mit senki sem ért –
 vagy érteni nem akar, mert a közöny
 és a kényelem hasznat húz belőlük.
 Új világ, örök éj, hamis szóözön.

Csikorgó fagyok bitang hidegét, mint
végső csapást küldi ránk az Isten.
Letépett, rongyos billogot varr vissza,
majd bélyeget ragaszt a homlokokra,
stigmák születnek, szónok papok szája
véres szavakat szór üres szívekbe,
hol gyökeret ver a gyűlölet s harag
– hihetetlen, de egyszerű a tegnap –
holnapban támad fel a bitang való.

Átkos éjek ülnek a jövő egén
és csak ki nem feledte még, hogy volt
itt már csüggedés, és tétova tenni
nem akarás, az látja a bilincset,
a láthatatlan börtön láncait,
amin a romlás sárgás-ódon-barna
fényképe őrzi még a múlt bűneit,
miből senki nem tanul. Sírunkra
varázsszavak hordják a feledést.

DEMSE MÁRTON

Árulás

Nemtelen indulatok,
Amorf gyilkos arcok,
Véres szélmalomharcok,
Életünkben ebolagondok.

Várköveink vészes indulása,
Folyóink halálos áradása,
Gabonaföldjeink száradása,
Szentélyink örök káromlása.

Gecsemáne olajfái alatt
Az igazság régen halott.
Minden elárultatott!
A kakas harmadszor is szólott!

Eső után

Sápadt szelek, szende szemek,
Ferde esőszálak szerte szitálnak.
Beteg bajt hozott a búzának,
Zsábás fájdalmat az öregeknek.

Áznak a mohásodó seregélydúcok,
A virgonc szellő lassan lebben.
A közelben okos bagoly huhog,
És szépen simulnak a vén arcok.

DROTLEFF ZOLTÁN

A perc

Sok százezer perc egy élet!
Parány időtéglák sora.
De egyszer ennek is vége,
ismételve nem lesz soha.

Ám a perc hosszú is lehet,
hogya fuldoklik valaki!
Ha nézed a távolodó,
lekésett vonat árnyait!

Amikor kedvesedre vársz,
türelmed toporog benned,
de ő nem érte el buszát!
Egy perc kellett volna ehhez...

Ama utolsó pillanat,
mikor elmúláskor szenvedsz...
Végtelennek tűnő idő,
amíg elcammog, és mehetsz...

Léttremtőnknel életünk,
nem több egy rohanó percnél,
ám létezik oly pillanat,
években hosszabb hetvennél...

Nos, becsüld meg e csöpp időt,
benne édes ölelés vár,
ennyi meghitt csend, boldogság,
de nincs már, ha e perc lejár...

DYLAN D. TIDES

Toldi Miklós: Aranynak

Kandallómban lassan elnyugszik az izzás.
Künn a tornác úgy nyög, mint a csősz, ha sírt ás,
s legkedvesebb korcsát készül eltemetni.
Múlhatna a tél már. Szeretném feledni,
s tavaszt átugorva még egy fülledt estén,
tücsökzajban s pipám paraszába lesván
hold veresét nézni, mint ki sosem álmos...
Azt az egyet még tán megérhetjük, János!

Isten, aki tudja, mi lesz végül velünk.
Annyi biztos csak, hogy holtunkig, ha félünk,
nem ember kezétől s fegyver villámától
remeg meg a szívünk. Nem tartunk a máttól,
a tegnap már nincsen, a holnap meg úgyis
eljő, hogya rettegsz, minek még a súly is?
Szemem pernye-pillét követ, ahogy szálldos...
Egy dolog rémiszt: Ha... elfelednek, János.

Nem engem vagy Téged. Az a jussunk. Nem kár.
 Örök emlékezet ezen földön nem vár
 semmi ember-féle átkozott fiára.
 De mégis... Hazudd, hogy nem éltünk hiába!
 Tudom, hogy ajkam az ritkán és halkán szólt,
 de volt sok háborúm, s azt írtad, hajdan volt
 duzzadó erőmről: csodákkal határos!
 Tudják majd, ki voltam? Vagy már csak ma, János..?

Neked könnyebb, s főképp: sokkal szebb a dolgod.
 Fáradtság s vég nélkül mindegyre csak hordod
 rengeteg hőköd és történeted nekünk.
 Temiattad hisszük: lassú, magyar vérünk
 lesz még vad patakja legigazabb gőgnek,
 s hogy idegen barmok mindhiába bögnék,
 magyar fejek alatt magyar szó lesz vankos!
 Annyit adsz, hogy nem hullsz múlt kódébe, János!

Gyenge karom korhadt, mellém vénült szolgál.
 Könyvet hogyha elbír, de... csípje a bolha,
 tégedet olvasva új erőre szökken,
 s hiszem: nem felednek! Sőt, majd egyre többen
 falják soraidat évszázadok múlva!
 Minden betűd mag lesz, s magyar szívbe hullva
 megindul és nő még friss hajtása számos!
 Mi meg fentről nézzük, s megnyugoszuunk, János...

FAZEKAS IMRE PÁL Így őrizlek

egy rozsdás árnyék foltot hagy a Földön
 labdázik önnön baljós sorsával
 irigység félelem keserű kölcsön
 arany terek – boldogtalansággal

könnyek örömek az élet futása
 a bőrét senki se vetheti le
 emlékei között van maradása
 jutva a vég kegyes könyveibe

hiú álmokat kergetnek az évek
 csak a remény marad örök szüntelen
 a csalódott képek is olyan szépek

s habár elszálltak mint füst a szelekben
 én mindig vagyok leszek közeledben
 Egyetlen szépem így őrizlek Téged!

Lesz még ember az ember

választalan néma erdő a világ
 az égre nyíló szem látja mi- miért-nem
 ma már oly távoli lett a mennyország
 hangtalan napok – a fény sűrűjében

az emberek között „törvénykötelék”
 érzéketlen vak megvett „nyájak” járnak
 vad célok vermek rémítő reszelék
 szegényekre ínséges évek várnak

aki kiáll ma a hegy tetejére
 s utazik az örökség sűrűjében
 onnan átlát az ígéret földjére
 mit nyer az élet – igaz – tűz-hevében :

lesz még ember az ember Földnek Égnek
 örök lesz a szeretet Himnusz – Ének

(Az irodalmi hagyaték ápolója: Tauz Józsefné)

FAZEKAS IVETT XVI. Rizspapír

Van egy anyajegy a jobb talpam belső felén.
 Emlékszel még?
 Vagy csak a holdfény bölcsőjében ringó,
 halk nevetésünk tudod felidézni?
 Ha nem ülnék mezítláb, törökülésben
 a teraszon a reggeli nap csalogató fényében,
 nekem is könnyebb lenne felejtenem.
 Vagy csak ölelő karjaid maradnának meg bennem mély
 nyomként,
 a köztünk levő kapocs utolsó jeleként.
 A sok meggondolatlan butaság,
 ami egykor olyan jó ötletnek tűnt,
 most itt ül mellettem a helyeden,
 s a te hangodon suttog szépeket a fülembé.
 Lehet, hogy táncolunk még,
 és lehet, egyszer újra kiszúrsz a tomboló tömegben,
 de most menekülök az emberek elől,
 zebraként próbálva beleolvadni a terep zöld mintájába,
 persze sikertelenül.

De majd ha ollóval vágom ki a megmaradt
 momentumokat
 tudóm szürke sarkából,
 akkor is rád fogok gondolni.
 Elvégre te költöztél belém
 meg az a sok apróság.
 A hangod reggel,
 a remegő kezéd a második sör után,
 az a kis folt a bal lapockád domborulatában

és a vízesésben fürösztő tekinteted,
 mikor esténként körénk tekered a takarót,
 hogy ne fázzak a hűvös éjszakában.
 Te vagy a homokként pergő idő,
 én pedig sikítok egy dobozba zárva,
 hátha meghalod.
 De persze hiába.
 Mert az én hangom elveszik a kettőnk közt egyre csak növe
 táv feketelyukában.
 Egy konkáv síkidom vagyunk,
 te pedig elrejtőzöl az egyik szög zugában.
 Ki akartalak bogozni,
 de a réteg, amit lefejték rólad,
 végeláthatatlanul visszánő,
 de a bőr, amit te téptél le rólam, soha.
 S hegekkel borítva csúszok le a fal mentén,
 olyan lassan,
 hogyha visszafele játszanál le,
 azt látnád,
 hogy többé nem próbálok felkapaszkodni.

XVII.

Sámli

A gondolatok ömlenek ki számon,
 mikor elfoglalom a melletted levő üres helyet.
 Erősödő háttérzajként az érzések basszusa
 tarka lepkeként dübörög mellkasomban.
 Méhkas a koponyám,
 csontjaim korhadt ágak.
 Hátrafelé táncolunk elméd aranyozott előszobájában,
 de mégis közeledünk a bejáratodhoz.
 A pokolba a metaforákkal,
 a pokolba a ki nem mondott érzésekkel.
 Csak ez a dallam zeng kürtként gyomromban,
 mikor hajnalban feléd fordulok.
 A kávé tenyeremre csapódott melegsége,
 mikor letakarom a csésze tetejét,
 az vagyok én,
 s talán majd eljön az idő,
 mikor büszkén vállalom ezt nélkülöd.
 Pirosat erősíti a zöld, miként zöldet a piros.
 Egy komplementer színpár vagyunk,
 kik egymás nélkül nincsenek,
 de együtt szűrjük szemgödrömet.
 Mint mikor valaki zavartalanul suttog.
 Soha ne bízz egy sokat suttogó emberben!
 Titkai vannak, én azt mondom.
 Rég láttalak már, nagyon régen.
 Talán ezért is talál egymásra néhány rímem.
 Sosem gondoltam volna,
 hogy valaha majd én ilyet mondok,
 de te vagy a múzsám.
 Mi lenne, ha homlokodon csókolnál?
 Nem.

Lejjebb.
 S talán akkor még a lelket is kiírnám belőled.

FAZEKAS MAJOR GIZELLA
Adventi várakozás

Lelkemben adventi várakozás,
 Krisztus születése szívünknek áldás.
 Napkelte pirosan fénylik elő,
 hófehér az ünnep, zöld a fenyő.

Fenyőfa illat. Irgalom, Uram!
 Bejárta a Földet a rettegés, fájdalom.
Imádság, béke, jószág, szeretet,
 háború ne legyen! Kegyelmet, Istenem!

Mert egyre sajog a lélek, a test,
 fáradt, lankadt karácsonyest.
 Hozz **feloldozást, reményt, hitet!**
 Krisztus születésével **szeretetet!**

Advent

Adventi gyertyaláng
 hassa át a szíveket,
 édes a várakozás Jézusra,
 szűnjön mindenütt a gyűlölet!

Fénybe borult a sötét ég,
 az ő jövetelét várjuk,
 a hold hatalmas fényére
 a lelkünk kitarjuk.

Béke, béke hangzik a dal,
 karácsonyi béke!
 Ugye, uram, egyetértést adsz
 az emberek szívébe?

GANI ZSUZSA
Magány

Hull a hó, selymes és puha álom,
 éjpalást terül az egész világon.
 Csillámpor hinti be a tar rétet,
 mindenség sóhajt, óév ér most véget.

Lágyan terül szét a fagyos tájon,
 gyermekkori léptek nyomait vágyom.
 Magány ül lelkemen, nem szól hárfa,
 múlt idők szíve hófehérbe zárva.

Kedves ősz

Kedves ősz, suhogó és füttyös,
nagyon vártalak már téged!
Vörösben izzó, pompás lombod
s mustszagod bódítja lényem.

Kedves ősz, ne suhanj még tova,
szomjúság gyötört utánad!
Lábam elé hinted kincseid,
s táncot ropsz zörgő ruhában.

Kedves ősz, ó, drága, kedves ősz,
annyira fontos vagy nekem!
Mint pirkadat a fénylő napot,
annyira szeretlek téged!

**HAJDAN VALI
Elmélkedéseim**

Elmélkedem, mindig,
az jár az eszemben,
nem lehet igazunk
az Istennel szemben.
Ki lehetne bölcs ma
abban és bölcs ebben?
Élhetne-e ember
Istennél bölcsebben?

Csalódtunk bús úrba'
és vidám hölgyekbe',
eljutottunk csúcsra
és hullámvölgyekbe.
Szép álmainkból egy
valós förtelembe,
erkölcsös világból
egy erkölcstelenbe!

Elfutottunk-e már
Betlehemből Csehbe,
eljutottunk-e már
zajból egyből csendbe?
Töltöttünk-e vizet a
tengerből cseppbe?
Nem kérdés, hogy Isten
embernél bölcsőbb-e!

Mindannyiunk szívét
a szeretet töltse be
és a poéta is,
versbe ezt költse be!
S kinek volt életében
már szeretettől sebe,
kívánom, hogy azt is
a Szeretet kösse be!

**JOHONYÁK MÁRIA
Máris elvesztettelek?**

Csak fél percre engedted el a kormányt,
máris meglódult velünk a járgány,
s a kerítéskarókból kidőlt néhány.

Persze én voltam rámenős, tudom,
mihelyt nem volt elég erős ellenállás,
túltoltam a szövegelésben a célomon.
Félek, mindig félek, hogy
összetöröm a porcelánt, de
rajongásomat nem titkolhattam,
olyan voltam, mint az elefánt.

A slágerszövegekre csak tippellek,
az érzelgős- és szakításban is
azt hiszem, rád ismerek, mert
mindkettő nagyon jól áll Neked!
Ha egyszer versem majd kezvedbe tenném,
addigra dalod ismét élre kerül,
szeretném, ha ihletőm lennél,
és az elborult égbolt újra felderül!

**JÓLESZ GYÖRGY
Névnapomra**

Úgy alakult, hogy György lettem,
kinek arra legyen gondja,
hogy majd fényes vértzetben
a sárkány vérét kiontja.

Készültem a küzdelemre
(sok tízéves volt a munka),
apám volt a mesterem, de
aztán meghalt (tán megunta).

Később magamtól tanultam,
s végül harcra készen álltam.
Feszülten vagy ellazultan,
csak a viadalra vártam.

Ám a sárkány nem volt sehol
(ODABENT meg nem kerestem),
de volt nálam fekete toll,
gondoltam, a falra festem.

Kész is lett, szép, saját sárkány,
igazi vérszomjas öslény,
csak hogy ott ült négy tojásán:
egyek, ez a sárkány nőtény!

Le is eresztettem kardom,
ahogy nézett elgyötörten.
Reszketve nyílt ki a markom,
és a sárkányt meg nem öltem.

KÁDÁR TIBOR
Csillagkupola

*„Bizony ma már, hogy izmaim lazulnak,
Úgy érzem én, barátom, hogy a porban,
Hol lelkek és göröngyök között botoltam,
mégis csak egy nagy, ismeretlen Úrnak
vendége voltam.”
(Kosztolányi D. : Hajnali részegség)*

Cirpelők szédült hada volt ébresztő harsona,
Egy hangtalan, békés augusztus hajnalán.
Valami különös, sosem látott, titkos égi Fény
Ömlött be ellenállhatatlan szobám nyitott ablakán.

Nehezen eszméltem, hol vagyok, és ez nem álom,
Ébren vagyok, nem álmodom – a varázslat valódi.
Kirohantam, mint kit űznek a házból a szabadba,
A Látványt, mi ért, sohasem tudom elfelejteni!

A Tejút csillagkupolája szikrázón borult az égre!
Milliárd élő csillagtömeg, számuk végtelen,
Melyben minden fényes pont egy élő, izzó kohó,
Eleven, emésztő Tűz, melynek hőfoka mérhetetlen.

E pillanatban tízezer évre megdermedt az Idő!
Nem tudtam, hol vagyok, mely korban élek.
A testem van jelen, a szemem lát vagy a lelkem?
Egy helyben állok, vagy a Menny felé megyek?

A zörrenő bokorból hirtelen torzonborz alak lépett elé,
Testét állatszőr takarta, haja, szakállá derékig ért.
Az ég felé mutatott, majd felém nyújtotta kezét,
Földig borult előttem, mint aki könyörög kegyelemért.

A mozdulat beszélt: Te onnan jöttél, a Csillagokból!
Te vagy a Végtelen Ura, jöttél, hogy szolgálhassak,
Kezedbe teszem sorsom, hatalmad szolgálja életem,
Engedj elmennem, hogy mindenem eléd tehessem."

Ijedten emeltem fel őt, magamra mutatva én is a földre borultam,
En nemkülönben e föld szülötteként haladok az elmúlás felé,
Halandó, nyomorult páráként, kit e csillagok kegyelme éltet,
Nézd, én is alázattal borulok az örök Mindenség elé!

Talán órákig tartott, míg mindketten hódoltunk az Egek Urának.
Szellő legyintett meg, és mire feleszméltem a kábulatból,
A fura lény eltűnt mellőlem, nyomát hiába kerestem,
De a Menny fénye még jobban tündökölt a magasból!

Azelőtt, sem azután, soha nem láttam ennyi csillagot az égen!
Hitem rendíthetetlen: itt a Földön semmi sem múlhatatlan,
Mi, emberek, csak vendégei vagyunk egy tűnő Világnak,
Ami örök, állandó, az Odafent van, csak az a halhatatlan!

KARÁCSONY ISTVÁN**Advent**

A ködfátyol simogatta hóba taposom
nyirkos bűneim szelencéjét.
Bandukolok a vaksi úton....

A fázósan összehúzódó templom ablakából
Felém gurul a kis sárga fény-golyó,
fürkésző szemem pupilláján át
Agyamba vetíti az adventi várakozás
kérő csillagát.

Mit várok én?
Várom a hajnali cinke hunyorgós szolamát,
Várom a „rorátés” léptek ropogását,
Várom az ünnepi csengő hívását,
Várom a karácsonyi fenyő balzsamát,
Várom a lobogó gyertya táncát,
Várom a sült cipő barnás mosolyát,
Várom az ajándékok szivárványsorát,
Várom a találkozások pezsgős kacaját,
Várom a mély hangú hangszer dallamát,
Várom a tömjénfüst fűszerillatát.

Tettekre sarkall a visszhangzó fohász:
„Uram, Te megérted az esdők panaszát!”
.....”Barátom, várnod mást is kell,
Tekints az égre, s újra kezd el!”

Várd a könnyet, a homályosítót,
Várd a fagyos kezek kérő szavát,
Várd a csillagot, a betlehemit,
Meleget hoz onnan, ahol Ő születik....
Várd a mártírok halk sikolyát,
Várd az üdvözültek dicső kórusát!
Várd a betlehemi szalma szagát,
Várd a pásztorok glóriás dalát,
Várd az apostol hangját,
S várd a békességet, amely mennyből földre száll....!

KARDOS M. ZSÖTE**Ars poetica**

Forog a világ, hol velem,
hol nélkülem vagy ellenem.
Egy utam van, amíg élek,
gazdát én már nem cserélek,
pedig dolgom jobb is volna,
úr lehetnék, nemcsak szolga.
Nem alkuszom földi gazzal,
mi dolgom van nekem azzal,
ki mindig maga javát várja,
béget, mint bárány a nyájba'.

Én születtem csillagokra,
hátamon az eget hordva,
mezítláb jöttem e földre,
átkozottan mindörökre
köztetek úgy kell járjak,
többet tudjak, mást is lássak.
Égnek bennem a dalok,
s mielőtt még meghalok,
mit vállaltam, bekapálom,
nem fog rajtam hamis álom,
miként kezdtem, folytatom,
dúdolom, dúdolgatom.
Alázat s áldozat éltem,
verseim könyve a vérem.

KEREPESI IGOR**Elveszett**

Mennyi minden nem voltam még,
S mennyi minden nem leszek!
Mennyi gyerekkori ábránd, mely
Örökre elveszett!
Mennyi időm csordogált el,
Hányszor mondtam búcsút már!
S vártam, vágyva vagy épp félve
Mindazt, ami reám vár.

S mennyi be nem teljesült vágy!
Mennyi titkos furcsa kép!
Mennyi kép, mi való nem volt,
S mennyi való nem lesz még!
Mennyi átkos-édes rém, mi
Kísért s kéjeleg nekem,
Mennyi vágyott, gyűlölt perc,
Mi társként megmarad velem!

Mennyi ki nem próbált gyönyör,
Mennyi megéletlen vágy!
Mennyi ábránd, elhagyottan,
Emlékével belül rág!
Mennyi „mi lett volna, hogyha“,
Mennyi „miért nem tettem“,
Vádlóim és bíráimként áll
E sok vágy elöttem.

KIRSCHNER GYULA

Színes levelek
harangszó és ökörnál
bolyong a völgyben

Őszi reggelen
ezüst ködpaplan alatt
fázik már a fotel

- Szeretsz? – Szeretek.
- Mit? – Időt s teret.
- Mért? – Nincs nélküled.

Bodza Klárának

Ezer madárdal
mind gyógyvirág s gyógybogyó
nomen est omen.

KONCZ TERÉZ Biztató

Amilyen a hegyen a hó,
amilyen a csöndben a szó,
amilyen a zajban a csönd,
amilyen az ég odafönt,
amilyen a madár dala,
amilyen az erdők szava,
amilyen a tavaszi zöld,
nyári zápor után a föld,
amilyen az igaz, a jó,
kéz, nyugtató, simogató:

ne számítson, mibe kerül,
olyan *tiszta* maradj belül!

*

Barátnőm, az élet rövid,
rózsád hullatja szirmait,
arra figyelj, ami örök,
nincsenek tiszteletkörök,
a fák árnyéka egyre nő,
lényegtelenre nincs idő,
hisz tudhatod, nagyobb a tét,
kerülj minden csetepatét!
Amíg élsz, mindig munka vár,
pár nemes, jó ügy megtalál,
melyben egészen benne vagy,
így elveszítve önmagad
gyűjtsél serényen – míg lehet –
romolhatatlan kincseket!

KÓSA MÁRTA Köd és korom

paroláznak
a
folyó duzzad
itt-ott már bontja a gátat
elsodor kidöntött fákat
kacatok kerülnek a málló partra
vadlúcsapat gágog
a
víz fölött
feketén villanó fürge kormoránok.

Leírnám hamar a tárulkozó világot
de a
grafit még tétovázik.

Messzeségben
fölfelé nyújtózkodó ágak
ott túl
erdők sötétjében még némán várnak
de
szemben éppen a nap sugara hasít
a
föld is sóhajt valamit.
Félelmeink megmerevednek
hátra arc – súgja a bánat
új reggel
új muzsika
új szavak
és
új gyönyörűséges pirkadat.

Bíborban ébredő reggel
színe szétömlik – pirulnak a habok
ünnepi csipkeköntös dísze hull a
kétkedő világra
látszanak már az ártéri fehér törzsű
nyárok
vén füzek térdig vízben állnak.

Vérfoltos éjszakára takaró kerül
eltűnnek az árnyak.

Ablakomnál kutató cinegék
magra találnak
mocarog az élet
szelídült felhők közt szálló

KOVÁCS F. ISTVÁN**Hajnali látomás**

Rácsodálkozom mosolyodra –
Szemedben ébredő borostyán –,
Évezred titkait hordozva
Villan meg, s lehajol hozzám.

Testünk szelíden összesimul,
Fülünkben dobol, zúg a vér,
Szívünk szédítő táncra indul,
Szomjazó ajkunk inni kér.

Perzsel a lángoló tekintet,
Ahogy – mint egykor – rám talál,
Parázs hevíti lépteinket,
A vágyak útján nincs halál.

Szívembe mámor s élet árad,
Csupa öröm és szenvedély,
És nézd, amint karomba zárlak,
Ragyogva zúdul ránk a fény.

Mióta várom ezt a reggelt,
Lám eljött, s én is itt vagyok!
Megtartva téged őrzök mindent,
Mit múltam örökül hagyott.

Hiába

Hiába kértem önző szívvel őket,
Suttogva, hogy az ég ősszel is kék,
Szárnyukra véve távoli mezőket,
Elmentek hát idén is a fecskék.

Alkonyonként a galambokkal együtt
A templom tornya árván tekint szét,
Nem veszi körül lázas örvénylésük,
Mert elmentek idén is a fecskék.

A villanypóznák fontoskodva tartják
Vállukra feszült drótok erdejét,
Ostoba göggel honnan is tudhatnák
Elmentek már idén is a fecskék.

Észre sem vették a sok apró lábat
S a kis madárcák beszélgetését,
Mint sorban ülve izgatottan várnak,
És aztán HUSS! Elmennek a fecskék.

Én meg szorongva állok itt a szélben,
Bár szívesebben utánuk mennék.
Ám nincsen szárnyam, így inkább remélem,
Hogy visszatérnek újra a fecskék.

KREISCHER NELLY**Advent**

Mikor adventi koszorúval díszíted az asztalt,
tudod-e, mit szimbolizál?
Mit jelent a gyertyák színe, tudod-e?
A várakozás áhítatát érzed-e?
Kitárod-e a lelkedet?
Kész vagy-e befogadni az ünnepet?
Vagy minden csak csillogó formaság?
A koszorú, színes asztaldísz e rohanó világban?

Gondolkodj el advent fontosságán!
Áhítattal csináld a gyertyák gyújtását!
Mélyedj magadba, tárd ki lelkedet!
Fogd meg a körülötted lévő kezeket!
Engedd szívedbe a szeretetet,
és áraszd szerteszét, amerre jársz!
Küldj mosolyt a szembejövőnek!
Érezd, éreztesd a Csodát!
Hidd az adventi holnapot, és
lesz ünnepi holnapután!
Hidd a lélek örök létét,
és nem lesz félelmes a halál!
Hidd, hogy e dimenzióban rád még
munka, szépség és megannyi öröm vár.

LÁSZLÓ KLÁRA**Belehalok**

Belehalok a néma vágyódásba,
begubóztam lelkem otthonába,
Várom, egyszer ledőljenek a falak,
belém vésődtek a szótlan szavak,
Melyek szívembe mélyen marnak,
a sebek, az emlékek úgy fájnak.
Belefásultam már a vágyakozásba,
várlak, vágyakozom, mindhiába,
Biztatom magam..., hátha, mégis,
próbáld meg, szívedet tárd ki!
Felmorzsolnak a sűrke hétköznapiak,
ebbe az égő szerelembe lassan belehalok...

LUDWIG GÉZA**Szakállas vicc vicc****Múltból**

itt rekedt szakállas vicc,
repedt gitár utolsó hangja,
reszkető kezek rajzolta skicc
vagyok,

e Kor síró bolondja,
 egykor élt szemeknek könnye,
 és szent szavaknak mindig-szomja
 vagyok,
 s elhagyott gyertyák korma –
 régen elfeledt szakállas vicc:
 szeretni jó, míg üt az óra.

LUKÁCS MÁRIA Na de

Csak egy kis rés legyen
 a lombkorona fején
 mint a kútnak miből
 vizet merhetnek
 jusson a fényből is
 még több a gyökereknek
 a földre hulló levelek
 siratják a sorsukat
 szűk markával
 hogyan mérne többet
 az ősz ki mostoha
 elmúlt nyarak szépségét
 csak te idézed újra
 mert eredendően az élet
 kegyes volta olyan
 mint egy nyíló orgona

Nyitott szívvel

A szavakon túl minden csak játék
 mint hullámok hátán a csónakok
 átevezhetünk velük könnyedén oda
 hol csillognak a parti kavicsok

A hullámverés egy lágy ostorcsapás
 kócolja hajam zajlik az élet
 a színfalak előtt felvonásokban
 összerakjuk mindig a képet

Az előadás végén lemegy a függöny
 tapsol a közönség hárfák zengjete
 örömtől könnybe lábadt szemmel állok
 ajándék minden perc, ha jó felé megyek

MADÁR JÁNOS Visszafénylenek

Visszafénylenek régi tavaszok,
 gyermekkorommal kékelő egek.
 Minden fényt és csillagot
 szülőföldem arcáról ismerek.

Emlékeimben élnek örökre,
 őrzik őseim hú szegénységét.
 Fáj nagyapám kérges ökle
 s a nélkülözéstől tengődő lét.

Imát könyörögve, kifosztva, éhen,
 a kő rongyokba csavart súlya alatt.
 Nyomortól sebzett fejfák tövében
 Krisztusunk fekszik hanyatt.

Kidőlt házfalak, romok hirdetik,
 jelzik a mészfehér fénylő időt.
 Hogy élt itt egyszer egy tiszta hit,
 melyben fölénk hajolva látom őt.

Anyám szemében ifjú tűz:
 csillagtól fénylő végtelen elem.
 Kihűlt játékaimhoz tenger űz,
 bölcsőm sírhelye már történelem.

MÁTÉ MIKLÓS A bolond dala

...lépre léptem emberléten
 ingoványra megérkeztem
 hej, te élet, végítélet,
 nem vagy más, mint fegyintézet!
 Hej, te élet, fogyó készlet,
 minden napunk egy-egy részlet,
 égre kiált rekedt légcsőm,
 nem vezet föl semmi lépcső.
 Ellenem mindenki cinkos
 jogaimon tipor bíró
 az ügyvédem packáz velem
 kiforgatja minden zsebem.
 A bankárom tönkretesz
 pénzem s köztem vasretesz
 a sok orvos csak pénzvadász
 mohón tartja mindkét markát.
 A pap randa sátánfajzat
 égnek áll tőle a hajzat
 az ember az Úrnak fattya
 nem törődik véle atyja.
 (Halálra szán minket nemünk
 élnünk kell aztán eltűnünk
 kísér örök tévedésünk
 mások aratják vetésünk.)
 „mosom kezem” ördög sziszeg:
 „nézzétek meg, hitet ki szeg?
 Dicsérjétek csak az Urat
 Imátok a légbé furat”
 A mennybéli örök család
 Ingyen várja a hit-adót
 És mit rejt a szoknya mélye?
 Férfiember kínja, kéje!

Nőiségnek ára, vére
 Terhe termékenysége
 Bajok anyja éhes vágy
 Mennyi torzat vajúdtál
 Lezuhantam mély verembe
 Szörnyűséges boncterembe
 Törbe estem e rest testben
 E sötét gyanús lebuja
 A húsomba belé hulltam
 Isten horgán vagyok csali
 ördög harapdál a sír
 szívem kínok nyüzsgő fészke
 testem halál szövőszéke
 élet mérge halálfélsze
 minden élő öröksége
 forgandóság, mulandóság
 minden élők adósság
 Az ellenséggel egy ágyban
 Hálok éjjel elmúlással
 A Kaszás röhögve kártyáz
 Kezében van az összes ás
 Ellene nincs nyerhető pör
 Bármely élőt sírba söpör
 kinek telik benne kedve
 vakvégtet vagy jó szerencse
 hogy mire fordul a kocka
 a világ tágas tébolyda
 rossz szem az ész: kancsalul néz
 ürm a több s nem a méz
 mit az ember kinnal elér
 olyan ritkán arany telér
 a szép oly hamar mulandó
 de a rút az maradandó
 körülöttem de sok barát
 az értékük nem sok karát
 poharamban pezseg hát szesz
 hulljon a gönc zúgjon hars dzsessz
 s ha kimerült már minden hecc
 mit bánom én hosszra a bessz
 ráunva sokra kevésre
 a falánkság rút pörére
 itthagynom e mészárszéket
 árnyékszéket és csapszéket
 eltűnők akár a szappan
 a magam kavarta habban
 átmosódva a világon
 nem nyertem ki az aranyom
 azzá lettem ami vagyok
 mindig annak is maradok:
 Martalócok konca
 Bolondok bolondja

MOLNÁR RICHÁRD

Világosság

Szorul a hurok a béke torkán,
 Mosolyognia már nem lehet,
 Könnyes arcokat püföl az orkán,
 Északi király lett a vad kelet.

Ordító oroszlán dühöng az éjben,
 Nappal is felemelt fővel járhat,
 Maradhatsz ma is a tévedésben:
 Neked ő igazán mit sem árthat.

De figyeld a jelet a szivárványban,
 Vízőzön nem lesz már többé soha,
 A tűz is csak hazug szó a világban,
 Szeretet lesz a pusztítás fő oka.

NAGY-RAKITA MELINDA

Tömeg(v)iszony

Csurog a víz a hátamon.
 Ki kellene gombolkozni.
 Nem megy.
 Fúj, ez a pasi pont az arcomba liheg.
 Pia, cigi, Old Spice.
 Na, ennyit az intimszférámról.
 Ha meg tudnék mozdulni, hátat fordíthatnék neki.
 Ábránd.
 Oh, a lábam!
 Az új cipőmnek annyi.
 Levegőt!
 Megfulladok...
 Hová megy ennyi ember?
 Ez a nő, a sipító hangjával, rémálom.
 Biztos, hogy itt kell szakítania a pasijával?
 Te jó ég!
 Vajon hány decibellel üvölt ez a csecsemő?
 Mondjuk, megértem, legszívesebben én is bögnék.
 És még mindig jönnek...
 Szerintem már dudorodik a szerelvény oldala.
 Még jó, hogy nincs csomagtartó, mert akkor ott is lógnának.
 Kapaszkodni fölösleges.
 Elesni lehetetlen.
 Végre!
 Itt kell leszállnom...
 Nagy levegő!
 Könyök előre!
 Indulás!

NASZVADI JUDITH**Egyszer nélküled**

Egyszer nélküled jön el a hajnal,
Elillansz majd a madárdallal,
Felszáradsz a kövér harmattal,
Ha nélküled jön majd a hajnal.

Nem fáraszt többé a zajgó világ,
Szitkot nem szórunk soha terád,
Elnézzük akkor már minden hibád,
Ha nem fáraszthat a zajgó világ.

Egyszer magánnyal ölel az éjjel,
Keresünk majd mindenféle fényben,
csillagban, szemsugárban, mécsben,
ha elragad a bársonyos éjjel.

- . - . - .

A LELKEMBEN DÚLÓ NAGY**VIHAROKAT, mondd,**

ki érti meg, ha te már nem leszel velem?
Hova tűnik majd a tajték a hullámokról,
ha elcsitulni kénytelen nélküled
egy halódó, hervadó öröklétben várva:
mint végtelen tenger üveggömbbe zárva,
ha már soha többé nem leszek neked –
ha majd kezemért hiába nyújtod a kezéd!?

OCISOVAI FERENC**Gyémánt a porban**

Mennyit ér az aranybánya, amíg mélyben sorvad?
Mi marad a havas csúcsból, ha zord jege elolvad?
Kalitkában mennyit ér a szép tollú madárka,
sivatagban mire jó a partra vetett bárka,
s mennyit érnek a felhők fölött a csillagok
(hiszen a földi lények olyankor mind vakok),
vagy a csengő hárfa, amelyen senki sem játszik,
vagy a gyufa, mely fullasztó zivatarban ázik,
s a szerelem, amelynek szárnyait lenyesték,
s a kút, amelynek minden vizét már kimerték,
s mire jó az országút, ha jármű ott nem halad,
s mennyit ér az ajtó, ha rajta csüng a lakat?

Mennyit ér a temérdek ígéret és jóslat,
ha gégem a hatalmas világhoz nem szólhat,
mert meddően sugdolózik és ámít annyi csoda,
mert folyton szaggat éles korlátjaim foga,
s a rabló idő nem csiszolja hangomat simára,
hanem csak a torz vadonban üszkösödik bája,
míg megfosztják attól, hogy nyakéken csillogjon,
s koszos, rút kikötőkbe húz vissza egy horgony?!

Bennem a zsarátnok úgy nemsoká' loboghat,
ha kárba vész az ösztön, mely síromból kimozzgat,
s miközben ingyen adom nem ismert kincseim',
megrekedek a Létezés legsós szintjein.

Nem hiszem, hogy kibontom e sötét alagutat,
nem értem idelelni, térképem mit mutat,
fáklyát meg ha olykor valaki gyújt nekem,
továbbra is csak lefelé kanyarog a verem...

Ám nem egyedül sikoltozom palástoló ködben –
merev, keskeny ösvényemről nem egyedül jöttem,
s annyi virágot ragadott el már a hurrikán,
melyekből nem termett csak koldus vagy kurtizán,
s hogy mi lett volna gyümölcsükből, nem tudhatja senki –
a kavargó por pompájukat mind el fogja fedni.

Fenn talán a sors üres kegyencei ülnek,
kiket tágas, melengető palotákba szültek,
mégis: fakó, borongós fényt fakaszt ecsetjük,
míg *mi* a legszebb színeket azért keverjük,
hogy száználmas enyészetben bukdácsoljon nevünk,
habár másutt drágakőként ragyogna életünk...

OROSZ MARGIT**Feloldozás**

új világunk partjai között
ténfergünk fegyelmezetten
titkon izmunk feszül e tájnak
emlékek tapétái a vágynak
próbálják összerakni a rendet:

fényes szeleket álom-jövőt
nap sugarát borult égen
öntöző esőt termőföldet
szivárvány szötte virág illatát
kertek alatt rügyeink tavaszát

de térdig csobog bennünk a csend
ígért szavak ablakai
szilánkokra törve hevernek
mint sötétben tátongó ózonlyuk
mely nem hűti ácsorgó szívünket

dübörgő forgalomba lódulunk
leértékelt szavaink mobilján
érvelnénk ésszel értelemmel
de labdaként pattanunk le
érdek faláról e szövevényben

mosolygós meleget álmodtunk
e koldus-fényű sötétben
szégyenében elbújik a nap
ki kap feloldozást egészen?

Hűség

Maradok ősök utódjaként
 utódok elődje,
 kiben kanyarog múlt és jövő,
 jelen féltett napja,
 szívem dobbanása,
 szeretete, mely e földhöz köt,
 anyanyelvem, hitem,
 utódaim és anyám szava:
 A domb hajlatán túl
 számodra nincs haza.
 Ott is ragyog a nap fényesen,
 de sorsodról döntenek mások,
 idegen akarat,
 idegen erő tart.
 De itt ezer évből lélegzel,
 túlléped az időt:
 jövő dolgát magyarul teszed,
 s ez életben tart,
 ad jellemet, erőt.
 Nézd meg jól a búzamezőket,
 kenyér születését!
 Ki messze fut, vágynak ízére,
 tedd hát asztalodra,
 testvérként oszd szét!
 Maradok ősök utódjaként
 utódok elődje.

Pálfi Nándor**A valóság természetéről**

Távolí lámpa
 Fénye kúszik
 A házak felett.
 A város csendes:
 Dér lepi be a fák hegyét.

Tétova gyerek ballag
 Az árok partján.
 Nem néz rám.
 A nehéz levegőben
 Kémények füstje száll.

Lehunyor a szemem.

A gyermekévek
 Már csak emlékek:
 A régi barátságok,
 És a nyári délutánok
 Fáradt mámora.

A kis betonpálya, az otthon,
 A vadmeggyek illata
 És a kutyám puha léptei:
 Egyre foszló szálai
 A tér-idő szövetének.

A valóságom részei,
 Mégsem valóságosak.
 Az agyi pályákon
 Keringő információk
 Elaggó halmaza.

Kinyitom a szemem.

Az utca üres.
 Haldokló fény játszik
 Az ujjaim közt;
 Rezzen, izeg-mozog,
 Máshova vágyódik.

A valóság csak az elmém játéka:
 A fagyott hó sercegése,
 A halkuló égbolt,
 S a szélfűtta nyírfák
 A fázós kerítésen túl.

Léteznek is,
 Meg nem is.
 A semmiben rezgő
 Húrok, melyeknek csak
 Az elmém adhat dallamot.

PÉTER ÉVA ERIKA**(felidézem hiányod)**

felidézem hiányod öblös nincseit,
 bomlott felhők kavarnak hozzá színeket.
 bíztam. születő gyermek is ahová néz.
 szemed pitypangszirmaira nyár rekedt,

felhabzó érzések partját látni véltem,
 földrengéses hitben biztosíték.
 hidat tenyérvonalakból húztál:
 elválaszt, megtart. vagy ott is, itt ég.

a menekülés-inger mindig kibuggyan,
 hiába tartjuk fogva, felremeg,
 az eszmélet verejtéke biztos halál.
 a dobbanások szószegő istenek,

s nyálas ez a vers is. úgy tenni könnyű,
 mintha elfogadni, hogyha van: sincs.
 lehulló igenek hamujába vegyül,
 belenyugvó a lélek – lásd, kialszik.

PETRIK ISTVÁN**A csend négy természete**

A csend,
mint valami fal.
Köréd
magasodik.
El lehet látni
távoli havasokig.

A csend,
mint magas torony.
Égbe
létra vezet.
Meg lehet nézni.
Lelki a környezetet.

A csend,
mint széles folyó.
Partok
között szalad.
Olykor távolodok.
Máskor feléd szalad.

A csend,
mint lélegzeted.
Élni
csak vele tudsz.
Árnyékod marad.
Akárhova futsz.

Tanácsok kétkedőknek

Tudj már örülni,
ne gyalázkodj!
Vagy ezzel leszel hű
földi hazádhoz?
Van olyan, amit
el tudsz fogadni?
A gyűlölködéssel
nem lehet szavazni...
Fogadd már örömmel,
amit megadnak!
Tudj ellentmondani
gonosz szavaknak.
Tudj már szeretni
érdekek nélkül...
Higgy nekem, haver...
Az élet megszépül...

RADNAI ISTVÁN**áthatások**

a mesebeli érzelmek elkerültek
maga a szerelem pille túlvilági
valóság mint a mennyei függőkertek
a perc rejtőző a sivatag csírái

kibomlanak mind és fölötte az égbolt
csillaga mint csendes estén állni látszott
beszédes csend semmibe zárt néma térfolt
megszakíthatatlan feszes áramlások

ébredéskor a hajnal amint leoltja
hajuk lebeg megrázzák magukat a fák
a rügy is visszahátrál a tegnapokba
zsibbadva ébren ma is érzem a csodát

a nappalok letörlik a párás tükröt
mélán vonulnak por száll a csordás tülköl

REJTŐ GÁBOR**Fekete kupola**

Városnak szívébe'
puskámnak végibe
én édes galambom
rózsát vagy töltényt-e?

Városnak szívében
országának házára
fészket most ki rakjon
tűzkakas vagy páva?

Aki bújt aki nem
így tovább nem lehet
én édes Istenem
vedd el a terhemet!

Adj nekem békét
gyűlölnöm ne kelljen
tolvajjal hazuggal
felelnem perelnem.

Városnak fölötte
fekete kupola
százezer fényévről
torkomat szorítja.

Szívemet szorítja
torkomat tanítja
szerelmes szókkal tán
meg is szabadítja.

Fekete kupola
őszanya szoknyája
égléggő lelkeknek
szerelmes fogsága.

Terüljön boruljon
kit ahogy megillet
népet és hazát hogy
szolgált vagy legyintett.

Aki bújt aki nem
vesszen a fürtelem
országom városom
égzengő szívében.

Úgy

Úgy kapaszkodom a Semmibe,
mint akinek nincs semmije.
S valóban.
Se ingem, se gatyám,
Istenem az van. Talán.
Ja, és van pár halálom,
így volnék. Oldalágon.
Szemlesütve.
Szégyenemet takargatva
szaporán hull Isten könnye.

SZABADI ÁGNES Színjőzanul

megkötözve zuhantam a tengerbe
sötét vízben forgok öntudatlanul
nem tudom már, merre van fel, s merre le
hullám porrá zúz, apály ronggyá gyalul

vonaljegy vagyok egy buszmegállóban
hajolj már le értem, dobjál ki végre
sehol egy buszt nem látok a távolban
nincsen járat, ami erre kitérne
meddig voltam érvényes, már nem látszik
haloványra égettek a hónapok
számaimmal lottót egy kis légy játszik
ősz éjjel sártengerbe olvadok

nyitott könyv vagyok egy padon felejtve
meztelenül, borítóm is elszakadt
könyvjelzőm egy pocsolyába leejtve
titkaimmal fürge idő elszaladt

várom csak, hogy sodorjon a szél tovább
se ölelni, se búcsúzni nem tudok
süket vagyok, kiálthatsz rám ostobát
semerre se megyek, messze nem jutok

reflektoros dermedés, mi fogva tart
láttam már, hogy közelít, de maradtam
száguldott csak, lefékezni nem akart
csapdafedő ágak törtek alattam
közel volt az ég, és fenyvesek szavát
dalolta a szél valahol messze
vihar fodrozta a szerelem tavát
színjőzanul fürödtem meg benne.

SZABÓ VERONIKA Bevásárlás ünnep előtt

Az utakon csúcsforgalom,
előzni nem lehet,
holnap ünnep, sietni kell
venni két kenyeret.

Vinni kell még lisztet, cukrot,
öt kiló húst, rizset,
krumplit, tojást, panírmorzsát,
italból vagy tízet.

Fel van írva egy papírra
még rengeteg áru,
megmondta a feleségem,
ne legyek már bárgyú.

Csigalassan halad a sor,
mi lesz így most velem,
amit otthon kapni fogok,
én azt le nem nyelem.

Végre a bolt közel van már,
parkolóhely nincsen,
nem csünghetek ily sokáig
autókilincsen.

Merre menjek, hogy bejussak
vásárolni végre?
Ezt a napot, el kell mondjam,
nem teszem a jégre.

Siet a nép, és csak nyomul,
tolakszik sok ember,
hatalmas a tömegnyomor,
nagyobb, mint a tenger.

Ürülnek a polcok gyorsan,
típegek a boltban,
jaj, a kenyér már elfogyott,
olaj, cukor hol van?

Bevásárlókocsik között
nem könnyű az élet,
folyton-folyvást belém akad,
ki csak hozzám érhet.

Hátulról is nekem jönnek,
rám tolják a kocsit,
elesen, de nem kér tőlem
senki ezért bocsit.

SZAKÁLI ANNA

Nunc est bibendum! *

Elfáradt lelkem néha utat téveszt.
Szabadság-álom, kőből fakereszt.
Ha vakon is, játszani visszatérek,
életem rezgettet bádóg ereszt.

Egyikkel elvesz, másikkal ad a kéz.
Bár rám sem néz, Istent nem vitatom
– Nunc est bibendum! A lélek erre kész –,
ha eljön a perc, úgyis megtudom.

De addig, a gond naponta velem él.
Időnként szemközt vág éles fénye,
és ha olyankor keményen számonkér,
leckéztet a *holnap* közelgő vége.

Ölemben várakozó idő hál,
hangtalan pattan el, mint a pókfonál.
Nunc est bibendum! És most igyunk!

**Horatius: És most igyunk!*

SZEGHY KAROLINA

Meglesem a Télapót

Ma éjszaka bizonyosan
meglesem a Télapót,
Estig tán még sikerülhet,
építetek egy léghajót.

Kémlelem a felhős eget,
Kémények közt kutatok,
Leleplezem, ha érkeznek
Rénszarvasos fogatok.

Látom majd, hogy miként állnak
meg a havas háztetőn,
Hogy hordja az ajándékot
Mikulásunk sürgetőn.

Megrázza ő hószakállát,
a puttonya megtelik,
Ablakokba, kis csizmákba,
Csomag kerül reggelig.

Csilingelő szarvasszánnal
Repül a város felett,
Reménykedő szívvel várja
Őt ma éjjel sok gyerek.

Hiába a szuper tervem,
hogy meglesem Télapót,
Álomport szórt a szememre,
S elvitte a léghajót.

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN

Őszidő

Észrevétlen múlik a nyár,
settenkedik a korai este,
zizegve hullik néhány falevél,
vetkőzik a fűzfák karcsú teste.
Elesik a fény a változás csatáján,
gyorsan suhannak
érzékeny évszakok:
pereg az ősz, a tél, a nyár,
fogynak a zsenge tavaszok.
Üzennek a gyakori gyanús csendek,
üres, tétova nappalok,
tüskék kövülnek
kérges szívemben,
mint borostyánkő örök ölelésében
látható, de elérhetetlen vagyok.
Démonaim rövid pórázon
körülottem,
pulzáló univerzum a szívemben,
s futóhomokra épült
csaló bizalom.
A sodró idő végtelen,
az anyagvilágban ma még létezem,
s mint az égbolt türkizkék íve,
mely finoman feszül felettünk.
palástot terít
eltitkolt bűneinkre.

TORMA ÁGNES

Hajnal a Hargitán

Fenn magasan a Hargitán,
bükkfa havas ága alatt,
December harmincadikán,
hol szarvas lábnyoma haladt.

Csak egy szó susogott halkan,
szélzúgásba beleveszve,
sebesült léleknek balzsam,
fájdalmait eleresztve.

Egymásba fonódott ujjak,
kesztyű szálak keszekusznán,
hecsedli bokrok bámultak,
mosoly ült kedves bajusznán.

Fekete szárnyú székicsér
nem dalol, délre költözött,
párát lehelt a hajnali dér
az édes csókjaink között.

TORMÁSSY ERZSÉBET

Mohács mezején

Ezerötszázhuszonhat itt kísért most engem,
Évszázadok múltak, mégis fáj a lelkem.

Csend van, ám jól hallom kürtök rikoltását,
Szemben álló hadak vészes morajlását.

Dobok gyors pergését, lovak nyerítését,
Félelmes patájuk súlyos dübörgését.

Emlékek mezején látom a nagy csatát,
Elszánt maroknyi had védte csak a hazát.

Győztes török szultánt, vesztes magyar királyt,
Ki Csele patakban halt szomorú halált.

Büszke nemességünk színét és legjavát,
Felettük e napon halál ülte torát.

Piroslott a mező magyarok véréből,
Vallja történelem a csata helyéről.

Akkor és azóta számtalan nemzedék
Könnyével öntözi Mohácsnak mezejét.

TORNAI XÉNIA

A Múzsák tánca

A Parnasszosz ligetében,
hol a sziklák közt a résben
fürge vízfolyás eredt,
kilenc Múzsá járja táncát,
kilenc nimfa lenruháját
lengeti a gyenge szellő
ott, a forráskút felett.

Egymást lágyan átkarolják,
köntösük kis övbe vonják,
és hol bő a szűz khitón,
ívén törtfehér redőnek
ezüstösen árnyak nőnek,
hogya Napként rájuk fénylik
Phoibos arca csábítón.

Ősi vadként lesben állván
néz a költő rejtve, báván,
hisz lelkében ott az űr.
Tolla néma, nem magasztal,
mert a Múzsák szent malasztal
többé őt már nem segítik:
ihlet híján nem hevül.

Az olajfák csendes árnyán,
nyári estek langy homályán,
mikor mások álma mély,
könnyű léptel, körbe-körbe,
dallón néz a víztükörbe
kilenc Kasztalia-nimfa:
űzi őket szenvedély.

Istenekről szól az ének,
és köröttük már a méhek
zümmögése is zenél.
Terpszikhoré lantja zendül,
és hol máskor néma csend ül,
Melpomené maszkja mélyén
dúdolásnak hangja kél.

Szép Erató bús románcát
is feledve lejtő táncát –
balján maszkos Thália.
Euterpe víg kedéllyel
fuvolázik künn ma éjjel,
s Kalliópét hűn követve
szökken Polühümnia.

Ott, hol föld a mennybe szédül,
Uránia leng ledérül,
és mire felkél a nap,
táncos éjük földi útján
Kleió elmereng a múltján,
és a Múzsák kellemétől
költőnk új ihletre kap.

TÓTH LÁSZLÓNE RITA

Az úton

Van, aki lassan és békésen ballagva,
szemlélődik a világban, meg-megállva,
mégis a kitűzött célját megtalálja.

A másik egész életében fut, rohan,
ámde a lényeg mellett mindig elsuhan.
Célt tévesztve megy el az élet mellette.

Van, aki tudja, hogy hová vezet útja,
arról sose tér le, se jobbra, se balra,
ezért elrendelt célját megvalósítja.

A másik félúton otthagyja a régit,
mert nem megy ő soha egyiken se végig,
nem is juthat el soha a remélt célig.

Az úton sokan jönnek, és sokan mennek,
egyesek szaladnak, és célt tévesztenek,
révbe csak az igazán bölcsök érkeznek.

TÓTH MÁRIA

Világoskék köves út

Tisztává varázsolta a szobákat
A szíve jó
Dalol szépen munka közben
Világoskék tiszta út
Vezesse őt minden nap
Kék égen Isten őrizze
Minden nap.
Soká éljen, aranyszívű.
A mennyország is tiszta
Ott legyen – odáig segítse Isten vissza.

Sárga

Napsárga a napsugár
Tenyeremen érzem
Meleg
Melegíti
Aranysárga
Válaszút van előttem
Siess
Zöld-sárga úton visszamegyek érted.

TÓTHÁRPÁD FERENC

Ne rejtőzz el!

(Buda Ferenc azonos című verse nyomán)

Ne rejtőzz el, úgyse látlak,
hozzám simulsz, s nem találalak!
Testmeleged mégis éget,
pernyeszárnyon száll szépséged.

Te vagy a csend, te vagy minden!
Szivárványos feltett kincsem,
tőled zizzen az ősz avar,
téged mosdat könnyzivatar.

Napsugarad fénylő karát,
fehér gyászban úszik szobád.
Árva vagyok, ágrólszakadt,
ne rejtőzz hát, mutasd magad!

TÖRŐ ISTVÁN

Éltető imádság

Ahogy egymáshoz korosodunk,
ahogy az óra indul, és újra kezd,
imakönyvben a lapozások,
a vég előtti utolsó kezdet,
még fagytól óvnád a barackfákat,
begyűjti friss illatát a nárcisz,
még utat találnak a mozdulatok,
lángoló csipkebokor hiányzik?
szoknyák alá...ma már a nadrág,
formák földöntúli simasága,
szem, amely még lankáit járja,
virágzás, mi eszedbe juttat
forrongást vagy a föld szagát,
meddig igaz az *éltető imádság*?

Új évben

Hóesésben a felhők pihéje
száll szívekre, hogy megigézzé,
felcsigázhat lapulós mosolyt,
fagyott földre szépséget hozzon,
zizeg, a csöndet megrepesztve,
gomolyog, surrog ágakra esve,
mintha örömből adagolna,
gyűlölködés mételyét takarva,
befedve sok elavult mázat,
jöjj, hóesés! bárki csodálhat,
egyenlősít, hogy összehozza,
szavakkal addig se pofozza,
egyre gondoljon minden elme,
új esztendőre, békére, csendre,
ne söpörje el az indulat,
bárha letörné az árakat,
ne burkolja magába szellem,
irigység benne elveszhessen,
békítő hang feltétel nélkül
ragyogva keljen a sötétből.

TÖRÖK NÁNDOR

A vers csak ráadás

Költő vagy, úgy hiszem. Mindig is az voltál.
Verseid nélkül is az, ezt biztosan tudom.
Messziről érkeztél, s egy távoli zsoltár
hangjait követed e göröngyös úton.

Minden költő lelke egy nyüzsgő agora.
Játszótér, hol játszod a világ dolgait.
Gyermekeként bámulsz a szépre és a jóra,
s a rossz dolgok fölött még átsegít a hit.

Gyermekek hitednek márványtalapzatán
megfér egymás mellett számtalan jó dolog.
A gyönyörű remény és a meghitt magány,
s köztük a szerelem, mi szívedben dobog.

A költő kételkedő (gyermek s tudós egyben),
feltárja a kozmoszt, középen önmagát.
Hogyha elképzeled, részesülsz a kegyben:
ha jön az özönvíz, lehetsz az Ararát.

Vágyálmod hűséggel, ha gondozni fogod,
egy szép kő és pár szó, majd megőrzi neved.
A valóság néha veled együtt zokog,
máskor táncra perdül, a szemedbe nevet.

A valóságot ő, a gyermek megérti.
Aján a szemérmes, nyílt szavak hangja más.
Felnőve, mint költő (lehet nő vagy férfi)
ugyanaz a hangja: a vers csak ráadás!

VARGA ISTVÁN

Séta

itt hol én járok téged idéz
a folyó és mentén a füzek
a part ízét nyaldosó vizek
a tüskés akác s csókokod – a méz
ahogy a tea mélyére száll
s utána merül a kiskanál
mit lassú táncra indít a kéz
mely mint vándor zarándokúton
kóborolt nyáron derekadon
sétáink ringásának merész
szorítással parancsolva állj-t
varázsolva melankóliát
ölelkezést, hogy szemembe nézz
s szemedben a kis zöldes bolygó
mögötti úr lehet hasonló
mint az otthon hová ha belépsz
a vénasszonyok nyara fogad
majd az őszi a tél és önmagad.

Haiku

A szomorúfűz
fülébe súgott a szél,
s ő földig hajolt.

VARGA KATALIN

Bágyadt esti szellő

Bágyadt esti szellő illata árad,
pille szárnyán libben hűvös fuvallat.
Játékosan átölel, megsimogat, tovalibben.
Én itt maradok árván, a magány fojtogat.

Az éjszaka madara nyitogatja szárnyait,
ásítózó, zordon felleg égaljára elvonul.
Bokor alján éjszaka hűvös topánkái osonnak.
Orgona szirmának bibéje álmod csókol
félénken bújó, fáradt bogár szárnyára.

Pislákoló lámpafények ámulva bámulják
denevérek hangtalan libbenő szárnyait.
Csend öleli ezüst lombok álmossá ágait.
Az éjszaka koromsötét pupillái tágulnak,
mélyre zárják levéltáncok sejtelmes titkait.

Nesztelenül elsuhan a bágyadt, vándoroló szellő.
Hullócsillag reményt ad felvillanó álmaimnak.
Mesél a csend, halvány csillagokat bámulok
s a szeszélyes remény csalfa karjaiba ájulok.

ZSIRAI LÁSZLÓ

Lélek emeli fel (Járóka Liviának)

Szívéből szárnyalt a beszéd,
szívünkbe talált a gondolat:
ki jóra fordítja esztét,
annak tetteiből is jó fakad.

Jaj, a sorsok romhalmazát
megelőzni hogyan lehetne?
Hogy minden ember legalább
ihatna, ehetne, szeretne –

Szegények sóhaját hallja,
ki segítőkész, és nem rest lett,
meggyőződéséből vallja:
lélek emeli fel a testet.

Tedd fényesebbé!

Ne szitkozódj! Ne átkozódj!
Tedd fényesebbé a Földet!
Csinosabb, harmonikusabb,
ha az öntözött fű zöldebb

Nyertes és alkalmi művek**CSERNI ANDRÁS****Vágyak utcája**

Álmodtam tegnap éjjel egy utcát,
 árnyasat, öreg macskakövekkel kirakottat.
 Az alkony sejtelmes csend-színűvé festette át
 a két szélén sorakozó, antik házakat.
 Hét állt belőlük – három-három
 egymással, egy a végén, velem szemben,
 egész a látóhatáron.
 Néztam s hallgattam őket észrevétlen.
 mert szóltak, nem szóval, hanggal,
 hívtak az ajtókon be: Gyere már! Gyere már!
 Magához húzott lassan a kéjkánon-kardal,
 a Vágyak utcája vitt, mint egy láthatatlan kerékpár...

Az elsőben idős házások ölelkeztek
 forró csókba forrva.
 Látszott, ezek a gyengéd érintések
 egy életen át lettek kovácsolva.
 Ktartó, biztos és gyönyörű szerelem,
 mi átkísér talán a túlvilágra is,
 de nem tetszik, nem kell, nem való ez nekem:
 a harmonikus, örök szenvedély hamis.

A második volt a bujaság kastélya,
 hol ismeretlen szeretkezett ismeretlennel,
 míg mind ki nem elégtelt, vagy kifáradt, s tovább nem bírta,
 majd egy érzéki éj emlékével távozott el.
 E tét nélküli és izgalmas szerelem
 mi gyorsan hoz enyhülést a mohó vágynak,
 csábító, de nem kell! Ez se való nekem:
 e szeretők gyakran lehetetlent vágynak.

A harmadikban hangos úr volt a szenvedély:
 piszkos szavak, kéjsikoly, nyögések szálltak messze...
 Vad vágyak, vad ágyasok, vad szerepek, vad éj:
 pálcát fog kezébe, vagy úgy tesz, mintha iskolában lenne...
 Zabolázatlan tűzként égő szerelem,
 mi utat enged buja fantáziáknak,
 nem kell, mert kényelmetlen és mesterkélt nekem:
 csak hallgatok, ha fülemből szókat sugnak.

A negyedik ház szelíd volt és csendes,
 a párok gyöngéden ölelték egymást,
 egyszerű és szerény volt minden, mint a köles,
 de mindüket beburkolta a gyönyörpalást.
 A lány és gyengéd gyertyalángú szerelem
 soha senkit nem hozna kínos helyzetbe,
 mégse jó, mégse kell, mégse való nekem:
 egyhangúvá őrli az idő kereke.

Az ötödik házban minden fiú és lány
 csak azt ölelte, csókolta, akit igazán szeret,
 két személy egy pár – ott nem kérdés vagy talány –,
 s kötelékük éget múlhatatlan jelet.
 Töretlen hűségű monogám szerelem,
 mely tiszta s hófehér, mint az alabástrom,
 de nem tetszik, nem kell e csoda se nekem:
 bárki bárkit megcsal, s a lélekből lesz rom.

A hatodik a szabadság égisze alatt
 felrúgta a hűség klasszikus elveit:
 ki csak néha lépett földre, ki három után szaladt,
 és egyik se lett pórabb, vagy még inkább elit.
 Ó, mindenkit megosztó szabad szerelem,
 hol nem tilos kalandokba keveredni,
 szírénként édesget, de ez se kell nekem:
 nem lehet örökké más után epedni.

Mi várhat a hetedik házban még?
 – gondoltam szemforgatva.
 Lehet, hogy csak nekem nem rejt föld és ég
 olyan szerelmet, minek egészét testem-lelkem akarja?
 Melyik az enyém?!
 ...Mindegyik és egyik se.
 Nincs hiba, tévedés vagy alattomos rém,
 mert mindenki maga útját kell megkeresse.
 Felsejlenek arcok – elképzelt szeretők;
 hallok sóhajokat – vágyott szeretkezéseket;
 testeket tapintok – még csak gondolatban lévő;
 érzek, sejtek valamit – ezt szánja nekem a lét!
 Minden szerelemnek van fénye és árnya,
 típusok, és mégis egyedi valahány...
 Ha egy nap a hetedik ajtót karom kitarja,
 az én vágyam vár majd, és búcsút int a magány.

*(Sky ST írói Erotikus Történetek Antológia 2024
 pályázatán különdíjban részesült)*

TORNAY XÉNIA**Szerelem minden időben**

*Nagy László születésének 100.
 évfordulójára*

Szerelem – paripán abrak,
 Aranyos kupolán ablak,
 Tüzeket harapó szellem.
Gyönyörűm, te segíts engem!

Szerelem – babonás örvény,
 Jogokon tapodó törvény,
 Hatalom csaholó elven.
Gyönyörűm, te segíts engem!

Csatazajt daloló zászló,
Ütemét ereken játszó;
Haragon nyugalom-tenger.
Gyönyörűm, te segíts engem!

Szerelem – borom és vérem,
Mit a vágy heve tart éhen
Zamatot kereső nyelven.
Gyönyörűm, te segíts engem!

Eleven, datolyás oltár,
Sebeken hegedő zsoltár,
Palotám a világ ellen.
Gyönyörűm, te segíts engem!

Toszkán képeslap

(Hol, Mikor?)

Elküldeném neked a csendet,
a toszkán nyárnak édes illatát,
s mit fájó talpam oly sokat tapod,
az ifjú Szent Ferencnek lábnyomát,
a kabócák vad cirpeléseit,
a nimfa járta dombok hajlatát,
a ciprusok közt olvadó napot,
mi alkonyórán óarany zsarát;
az etruszk sírok hűvös titkait,
a langyos estek vágyó dallamát,
mert nem vagy itt. De hátha megkapod –
mint fényt a Föld a Mindenségen át.

*(Az Egri Agria c. irodalmi újság nyitó
verse 2025. nyári számában)*

TÖRÖK NÁNDOR

Királyhelme

Helme, Helme a 'király'
egy bodrogi gyöngyszem,
domboldalán ispotály,
ahol világra jöttem,
úgy, mint mások oly sokan
a lét görbe vonalán,
s míg az idő elrohan,
egy kép marad meg talán.

Körös-körül szép határ
(verejtéktől buja föld),
fenn a hegyen Csonkavár
(patinája mohazöld),
árva madár a folklór,
fent a kövek mesélnek,
s mindig lélekbe borzol:
magyarul szól az ének.

Haza, a Bodrogi közbe

Vágtatok az emhármason,
s Miskolcot, ha hátrahagyom,
egy másik út aszfaltja már
északra visz, valaki vár
(apám, anyám, öcsém s a láz,
hogy láthatom, áll még a ház,
gyermekkorom átélhetem,
míg merengek emlékeken).

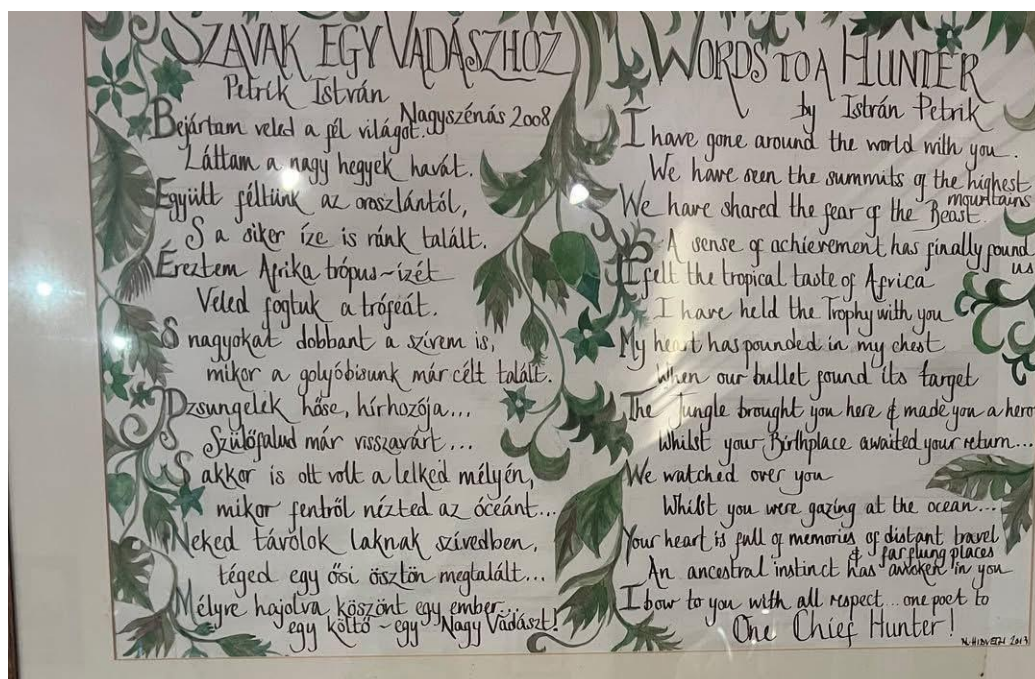
A Sátorhegy púpja alatt
a Ronyva rossz felé halad,
a víz, a kő, az ég szelíd,
a kishatárnak hídja hív,
s átvezet árkon, síneken:
Egy más világba érkezem,
és tudja minden idegem,
hogy nem vagyok itt idegen.

Köszöntelek, szűkebb hazám,
mindenestől zúdulsz ma rám.
Borsiban Rákóczi leint:
-- Hé, kuruc, itt vagy hát megint? –
Szőlőskén felsóhajt a föld
(Mathiász János üdvözölt),
s a Bodrog-híd túloldalán
is ismerős minden. Az ám!

A háztetők. Az út menti fák.
Maga az út s az úthibák.
Az ugar. A szántón a rög,
a nádasban, ha szél zörög,
s a madár füttye, ami száll.
Felismer-ismer ez a táj,
és én is jól ismerem őt
(a spájzban vár rám a befőtt,

már nemsoká kóstolhatom,
hazajutok innét vakon).
A helmei hegyeken túl
csak visz előre az a súly,
mi szívemről (mi oly beteg)
a Gotthárd-hídnál lepereg,
s felnézve a kőkeresztre,
hazaérkeztem Leleszre.

*(A Szlovákiai Magyar Írók Társasága
köszöntötte a szerzőt 60. születésnapja
alkalmából. Ekkor hangzottak el.)*

Petrik István sajátkezűleg írt és illusztrált verse.

Epika**KOVÁCS F. ISTVÁN:
Novemberi reggel**

A naptár szerint túl vagyunk már az ősz közepén, de a szeszélyes természet ma reggel éppenséggel barátságos arcát mutatja. Persze, a fák meg a bokrok tudják a dolgukat, és hetek óta vetkőznek már. Az öregebb diófák mindent ledobtak, de itt egy közeli portán a legénykorban járó fiatal egyed ragaszkodik még sűrű lombjához. Mintha erejét demonstrálná, őrzi leveleit, melyeket az okkertől a sötétbarnaig terjedő skála színeinek csodálatos ragyogásában fürdetsi a reggeli napfény. Kedvesen kamaszos hársam hozzám egészen közel nyújtózkodik. Makacsul kitartó fonnyadt leveleket tartogat csupán, de azokat napok óta. A vadszőlő pirosa ráfekszik a támfalat sűrűn betakaró borostyán megalkuvást nem ismerő zöldjére, és a szomszéd kertből tenyérnyi rózsák integetnek a kordonos szőlő egyre fogyatkozó fakó levelein át. Búcsúznak.

Így a tél felé közeledve az örökzöldek lombja is megritkul valamelyest. Hatalmas ezüstoffenyő, évszázados ciprus mutatja meg eddig szemérmesen eltakart ágainak sűrűjét, hol gerlék pihennek, folyton mocorgó verebek keresik helyüket, és rigók kutakodnak, melyek bizonyára eltették már hangszereiket, mert füttyörészésüket régóta nem hallani. A szőlő és az alacsonyabb bokrok, gyümölcsfák ágai közt széncinkék tornáznak, diónyi őszapó cikázik, de számos ökörszemet is megfigyeltem már. Ezek a parányi madarak úgy szökkennek ide-oda, mintha nem is repülnének, hanem valamiféle titokzatos erő mozgatná őket hihetetlen sebességgel.

Ősz van. Talán lesz tél is, és ezek a kis sürgölődő madárkák tudják, hogy akkor hiába keresik az edelt, mert a tél bizony szűken terít asztalt, márpedig a fagyos hideg elvárja, hogy testük ne maradjon tápláló fűtőanyag nélkül. Hirtelen az jut eszembe, vajon az emberek otthontalanjai találnak-e majd „madáretetőt”?

**MÁTÉ MIKLÓS:
Megtorlás**

Világtalan, sötét utcákon megkövült törmelék, üvegcserep, kifosztott, betört üzletek, puskaapor-, benzin- és gázolajbűz, szanaszét dobált fegyverek, löszerek, kiégett tank, rajta töpörödve szénne égett ruszkik, itt-ott pislogó, kísérteties, lappangó tüzek.

Hallgatag, sérült, átvérzett kötésben rejtőző felkelők padlásokon, pincékben, környező erdőkben, holtakkal hasas sírhalmok játszótereken.

Szájakban fogoly a nyelv, fogfegyőr fékezi, harapja, míg vallatók özönlenek keletről. Láncaltpcsörgés a készülő bilincs.

A határokon véres folyóként törnek át a menekülők, hóban, sárban, fagyos vízben, füttyülő golyóktól kísérve, arcukon a félelem úti okmánya.

A gyanú kopói szaglászna mindenhol, elsötétítés, kijárási tilalom, statárium, a remény végeladása.

A megölt forradalom szent anyaga oszladozik, apátlan-anyátlan magzat a jövő, magában vajúdik. Ezerfejjű hydra az árulás, korcsok nemzenek korcsokat, besúgók jelmezbálja...

Korom hull a mennyből, némaság, légszomj, inter arma agonia.

**ONÓDI JUDIT:
Az utolsó dallam után**

Amikor a mikrofon elnémulva hever a pulton, és elhal az utolsó hangja is a zenének, amikor kattan a kilincs az utolsó vendég után, akkor felébred a csend. Előbújik rejtekéből, először óvatosan körülkémlél, aztán diadalmas lendülettel birtokba veszi a termet. Elterül az elegánsan kopogó cipősarkok nyomát őrző parkettán, betölti a friss levegő után vágyakozó teret egészen a fényt árasztó plafonig. Bebújik a közönyösen ácsorgó asztalok alá és a titkokat őrző ablakmélyedésekbe. Gyorsan kényelembe helyezi magát, bár tudja, még várnia kell, még nem lehet egészen egyedül.

Még koppan egyet a zongorafedél, egy utolsót sercen a hangláda, és távolodó lépések hangját visszhangozza a folyosó. Fáradt sóhaj kíséretében nejlonszádba kerül a használt papírszalvéta, értelem nélkül koccan egymáshoz két pezsgőspohár a tálcán. Halkan suhan az asztalterítő, kacagást őriz rajta a vörösbor foltja. Belehasít a csönd oldalába egy-egy székláb nyikorgása, ahogy a helyére kerül az asztal mellé, de lassan a puha talpú léptek is kilopakodnak az ajtón.

A csend végre magára marad. Most már minden az övé lett, egy egész nagy termet és minden apró helyet betölthet. Lassú kényelmességgel elnyújtózik, nem siet, élvezni akarja a lehetőség minden pillanatát. Tudja, hosszú ideig nem fogja senki megzavarni. Hirtelen társat kap. A lámpák elalszanak, és mellé férkőzik a sötétség. Bár nem hívta a vendéget, mégsem haragszik rá. Inkább összekapaszkodnak, együtt bújnak minden zugba, közösen bámulnak ki a magas ablakokon.

És akkor valami váratlan történik. A puha és sötét csönd ugyan nem törik meg, de egy hajszálrepedésen besurran egy emlék. Ahogy megjelenik, gyorsan kettéválík. Pörögve-forogva körbejárják a termet, majd az egyik letelepszik a hangszerek közé. Egymás után szólaltatja meg a zeneszerszámokat, amik úgy harsannak fel, hogy valójában egy hang sem száll ki belőlük. A néma dallamok bezengik a helyiséget, a ritmusra pedig az emlék másik fele nevetve boldog táncot lejt.

A csend értetlenül ámul, ilyen még nem történt vele soha, hogy ott van a zene, de még sincs. Hangja van, mégsem szorítja őt ki egyetlen zugból sem. A kacagó táncos is csak némi bizsergést okoz neki. A sötét viszont olyan sok titokzatos dolgot látott már életében, hogy ezen sem lepődik meg különösebben.

A zenész egyszer csak magukra hagyja a hangszereket, azok önállóan zengenek tovább. Odaröppen a párjához, átfogja a derekát, és együtt táncolnak tovább önfeledten. Nem tudni, meddig lejtenenek nevetgélve körbe a termen, mert hirtelen kiválík belőlük egy harmadik emlékfoslány. Odasuhan a hangszerekhez, és beléjük fojtja a néma hangokat. Körülöleli a táncolókat, egyre szorosabban fogja át őket, ahogy forognak, majd kettészakítja a párt. Hangtalan sikollyal a semmibe vész a boldog táncos, a párja még próbálkozik egy darabig, hogy visszaidézzé, ám végül ő is szertefoszlik a sötétség ölében. Aztán az utolsó emlékdarab is elillan.

A csend újra egyedül marad. Nem puha és bársonyos, inkább feszült. Már nem is élvezi annyira, hogy minden újra az övé. A sötét is egyre inkább elhúzódik mellőle, a súlyos függönyök résein keresztül bekacsint a hajnal.

TÓTH LÁSZLÓNÉ RITA: Születésnapomra

Milyen nyolcvanévesnek lenni? Ezen gondolkodom már napok óta, hiszen október 31-én betöltöm ezt a kerek évfordulót.

Mégse tudom. Fogalmam sincs róla, hiszen nem vagyok nyolcvan. Akkor mennyi vagyok? A születési anyakönyvi kivonat szerint annyi, éppen annyi, viszont az érzéseim szerint hol húsz, hol száz, esetleg negyven vagy talán ötven?

Ha a tükörbe nézek, akkor változik minden. Reggel karikás szemmel, kócos fejjel talán hetven, de ha kicsit beindul a napom, a kávé is megiszom, a frizurám rendbe rakom, szemem kihúzom, szempillám kiemelem, előnyös ruháim magamra veszem, és könnyed léptekkel kísérek az utcára, akkor fiatalnak érzem magam. A napsugár így ősszel lágyan simogat, arcomon mosoly, szemem csillogva nézi a csodás tájat, mellyel az évtizedek alatt se tudott betelni, hiszen az ősz színei páratlanok. Szinte gyermeki ez a rácsodálkozás.

Azonban, ha visszagondolok arra, hogy mennyi szomorúság, bánat ért, hogy milyen keserves és nehéz volt az életem, hogy annak nagy részében egyedül harcoltam azért, hogy megoldjam az éppen felmerülő nehezeket, problémákat, akkor érzem a korom minden súlyát.

Gyermekkoromra visszanézve, boldogság költözik a szívembe. Beleremeg a lelkem, mikor első gyermekem kék szemébe néztem, mikor szőszke kisfiam szaladt elém, mikor legkisebb gyermekem születését is megéltem.

Elvesztettem a szüleim, velük egy kicsit én is meghaltam. Apu halálakor még csak negyvenkettő voltam, de nagyon öregnek éreztem magam. Édesanyámmal még megéltem a hatvanhármát, de utána már nem vágytam semmire, betemettem a bánat.

Aztán az évek mégis hoztak újabb örömet, unokáim születése, nyaralás velük, esküvőjük, dédunokák érkezése, az élet ezeregy meglepetése továbbvitt az úton, és azt képes voltam ismét örömmel járni.

Már az is boldogság, ha roboráló kezeléseket kapok, szinte szárnyaltam tőlük. A víz alatti tornán sellőnek éreztem magam, a masszázs alatt húsz évet fiatalodtam. Sokat fogytam, mely látszólag előnyös, de a bőr már nem rugalmas, így valójában nem tetszetős. Most már arra kell figyelnem, hogy ne fogyjak tovább.

Rövidesen újabb dédunokával gazdagodok, kisleány lesz. Két fiú, két kislány. Hihetetlen, hogy ezt is megéltem. Ezek szerint mégis idős vagyok.

A lelkem fiatal, az érzelmi világom gazdag, a testem hanyatlik, bár még el tudom látni magam, sőt időnként kifejezetten jó erőben teszek-veszek. Örömmel vágok apróra fát, hogy befűthessek a kályhába, melynek melege, a láng játéka, fénye, erő és forróságot sugárzó lénye visszarepít gyermekkoromba, amikor még télen hó volt, és az utcán sokan szánkóztunk, majd betérve a házba, a ropogó tűz hangja elvarázsolt, miközben a politúrozott bútoron táncot járó lángot figyeltem. Reggel jégvirágok voltak az ablakon. De szép is volt!

Sokan köszöntenek, már hónapok óta készülnek, szeretnek. Jó közöttük lenni, velük ünnepelni, nem vagyok magányos, körülölel gyermekeim, unokáim, testvérem szeretete. Sógornőm is készül, a klubban is köszöntenek, ahogy a gyülekezet se felejtett el.

Vannak barátaim, irodalmi társaim, Facebook-ismerőseim, persze a legfontosabb mégiscsak a család, de jólesik mások figyelme és szeretete is.

Hány éves vagyok? Ki tudja? Valamit mutat a dokumentum, de mást érzek, és hogy mit, az mindig a körülményektől függ. Szárnyalok, lehullok, földön fekszem, félig halott vagyok, majd messzire szállok, mint a költöző madár, hogy aztán visszatérjek a fészkeembe, ahol otthon vagyok, s mondhatom, hogy hazaértem.

Nem tudom, hogy milyen nyolcvannak lenni, csak azt, hogy míg dobban a szív élni kell és szeretni.

Diákoldal**CSERNI ANDRÁS****Ünnepi epigrammák**

I.
Tél kopogó keze ver vad ritmust messzi határon,
És mire kettőt pislog az ember, megfagy a várrom
Fent, a magas Hegy jégcsapos ormán,
Mar bele, tép bele dérdühös orkán.
Ám mialatt kinn tombol a tájat széztúzó, vad
Förgeteg, itt benn kandallómnál nagy nyugalom marad.
Szélvihar-ünnep, holt rohanást nem,
Csendes, meghitt perceket énnekem!

II.
Rohan felénk a karácsony,
mintha üzné valaki.
Köpenye fenyőtű s bársony
– így rohan el mellettünk.

III.
Ablakomra jégvirág nőtt – megérkezett csendben a Tél;
november eleje óta ünnepi dalt dúdol a szél.
Talán kicsit túllihegett, elsietett, elkapkodott...
Mit zavar ez? Minden évben eddig csupa szépet hozott.

IV.
Bízom benne, eljössz te is kandallómhoz idén.
A vacsorára ne gondoldj, gondolok majd rá én.
Ragyogó csillagokból árad szolid, halvány fény,
Nevetünk, és elhisszük, az élet nem is kemény.
Itt leszel? Veled teljes e karácsonyi idény.

*(PPKE-JÁK)***KÖRNYEI KRISTÓF****Körúti álom**

Bontsd ki a vitorlát, mátkám,
véget ért utunk a szurdokkal,
szakadékkal tűzdelt Dunán.

Hasítsd a vizet horgony élével,
kösd ki hajónk matrózhurokkal,
révbe értünk ketten, békével.

Ássunk sírt elnyűtt ruháinknak,
süllyesszük el rozoga hajónk,
édes borral töltünk kupáinknak.

Vágjunk gerendát, építsünk házat,
bontsuk el fényes, míves pallónk,
verjük le szívünkről e fojtogató zárat.

*(PPKE-JÁK)***KRAUSZ VIVIEN****Cím nélkül**

Bús konyuló árva ajka
Tátva maradt de már senki sem hallja
Utolsó szava száll az égnek
Gyenge teste vág a szélbe
Kicsi szeme csukva maradt
S az idő vele így haladt
Senkinek sem hiányzik a drága
Épp ezért örül hogy rátalált nyugalomára
Beszív senki sem sejti utolsó percét
Édesnek érezte kegyes végső leheletét
Ki fúj, lassan kiürül s helyére a semmi ment
Majd nem indul újra a létfenntartó rend
Száll száll száll az égnek
Véget nem érő végtelen kéknek
Hosszú útra indul messze
Ahonnan visszatérni sose fog persze
Nem hallja már a sok ostromló gondolatot
Elfelejt minden romboló kapcsolatot
Nincs más csak ő és a levegő
Agya egy igazi temető
Gyászolja az emlékeket
Melyeket másoknak nemrég szerzett
Bűntudata van hogy otthagyt mindent
De most gondolnia kell arra hogy összeszedje magát itt bent
Vége van mindennek
Mások már nélküle nyugodtan pihennek
Érzelmeket felé lehet csak színezték
De az nem tudják hogy ezzel miket tettek
Végre szabadult ettől a csúf világtól
Kívánom neki hogy egyszer szabaduljon minden hibától

*(SZISZKI)***PÁSZTOR A. BLANKA****Önmagad láncai**

Megtagadtad önmagadtól a szeretetet,
Amikor tízévesen valaki „túl sok”-nak hívott.
Elvetettél minden egyes létező élvezetet,
Mert valaki egy láthatatlan harcot vívott.

Elzártad valahova mélyre a mosolyod,
És elhagytál mindent, ami valaha fontos volt.
Egy meg nem élt élet terhét hordozod
Vállaidon, ahogy démonok áradata ostromolt.

Bezárkózol, és elnyomod önmagad,
Mert hajt a vágy, hogy megfelelj
Mindannak, amit szíved megtagad,
Miközben esdekel, hogy ne neheztelj.

Hogy ne add véred önkéntesen,
S ne engedd, hogy eltiporjanak,
Kiket folyton követsz hűségesen,
Várva, hogy szétcibáljanak..

A saját kézzel készült láncaid
Fogva tartanak, de meg nem védnek
Attól, hogy fogyjanak megszámlált napjaid,
Csupán az emlékezéstől rejtenek.

A csillagok megöntöztek könnyeikkel,
Arcod csókolva próbáltak észhez téríteni,
Meggyőzni egyértelmű érveikkel:
Kétségbeesetten szeretnének megmenteni.

De egyedül te lennél képes
Nyugalmat parancsolni a tomboló viharok.,
Számodra csak a vér íze édes,
Ahogy csendet rendelsz üvöltő hangoknak.

A világ összes lehetősége karnyújtásnyira
Hevert előtted, csupán el kellett volna döntened,
Melyik készlet szíved a leghevesebb pulzálásra,
De képtelen voltál álmodni valós formát öntened.

Elpocsékolt évek sora követi egymást,
Melyeket mások alapján akartál élni,
A végeláthatatlan körökben folyton folyvást
Felmerül benned, milyen nehéz lenne segítséget kérni.

Majd hirtelen megérted,
Hogy bár száműzetésed nem kérted,
Önként s dalolva éled,
Mert a változást sosem remélted.

A ketreced rácsai megremegnek,
Ahogy a fény felé fordítod tekinteted.
A láncaid vasszemei megrepednek,
Szabadság járja át heves lélegzeted.

te vagy az, aki megformálta azt a ketrecet.

(Érdi VMG)

KÉP-VERS**Angyalszárnyú vörösbegy**

Visszatekintek,
lelkem nyugodt tükörfény,
útnak indulok.
(VARGA KATALIN)

Begyem lángoló
színe Napban szikrázik
szárnyaim kitárom
lágy szellő ölelése
égtengerkébe emel
(NAGY-RAKITA MELINDA)

Még áttör a lombokon a napsugár,
de a nyár melege hamarosan tovaszáll.
Oda a bőség, oda a dúsan terített asztal.
Még vígan repdes a színes kismadár,
de körülötte egyre sárgul a határ.
Angyal szárnya, vörös tolla még nyarat
marasztal.
(PÁLNÉ ONÓDI JUDIT)

Angyalt láttam az erdőben járva,
az erdő apró védőangyalát.
Bár nagyobb lennél, csipogó árva,
megóvhatnál minden öreg, bölcs fát...
(CSERNI ANDRÁS)

Fecskefarkú pillangó

Pödör nyelve szív,
édes nektár élteti,
két hét, majd meghal.
(VARGA KATALIN)

A csúf kis hernyó a gubóban átváltozott,
szépséges lepkeszárnyon jön a nyár.
Virágok hada vetekszik kegyeiért,
de mi lesz, ha porba hull a cifra szárny?
(PÁLNÉ ONÓDI JUDIT)

Kortyolj kelyhemből,
és szárnyalj fényes égbe!
– így szólt az ihlet.
(CSERNI ANDRÁS)

Levendula nektár
édes-mézes mámora
csábít elkábít
hímporos szárnyamat
fodrozza friss fuvallat
(NAGY-RAKITA MELINDA)

Ravaszdi

Látom tolladat,
érzékeim vezetnek,
torkon ragadlak.
(VARGA KATALIN)

Kis rókakölyök
szemében bánat ül
anyját keresi
mezőkön kóborolva
talán egyszer hazajut
(NAGY-RAKITA MELINDA)

Azt mondják rá „ravasz róka”,
a tyúkudvarban katasztrófa.
Nem gonosz ő, nézz rá, milyen édes!
Nem tehet róla, hogy állandóan éhes.
Eszes, az biztos, átver, hogyha hagyod,
kiénekli akár szájadból a sajtot.
(PÁLNÉ ONÓDI JUDIT)

Megkordult a róka gyomra,
hollót kezdett keresni,
hogy a sajtját csábos bókka
tőle szépen elcseni.
Éhen maradt végül mégis,
mert kiment a fejéből,
annyit trükkölt, a „hazug” szót
nem mossa le nevére...
(CSERNI ANDRÁS)

Verebek naplementében

Hamis szemével,
álarcban színpadra lép,
herceg lészen ő.
(VARGA KATALIN)

Verébcsoport ül
ingó-bingó ágakon
szélben hintázva
cserfes csivitelésük
mező csendjét felveri
(NAGY-RAKITA MELINDA)

Nagy csapatban jár, csiripel, ricsajozik,
bokr ágai közt veszekszik száz társával.
Szemtelenül felcsippenti előled kenyered morzsáit,
pedig szerénynek tűnik kis barna tollas hátával.
De ismered, ő nem egyéb,
csak egy pimasz kis veréb.
(PÁLNÉ ONÓDI JUDIT)

Az első verebet senki se hallotta.
Kettejük hangjára megrezgett a bodza.
Négy-öt verébre már a nyulak is hallgattak.
Tucatjuk csivitelésére feleltek a vadak.
A raj zsidongását nem hagyhatta figyelmen kívül senki.
Tanulság: merjél az első veréb lenni!
(CSERNI ANDRÁS)

Szárnyaló Sólýmok Haikucsoport**TUdTAD?**

A haiku háromsoros japán versforma, 5-7-5 szótagszámú, nem rímel. A középső oszlopban mesteri példákat látni.

Barabás Irén:

A nyár vetkőzik
ősz szél illata száll
rövid már a nap

Kreischer Nelly:

Kopasz tarlókon
Varju sereg keresgél,
hullajtott szemet,
már deres rögök között.
A tél lopva közeleg.

Libben a szélben
ágról szakadt levélke.
Végre szabad lett!
Csaló érzete földre,
sár mocskába vezette.

Hópelyhet libbent
didergető tél szele.
Ürmös örömtánc

Nagy-Rakita Melinda:

Forgalmas úton
rózsaszín lufi röpköd -
megszökött álom

Csillagtalan éj
mélysötét bársonyában
elvetélt álmok

Kacagó nimfa jár
tavaszköszöntő táncot -
Hermész csodálja

Nagy Rozália:

vörös lombruha
évszak kirakatában -
milyen ünnepi

Fa áll egyhelyben
tavaszát hullajtva néz
alatta az ősz

Sápadt napsugár
felhőt foltoz az égen
tegnap még nyár volt

Haikujáték – Egészítsd ki!

az xszx szxl már
fxhxrbb mxnt x szxklxk
x hxgygxrncxn

felhők választják
majd el a két barátot –
.....(5 szótag)

.....(5 szótag)
holt tealevelekkel
ostromolja Szél

Haikujáték – Pótold a hiányokat!

mxdxr, xz xszxn
mxrt xrxgszxk xgy x dxl
kx fxlhkxbx szxáll?

minden szélroham
.....(7 szótag)
tágas a fűzfa

xlmxgyxk
s tx mxrxdsz
x mxsxk xszbxn

Onódi Judit haigája (kép és haiku)

Haikujáték – Töltsd ki a hiányzó részeket!

Szxl x csxlxgny,
kxcxnykx, hxgyxs csrx
txljxsn nyxtvx

A szélrohamban
.....(7 szótag)
sziklák hasítják

g d H i e holdas éj!
Ó, gyengéd á a á o k s sz cs p ny r
zúgását l a l m h o

Xgytnxssx lxsx
x krzxntxmxk szxnx
hxlxlkx xlxtt

Távol a tavak
.....(7 szótag)
egyetlen bóbis

A i h g j g é d e hold
a fák v k é á l á r ny a ír
a hómezőre

Onódi Judit:

kerti homokban
zúzmarás virág hever –
piros kisvödör

görcsbe száradt rút
falevél lábam előtt –
nem vagyok vidám

lomha köd ül fák
ágai közt, ernyedten
búcsúzik az ősz

Szabó Aida (Jampa drolma):

Álomittas Nap
bukdácsoló léptein
madárka gubbaszt

Gomolygó homály
fátyla sejtelmes burok –
kell a kiskabát

Csúszós avaron
Beni, Domi tottyant –
levelek ropják

Szakács Anna:
Fenyő illatán
suhan egy angyali szó –
szíved örökzöld

Magyalág rezzen,
csízének angyalként száll –
szúrós szó illan

Téli út, mint géz,
puha fehér, mint a hó –
lelkünk gyógyítja

Tóbi Mariann:
Párás holtágak,
szarvasok mozgolódnak
Gemenc vizein

Zordon hegytetőn
üvölt a csend és a szél –
hajlandó Énem

Csendben felsejlik
belső hazaérkezés
örök utunkban

Haikujáték – Mi illik az üres helyekre?

micsoda hanggal
.....(7 szótag)
szeleknek hátán

ősz van. mért érzem
magam most oly öregnek?
.....(5 szótag)

xsxsn csxsxsgnxk
gxrbx bxtxk mxtxznxk
sxrt lxtxgtnxk

.....(5 szótag)
négy szív találkozik kis
teaszobában

Jankovics Márta rovata**A föld embere***(kisregény)***1940 – 1945. Százhalombatta**

Jóska aggódva nézte a már húszéves lányát, Ágnest. Naponta jöttek a hírek a háborúról. Soha nem gondolta volna, hogy egy életbe kettő is belefér. Anna két fia már a fronton harcolt, elsőként kapták meg a behívót. Féltette a lányát is, mert ismerte a háborút.

Ez az 1941-es év egyébként is a katasztrófák éve volt.

Március 17-én fél 11-kor a nagymise alatt indult meg a Dunán a jég. Már karácsony előtt a nagy hideg miatt beállt a folyó. Más teleken is sok hó esett, de ezen a télen elérte a két métert is. A márciusi olvadás aztán belevitte a hatalmas mennyiségű vizet, ami felemelte a Duna jegét, és darabokra törte, de nagyon rövid idő alatt. A jégtorlasz a Bara-patak kifolyásánál elzárta a víz útját, ami aztán pillanatok alatt elöntötte a falu folyóparti részét. A hatalmas fákat úgy törte szét, mint a gyufaszálat. A házakban méter magasan állt a víz.

Jóska egész éjjel vigyázta a jeget, félt, hogy a háza az utca szintjénél alacsonyabb, az ár ide is betör. Anna, Ágnes és az asszonyok a faluból az egyletben főztek, mert az elöntött házakból a lakókat ott helyezték el, de volt aki rokonoknál, barátoknál húzta meg magát. Egy nap múlva a katonaság repülőgépről bombázta a jeget, ami el is indult, de addigra Dunafüreden közel 100 ház összedőlt – bár a házak épek maradtak – mindenük elázott.

A falu még fel sem ocsúdott az árvíz okozta katasztrófából, mikor az újságok már cikkeztek, hogy valami készül. Jóska naponta olvasta a híreket, hallgatta a rádiót. Anna reszketve várta a postást, hogy hoz-e levelet. Így ment ez napról napra. Délben leste a postást, éjszaka imádkozott, hogy másnap se lássa kezében a borítékot. Lelke mélyén azonban tudta, egy napon ez is bekövetkezik. Meg is történt. A postás megállt a ház előtt, kezébe a behívóval. 3 centis hatalmas betűk. S. O. S. „Siess azonnal, siess!”

Anna nem tudta, mi vár a fiúkra a fronton, de Jóska igen. Eddig sem beszélt sokat arról, mit élt át ott Olaszországban, most meg aztán végképp nem, pedig Anna igencsak faggatta. *Jobb, ha az anyjuk nem tudja még elképzelni sem, micsoda irtózat vár a fiaira – gondolta.*

Jóska „Laci” nevű lova igen ideges természetű volt még békeidőben is. A gyerekek féltek tőle, mert igencsak nagyokat tudott rugni. Egyszer szüretkor Jóska látta, hogy a ló igen furcsán viselkedik. Már be akarta fogni, de valamiért elhívták, és kikötötte a kút melletti fához. Ott sorakoztak azonban a cefrével teli vödörök. Mire visszajött, Laci jócskán benyakalt belőle. Úgy szédelt, hogy be sem tudta fogni, csak másnapra aludta ki magát. Néha megvadult, úgy vitte a szekeret keresztül a falun, le a focipályára, vissza az útra. Ilyenkor már a fél falu az utcán állt kíváncsian, ki fog előbb elfáradni, Jóska vagy a ló...

Nevezetes nap volt 1943. szeptember 9. – Jóska késő estig hordta be a kukoricát a földről. Igyekezett, mert lógott az eső lába, és nem jó, ha megázik a kukorica. Nehéz kiszáritani, meg hamar is penészedik. Ott hallotta meg először a szirénák rettenetes hangját. Hagyta a kukoricát, a teli szekeret, felült a kifogott, halálosan rettegő lóra, úgy vágatott haza. Utoljára a nagy háborúban ült lovon, de most a félelem hajtotta őt és a Lacit is. Már messziről kiabált az utcán Annának, aki kint állt az udvaron Ágnessel.

– Gyorsan a pincébe! Bekötöm a lovat az istállóba, és én is megyek.

Tudták, hogy mit jelent a sziréna, mert a felkészítették az embereket, mi várható, ha bombáznak. Más hallani róla, és más átélni. Először egy távoli morajlás, mint amikor vihar készül, aztán a zúgás egyre közelebb és egyre erősebb, majd megszólaltak a léghárító ágyúk. Idáig hallatszott a ledobott bombák robbanása.

Anna magához ölelte Ágnest, aki reszketett félelmében.

– Imádkozzunk, lányom – mondta szokatlanul nyugodtan. – Isten segítse meg a fiúkat, ott kint a fronton.

Mint a jégeső, úgy kopogtak a repeszek a házak tetőin.

– Maradjatok még a pincében, felmegyek, megnézem, milyen kár érte a házat – szólt vissza a pinceajtóból Jóska. – Elementek már a repülők.

Az udvarról nézte, mikor megjelent az első „Sztálingyertya” fent a magasban, nappali fényt árasztva. Jött egy, kettő, három, négy...

Később elterjedt a faluban, hogy a Papsógor Szvetozár kertjében leszállt valami henger alakú szerkezet, ami egy kis ejtőernyőn függött. A csendőrök megnézték a bejelentés után, és megállapították, hogy egy kiégett „Sztálingyertya”.

Az első halottról a hírek még 1943 májusában érkezett meg. Sinkó Miklós honvéd a Stari-Nikolekoje ütközetben halt hősi halált még január 26-án.

A háború egyre közeledett, a faluból a bombázások idejére felköltöztek az alvégiek a Gyorma utcai pincékbe, a felvégiek a téglagyári óvóhelyre.

A háború már negyedik évébe lépett, mire Százhalombattán is a bőrükön érezték szörnyűségeit. Esténként, akinek volt rádiója, azt hallgatta, vagy olvasta az újságot, hogy mi történik a frontokon. Sorra jöttek az értesítések, hogy ki halt meg, ki tűnt el a behívott katonák közül. Anna folyton csak imádkozott, meg misét mondatott a két fiáért. Péter mint hivatalos ember körletparancsnok lett, 8-10 házra felügyelt, hogy elsötétítsék az ablakokat. Semmi fény nem látszódhatott, hogy az ellenséges repülőgépek ne mérjék be bombázáskor a célpontot, így talán elkerülhették a nagyobb bajt. Hetek óta mint egy távoli égzengés, hallatszott az ágyúzás. Egyre többször volt légiriadó, amikor szaladni kellett az óvóhelyre.

Pétert nagy gond emésztette napok óta. Tudta, hogy a front hamarosan eléri Battát is. Egyik lánya egyidős volt a Jóskaéval, hallotta, a katonák hogyan bánnak a nőkkel, főleg a fiatal lányokkal. Ahogy közeledett a front, elhatározta magát, hogy kikéri a bátyja tanácsát.

– Adj’ Isten, Jóska – köszöntötte illedelmesen a testvérét.
– Neked is, öcsém! Mi járatban ilyen szokatlan időben?
– Közeledik a front, Jóska. Mi lesz az asszonyokkal meg a három lánnyal? Ágnes meg a te lányod már húszévesek, a kisebb lányom tíz lesz hamarosan.

– Azt mondják, a gyereket nem bántják a katonák, de ki tudja?
– Talán már tudod is, mit fogsz tenni?
– Tudom, de a feleségemmel úgy gondoltuk, megkérdezzük téged is.
– Mondjad már, Péter, az Isten áldjon meg!
– Úgy gondolom, elküldöm a lányom nyugatra. A vőlegényének az édesanyja, ahogy tudod is, közel lakik az osztrák határhoz. Kaptunk tőle levelet, hogy küldjük el hozzá a leányt, ha kell, hamar átjut a határon Ausztriába.

– Értem, öcsém, de tőlem mit akartál kérdezni?
– Azt, Jóska, hogy az Ágnes lányodat is vinné a feleségem, ha engeded.

Erre a kérdésre Jóska nem számított. Mindennél jobban szerette az egy szem lányát. Még arra is keservesen gondolt, hogy valamikor ez a lány férjhez is megy. Nem a házassággal volt baja, hanem hogy Ágnes esetleg elmegy a háztól. Teljesen megnémulva ült, annyira szíven ütötte a gondolat, hogy messze idegenbe küldje el, de az is, mi lesz vele itthon. Volt katona, tudta, akinek fegyver van a kezében, azzal nem lehet ellenkezni.

– Tudod, Péter, nehéz döntés elé állítottál, ha elmegy, az a baj, ha itthon marad, az is baj. Jobb mégis, ha én vigyázok rá, de bántani nem hagyom. Szerzek fegyvert, ha más kiutat nem látok, nem hagyom meggyalázní, inkább én ölöm meg, aztán meg magamat.

Ágnes itthon maradt, míg Péter felesége vonatra szállt, és elvitte a lányát a leendő anyósához.

Élt a faluban egy szerb férfi, aki rendőr lett még a háború előtt. Fiatal volt, jóképű, szerették a lányok, nemcsak a szerbek, a magyarok is. Magas, vékony alakján különösen jól állt az egyenruha. Fekete szeme, markáns arca, mindig jól fésült haja, amire különös gondot fordított, elbűvölte a szép nemet.

Ez még nem volt elég, de senki nála nem volt udvariasabb, tisztelettudóbb, nemcsak a lányokkal, de az idősebb asszonyokkal is. Egyetlen rossz tulajdonsága volt, amit nem tudott leküzdeni, de nem is akart. Nem lehetett úgy látni, hogy ne cigaretta lett volna a kezében.

Nagyon aggódott a lányok miatt, tudva, mi várhat rájuk.

1944 decemberében aztán látva, itt cselekedni kell, döntésre jutott. Rendőr voltát kihasználva, amit az oroszok is tiszteletben tartottak, figyelemmel kísérte a mozgásukat a faluban. Összegyűjtötte a lányokat, és minden este más és más padlásra irányította. Az asszonyok bekenték az arcukat valamilyen fekete festékkel, kendőt kötöttek a fejükre, öregasszonynak álcázták magukat. Sok lány megmenekült ilyen módon, de volt, aki áldozatul esett.

1944 márciusában a németek bevonultak az országba, és Batta is megtudta, milyen frontvonalban élni. Az itt harcoló alakulatok beásták magukat a Mattakert oldalába, és onnan lőtték a tököli oldalt. Szemből meg az oroszok lőttek folyamatosan. December volt, amikor átjöttek a Dunán. A jéghideg vízben kifeszítettek kötelet, azon kapaszkodva jöttek át. Annyi katona halt meg, hogy véres lett tőlük a Duna vize. Ezt később ők mesélték el, mikor elfoglalták a falut.

A bombázáskor kiürültek az utcák, még az állatok is behúzódtak a vackaikba, az emberek némán ültek az óvóhelyeken, és imádkoztak, még azok is, akik máskor sohasem. Ki a téglagyárban, ki a Schulteisz boltos pincéjében, ki a Gyormában a domb alá fűrt pincékben. Már előre mindenki készített fekhelyet és annyi ételmezt, hogy pár napra elég legyen.

Jóska is itt húzódott meg a családjával. Sokszor gondolt arra, hogy bárcsak elküldte volna a lányát is nyugatra, mert nap mint nap géppisztolyos katonák kutatták át a pincéket is, ételmezt és nőket keresve. Nappal Ágnest és a szomszéd fiatalasszonyt, aki akkor szült, bevetették az ágyba, és az idősebb asszonyok ráültek. Az is szerencse volt, hogy a szemben lévő ház pincéjében rendezkedett be egy orosz kapitány. Elterjedt róla, hogy egy hatalmas kereszt lóg a falon a szobájában, amit vitt magával, hozzá mentek panaszkodni, ha valamelyik katona nagyon túllőtt a célon. Ez talán némi védelmet is jelentett a szemben lévő bunker lakói részére.

Ez a tél nagyon nehezen múlt el, hol magyarok, hol németek, hol oroszok, akik 1944 decemberétől 10-12 hétig tartották magukat, váltották egymást, ahogy a hadi helyzet alakult.

Tavaszra vége lett a háborúnak, végleg hazaköltözhettek az emberek a saját házaikba. Péter lánya is hazatért nyugatról, Ágnes és Anna is sértetlenül vészelték át a bunkerben töltött hónapokat. Mari két fia is hazatért a frontról.

Nem volt mindenki azonban ilyen szerencsés. Még 1944. november 1-jén 1700 főt számláltak, a háború után 1640 embert, ebben benne voltak a fronton elesett, vagy eltűnt katonák is. Talán soha nem volt ilyen szegény a falu, még az első háború után sem. Nemcsak saját magukat, de a katonákat is el kellett látni, így az amúgy is szegényes élelmiszerkészlet hamar kimerült. Akinek szerencséje volt, még a front előtt eldugott lisztet, zsírt, elálló élelmiszert.

Így is 800 embernek semmi ellátása nem volt. A sok bajban legalább a lovakat sikerült megmenteni. Velük tavasszal elvetették azt a kevés magot, főleg kukoricát és kölest, ami megmaradt. A bombázások nem kímélték a magánházakat, de a középületeket sem. A szerb templom tornya a ledőlés határán állt, a katolikus templomot, a jegyzőházat, a katolikus iskolát, a községi bikaistállót olyan találat érte, hogy csak nagyobb munkákkal lehetett rendbe tenni. A dunai vízimalom teljesen elpusztult. A téglagyári kéményt három belövés érte, ami fából volt, elégették a hideg télben a katonák. 12 magánház is teljesen elpusztult.

Jóska leánya, Ágnes nemcsak szép volt, de valamilyen különleges, rendkívüli kedvesség sugárzott belőle. Csendes, nyugodt lénye vonzotta maga köré az embereket, főleg a gyerekeket. Már egészen kislány korától segített az édesanyjának a legnehezebb munkákban is. Vasárnap délután beáztattak 4-5 teknő ruhát, amit aztán hétfőn hajnaltól napestig mostak. Nemcsak náluk volt a hétfő a nagymosás napja, hanem szinte az egész faluban. Hétfőn mosás, szombaton takarítás, a többi napon munka a határban vagy otthon, attól függően, milyen évszak volt. Ágnes még a bélmosástól sem undorodott, igazi parasztlány, méltó lánya az apjának. Kapált, ásott, aratott, szőlőt szüretelt, kukoricát szedett, etette az állatokat, fejte a teheneket.

Tizenhat éves sem volt, amikor beleszeretett a helyi kőműves fiába, az Ács Janiba. Talán vonzotta, hogy a Jani szeme ugyanolyan kék volt, mint az övé. Ágnes mélyen hallgatott erről az érzésről, mert ismerte az apját, tudta, hogy nagyon fiatalnak találná egy udvarlóhoz, aki idősebb is volt nála jó pár évvel.

Janit még a bevonulása előtt gyakran látta a falu legszebb, legkacérabb lányával sétálni vasárnap délutánonként. Hilda az édesapjával lakott a főutcán, aki úgy mesélte, hogy Trianon után kerültek Magyarországra. A felesége halála után költözött az újszülött lányával Battára. Soha nem házasodott újra, pedig Hildának igencsak szüksége lett volna az erős anyai kézre. Az apja eléggé szigorú volt, ennek ellenére a lány gyakran kimaradt, olyanokkal látták, akikkel nem kellett volna.

Ágnes nem értette, mert még nagyon fiatal volt hozzá, hogy Janinak miért kell ez a lány. Úgy gondolta, elvakította Hilda szépsége. Feltűnően öltözködött, kifestette magát, amit egy olyan falusi lány, mint Ágnes, soha nem mert volna megtenni.

Amíg a többi lány éjszakánként padlásról padlásra bujkált, Hilda vidáman sétált az utcán a katonák között. Janit karácsony előtt hazaengedték pár napra, ami nagy csoda volt, de valahogy elintézte. Kapott itthonról levelet egy barátjától, hogy a lánnyal, akinek udvarol, baj van. Nem hitte el, de nem volt maradása, hazajött, ha csak pár napra is.

– Gyere, pajtás! – hívta a barátja. – Most a saját szemeddel láthatod, mit művel

Hilda. Soha nem hitted volna el, ha nem látod.

Jani, úgy ahogy volt, egyenruhában indult el a barátjával a Fő utcán, Már messziről látta Hildát, amint két orosz katonával lassan sétált az egylet felől. Már indult is volna feléje, amikor a barátja megragadta a karját.

– Megörültél, Jani? Mit akarsz két oroszral szemben? Le akarod magad lövetni, te szerencsétlen? Nem ér ez a nő annyit.

Jani visszament a frontra, onnan írt levelet a Hildának, amiben szakított vele, de nem írta meg, mi volt az oka.

Folytatása következik

Forrás: szazhalom.hu

Ábel András nyomában**Időrendi egymás után***Befejező rész**– Sajtóból szerkesztette: Petrovics Kornél –*

A szerencsétlenség megmentettjei közül ma reggel hét órakor tizenkét sebesültet hozott a Wilhelm II. személyszállító hajó a Petőfi térre. Ez az a hajó, amely Zimony és Budapest között közlekedik, Nagytétényben fölvette a menekülteket, hogy Budapestre szállítsa őket. A Petőfi téri hajóállomáson a mentőegyesület két betegszállító kocsija és automobilja várta a sebesülteket hozó hajót, amelyről azonnal kórházba szállították az átázott és átfázott szerencsétleneket, akik vékony ruhában a Zrínyi hajón töltötték a hideg éjszakát. A menekültek közül nyolcat a Rókus Kórházba szállítottak, hármat a dologházi kórházba vittek, egy katonát pedig a Hold utcai hadikórházban helyeztek el. A Rókusba vitt nyolc beteg majdnem mind lázas, rettentően átfáztak, és a kiállott izgalmak is igen megviselték őket.

A 7-es számú szobában öt nő van. Szinte alig tudnak valamit a katasztrófáról, az átélt megpróbáltatások elmosták emlékezetükből a történeteket. Csak a nagy veszedelemre és dulkodásra emlékeznek, amely a lépcsőfeljárók körül folyt az életért.

Kapitány Istvánné földműves asszony a húsvéti ünnepekre jött Budapestre a férje látogatására, aki katona, a műegyetemi kórházban őrparancsnok. Mikor a hajóra szállt, egyenesen a fedélzet alatt lévő II. osztályú női terembe ment, itt a lépcső közelében egy asztalra ült, mert másutt nem volt már hely.

Hogy hányan lehettek a női teremben, pontosan nem tudja, de nagyon sokan voltak, mert számosan guggoltak, és a batyuikra is telepedtek. A történeteket így mondotta el: – Éjfél előtt hatalmas lökést éreztünk. Utána recsegés, ropogás hallatszott. A lökés olyan erős volt, hogy az asszonyok leestek a padokról. Én is lebuktam az asztalról. Utána nyomban nagy zűrzavar keletkezett. Mindenki kiabált, jajveszékelt.

A teremben sok gyerek volt, akik kétségbeesetten sikoltoztak. Aztán mindenki rohant a lépcső felé, mert egy szempillantás alatt nyakig érő vízben álltunk.

Hogy mi történt, honnan jött a víz, nem tudta senki, csak rohantunk, kapaszkodtunk a lépcső felé. Akik mögöttem voltak, a szoknyámat, a fejkendőmet fogták, húztak visszafelé. Nem is tudtam elérni a lépcsőt. Mikor azonban a víz emelkedett, az felemelt a lépcsőig. Egyszer össze is csapott a fejem felett. Amikor újra felmerültem, egy férfialakot láttam felettem kapaszkodni. Belekapaszkodtam.

A hajó személyzete és a fedélzeten tartózkodó katonák a szerencsétlenség pillanatában nem vesztették el lélekjelenlétüket, és segítségünkre siettek. Odaálltak a feljárók köré, és úgy húzták ruhájuknál, derekuknál fogva a fölfelé kapaszkodókat, akik különben a nagy tolongásban sehogy sem tudtak volna kijutni. A legnehezebben jutott ki Csözig Nándorné, egy bácskai 21 éves munkásasszony, akinek a női teremben nem jutott hely, és a II. osztály férfitermében ült a padon. Csözignét kétszer is feldöntötték, keresztülgázoltak rajta. Egy katona, aki a feje fölött kapaszkodott kifelé, csizmája sarkával orron is rúgta, úgy, hogy az orráról nagy darabon lejött a bőr. Nagy nehezen azonban mégis újra feltápaszkodott a kiabáló, sikoltózó tömegben, s minthogy ekkor már a víz is emelte, a felül állók őt is kiszabadították.

A 14 éves V. Juliska, amióta a kórházba hozták, folytonosan sír. A Háromszék megyei Nyújtódról jött fel az elmúlt héten édesanyjával, Varga Istvánnéval és két berecki leánnyal, akik Szekszárdra akartak menni V.-néval együtt a gyárba dolgozni. A két leány a fedélzeten maradt, az asszony azonban fázott, és leányával együtt lement a férfiterembe. Ott érte őket az összeütközés. Juliska közelebb ült a lépcsőhöz, így őt a kifelé tóduló tömeg elsodorta az anyjától, egy katona pedig kivitte a fedélzetre. Hogy az édesanyjával mi történt, nem tudja. A szerencsétlenség pillanatában még hallotta, amint kiabált: „Jaj, lányom, lányom, végünk van!” Mire ő is kiáltozni kezdett édesanyja után, de a nagy tülekedésben nem tudja, mi történt vele.

A megmenekült férfiak közül a 26-os számú kórteremben ápolják L. Sándor 52 éves apostagi születésű földmívest és Hamut Sándor 30 éves zimonyi gépkovácsot. Hamut így mondja el a katasztrófát:

A fedélzet alatt levő II. osztályú nagyteremben az ajtó mellett a sarokban helyezkedtem el egy padon. A nagyterem tele volt utasokkal, katonák, civilek, asszonyok és gyerekek vegyesen ültek, és kuporogtak mindenfelé. Lehattunk körülbelül kétszázan együtt.

Negyed tizenkettő tájban lökést éreztünk. Előbb azt hittem, hogy Nagytétényben kötött ki a hajó, s valamivel erősebben ment neki a kikötőhídnak, aztán nyomban recsegést, ropogást hallottam. Az emberek mind felugráltak, és kiabálni kezdtek. – Végünk van! Meneküljünk! Elsüllyedünk! – Én is felugrottam, de akkor már bokáig érő vízbe léptem. A víz oly hirtelen tódult be, hogy egy szempillantás alatt már a térdemig ért. A megrémült utasok mind a szűk lépcső felé rohantak, az asszonyok a kosaraikat és batyujukat is felkapták, így azoktól se tudtunk előre jutni.

Ekkor felálltam a padra, és kiabálni kezdtem, hogy hagyják a kosarakat.

Egyszerre akart a nagy tömeg kijutni. Rettenetes verekedés támadt. Letépték egymásról a ruhát, irtózatossá vált a

rémület, az asszonyok közben folyton sikoltoztak.

Akik hamarabb odaértek a lépcsőkhöz, azok sem tudtak feljutni, mert az utánuk jövők úgy odanyomták őket, hogy mozogni sem bírt senki. Fent már állt a hajó személyzete és több katona, akik a kezüknél fogva egyenként ráncigálták ki az összepréselt tömeg közül, akit elértek.

Addigra már nyakig ért a víz. A fedélzeten óriási volt akkor a zűrzavar.

A sötétségben csak homályosan lehetett látni, hogy mi történik. Én átnedvesedett ruhámmal a kormányosfülkébe siettem, ahol valaki a köpönyeget adta rám.

A vízből kimentetteket először a fedélzeten fektették le, ott didergett a zuhogó esőben és jeges szélben a sok átázott ruhájú asszony majdnem egy óra hosszát. Akkor egy őrnagy jött, és szólt a katonáknak, hogy vigyék be szerencsétleneket az első osztályú termekbe. Ott vártuk meg, amíg reggel a Wilhelm hajó felvett bennünket.

Délben tizenkét órakor indult a Petőfi térről a Duna-Gőzhajózási Társaság gőzöse Paksra. Ezen érkezett a Pest Vidéki Királyi Törvényszék vizsgálóbírája, dr. Hajós Géza és a főügyészhelyettes, dr. Sárospataky József. A Vasúti és Hajózási Főfelügyelőség részéről dr. Horváth miniszteri tanácsos, főfelügyelő jelent meg.

A Duna-Gőzhajózási Társaság is kiküldötte a maga embereit. Pest vármegye alispánja, Fazekas Ágoston, mert az ő területén történt a katasztrófa, szintén e hajóval sietett a szerencsétlenség helyére. Hajózási szakemberek és újságírók nagy számmal ültek föl a zsúfolt hajóra, melyen minden parányi helyet megszálltak az utasok. A személyzet minden negyedórán figyelmeztette őket, hogy ne lepják el a hajó egyik oldalát, mert a nagy súly alatt féloldalra billen. Téténynél már egész tömeg ember várta a hajót, mert azt hitték, hogy a bizottság itt száll ki. Midőn aztán elhagyták Nagytétényt, föltűnt a Duna tőköli partja felől az orrával előre dőlt Zrínyi és mellette, a parthoz közelebb, a fekete Viktória.

Alig lehetett az embereket a korlátoktól visszatartani, mindenki látni akarta a végzetes halálhajót. A hajó Tökölön kikötött, s a terv az volt, hogy itt felveszi Rudnyánszky László főszolgabíró, és visszatér a Zrínyihez. A főbíró azonban már előbb átment a katasztrófa helyére, s így a mentőgőzös csak azért fordult vissza összes utasaival, hogy a vizsgálóbizottságot a Zrínyire vigye.

Természetesen az utasok felháborodtak, hogy az amúgy is későn indult hajót még így is késleltessék, s Paksra pár óra késéssel érkezzenek. Dehát ezen nem lehetett segíteni. A hajó visszafordult, s a két végzetes hajónak tartott. Most már látni lehetett, hogy a Viktória orrán is alapos sérülés, tátongó seb van. A Zrínyi eleje teljesen a vízben, sebe így nem látható, csak a vízszint tükrén sejthető a mély és széles hasítás. A Duna még egyre mossa ki belőle a rengeteg törmelékét. Kiköt a két hajó mellett horgonyzó Esztergom szivattyúzó gőzösön, s a két hajó parancsnoki hídját deszkapallóval kötik össze, és pár pillanat alatt a koporsóhajón állunk, lábunk alatt a mélyben a halott utasok. Egy-egy tépett kendőrongy a fedélzeten, néhány átázott kosár. – Senki sem őrzi itt a holmikat? – kérdik. Megkapták a feleletet: – A járásban nincs csendőr, ha alagi verseny van!

Később a főbíró Ráckevéről hozat csendőröket, különben a vizsgálóbíró és a bizottság ott állott volna karhatalom nélkül. A víz még mossa a másodosztályú terem lépcsőjét, addig, amíg ki nem szivattyúzzák, nem sejtethjük, hogy mit takar a hajó mélye. A vizsgálóbizottság keres magának némi biztos területet, hogy a helyszíni vázlatot felvegye.

A hajósszemélyzet a katasztrófáról:

A félig elsüllyedt Zrínyin együtt van mind a két hajó legénysége. A parancsnoki hídon ott áll Marinics Marino, és elgondolkozva néz a sötét hullámokba. Zömök, idős ember, a megszólításra németül felel. – Mi nyugodtan haladtunk lefelé az előírt oldalon, tehát a Tétény felé eső part mentén. Minden lámpánk égett, a szalonablakokból is világosság áradt ki. Az éjszaka sötét volt, a hold felhők közt bujkált, és havas eső verte a födélzetet. A parancsnoki hídon álltam, és előre szemléltem. Hirtelen sápadt világosságot vettem észre a hajó előtt. Nem gondoltam, hogy gőzös, a gőzös árbocán két lámpának kell világítania, míg én egészen bizonyosan csak egy fénypontot láttam, az is halvány volt.

Arra gondoltam, hogy valami horgonyon fekvő uszály, és parancsot adtam, hogy valamivel beljebb tartsunk a víz közepe felé, hogy ne túlságosan közel haladjunk el a bizonytalan jármű mellett. Egy perc múlva láttam, hogy közvetlenül előttünk hajó bukkanik ki a sötétből, de akkor már késő volt: a szembejövő hajó teljes erővel nekiment a Zrínyinek, és betörte az előrészt. A lökés megfordította a hajót, úgy, hogy az orrával a víz ellen állt. A kormányos teljes erejével a part felé kormányozta a gőzöst, de a kormány nem fogott. Ellengőzt adtam, de eközben a hajó előrsze a födélzetig alámerült, mire a Zrínyi megállt. Az embereim teljes erejükkel azon voltak, hogy kiszabadítsák a másodosztályú utasokat, és sokat föl is rántottunk a biztos födélzetre.

Herczeg Sándor, a Zrínyi első kormányosa, körülbelül ugyanígy írja le a katasztrófa lefolyását. – Magam álltam a keréknél, és előre vigyáztam. Amikor beértünk a tétényi sertésvágóhídhöz, észrevettem, hogy előttünk halvány világosság pislákol. Nem gondoltam hajónak, mégis, hogy távolabb kerültünk az uszálytól, mert annak véltem, kicsit balra fordítottam a Zrínyit. Egy perc múlva már láttam, hogy gőzös jön velünk szembe. Talán harminc méternyire lehetett tőlünk, amikor háromszor füttyentett, és át akart vágni a csepeli part felé, ahol neki tulajdonképpen haladni kellett volna. Ekkor már nem lehetett csinálni semmit, mert egy-kettőre bennünk volt. A lökés megfordította a hajót, én pedig egyenesen neki akartam vinni a partnak, de már akkor a hajó előrsze süllyedőben volt, a fara pedig fölemelkedett

a vízből, tehát a kormány nem fogott. Vagy százötven métert úsztunk így, azután a fenékbe vágódott az előrés, és megálltunk. Hat tanúm van, aki mind esküvel bizonyítja, hogy a szembejövő hajón nem égett lámpa.

Chmely Antal, a Viktória vezetője, egyszerű ember, kormányosból lett kapitány. Nyugodt hangon beszél az összeütközésről. – Az előírt oldalon, tehát a tököli part mentén haladtunk fölfelé. Messziről láttam, hogy személyszállító hajó közeledik. A lámpái szabályszerűen égtek, de világos volt az egész hajó. Elküldtem a strázsát, nézze meg, égnek-e az árboclámpák. Visszajött, és jelentette, hogy ég mind a kettő. A hídról megfigyeltem, hogy a gőzös balra, tehát a mi partunk felé fordul. Az hittem, hogy rondózik, hogy meg akar fordulni. Hogy több helyet adjak neki, megparancsoltam a kormányosnak, hogy szoruljon jobban a parthoz. De a gőzös csak felém tartott. Háromszor füttyültem, de akkor már semmit sem lehetett csinálni: összeütköztünk. Én abban a pillanatban előre küldtem a vitorlást a mérőléccel: a pózna feneket ért. Három méteres vizünk volt, nem tudtunk mozogni. Rögtön lehorgonyoztunk, és átküldtük a csónakunkat. Ötször fordult meg, és huszonöt embert tett partra.

A vizsgálat, a hatóság helyszíni szemléje:

Az „Esztergom” parancsnoki hídján összegyülekeztek: a két hajózási vállalat kiküldöttei, dr. Sárospataky főügyész helyettes, a Pest Vidéki Királyi Ügyészség vezetője, dr. Hajós Géza, a Pest Vidéki Törvényszék vizsgálóbírája és dr. Jordán Dezső, a Vasúti és Hajózási Főfelügyelőség kiküldötte.

A vizsgálóbíró hozzáfogott a helyszíni szemle megejtéséhez, elsősorban szakértőül föleskette dr. Jordán Dezső főfelügyelőt. A szakértő azután rendelkezett, hogy az „Esztergom” tegye meg azt az utat, amelyet a „Viktória” megtett. A gőzös parancsnoki hídján a főügyész helyettes és a vizsgálóbíró annak az előzetes vizsgálatnak alapján, amelyet Fazekas Ágoston alispán, Rudnyánszky László főszolgabíró és a Duna-Gőzhajózási Társaság részéről Piperkovics Sándor hajózási felügyelő végeztek, megállapították nagy vonásaiban a tényállást. Piperkovics felügyelő elmondotta, hogy a „Zrínyi” abban a pillanatban, amikor közelében észrevette a Viktóriát, fordulatot csinált, amely elől szabálytalanul tért ki, és midőn a Zrínyi előtte el akart haladni, a Viktória már nem bírta kitérni. A Zrínyi személyzete akkor, amikor a Viktória még messze volt tőle, csak egy gyöngén égő lámpát látott. Mivel a hajózási szabályzatok szerint dereglyéknek és álló vízi építményeknek van egy jelzőlámpájuk, gőzjárműveknek pedig két világító lámpást kell kitenniük, a Zrínyi azt hitte, hogy az egy lámpa egy dereglyét jelez, és nem is sejtette, hogy gőzhajó közeledik feléje. A Zrínyi kissé balra kitért.

– A szabály szerint milyen lámpásnak kell lenni a gőzhajón? – kérdezte Sárospataky főügyész helyettes. – Két lámpásnak – felelte Piperkovics –, amelyek öt kilométernyire láthatók. – A világítás tehát nem volt szabályszerű? – Nem. – A Zrínyi igyekezett erőjével kifutni a zátonyra – folytatta Piperkovics –, a hajó eleje azonban gyorsan süllyedt, minek következtében hátsó része a kormánnyal együtt kiemelkedett a vízből úgy, hogy a hajó elvesztette kormányozhatóságát. A gép megállítása után sikerült egy fordulattal zátonyra juttatni a hajót. A Viktória is a partok felé sietett, hogy a köves területen támasztékot találjon.

Dr. Baránszky fővárosi ügyvéd és Oszterer őrnagy, akik kevéssel a katasztrófa előtt e fedélzeten voltak, azt állítják, hogy a Viktória lámpása oly gyöngén égett, hogy még gyakorlott szemű ember sem vette észre. A bizottság ezután elhatározta, hogy a Zrínyi sérülését néhány nap múlva, amikor a hajó elsüllyedt részét és az áldozatokat kiemelik a vízből, lefényképezteti a vizsgálat aktái számára.

Dr. Jordán Dezső főfelügyelő kiadta a parancsot: – Előre! Az Esztergom kapitányának helyét Chmely Antal, a Viktória parancsnoka, foglalja el. – Azt a vonalat, amelyiken az éjjel mentünk – szól hátra a kormányoshoz, és a hajó engedelmesen simul át a tököli part felé. Könnyű szél fúj, az urak topognak a parancsnoki hídon, és előre néznek: nem közeledik-e alulról még egy Zrínyi.

A sertésvágóval szemben megszólal a kapitány: – Itt vettem észre a hajót...!

A szerencsétlen Zrínyi kapitánya odaforakszik a másik mellé: – Nem itt volt... Lejjebb volt. – Itt volt – erősítgeti a Viktória vezetője –, itt vettük észre, hogy ájtön... Most. Hátrafordul és a kormánykerék felé ordít: – Hajtsd jobbra!... Hajtsd jobbra!... A kormányos hatalmasakat lendít a keréken, a hajó kicsit oldalt dől, és nekiszegzi az orrát a tököli partnak. – Ádám, a léchez – parancsolja a kapitány, és egy matróz a hosszú léccel a hajó orrához fut. – Nincs fenék – feleli vissza. – Mérd a vizet – hangzik újra. – Nincs fenék – ismétli a legény. A Zrínyi kapitánya heves mozdulatot tesz. Félretol két embert, hogy a vizsgálóbíró közelébe jusson. Három éles sípjelzés hallatszik. – Ádám, a léchez... – szólal meg újra a Viktória kapitánya. – Fenék, állj, fenék ...! – kiabálja vissza a vitorlás.

A Viktória kapitánya egy kicsit izgatottan lép félre a rézcsőtől: – Így volt. . .! – Nem így volt – vágja vissza a másik. – De így volt... Azt hittem, rondózni akar. Kihajtottam jobbra. . . Ha derékon kapom, az egész hajónak vége. – Hogyan jött ki a Viktória a Zrínyin ütött részből? – kérdi dr. Jordán. – Vezényelt valaki „hátra”-t? – A hajók maguktól váltak el. Az Esztergom lassan megfordul, és most Marinics Marino áll a szócsőhöz, hogy egy darabon vezetve a hajót, megmutassa, hogyan haladt a Zrínyi.

A vizsgálóbíró esti nyolc órakor befejezte a vizsgálatot. A szakértői vélemény elkészítése két napig tart, ezalatt csak tanúkihallgatások lesznek. Holnap hozzákezdenek a hajó kiemeléséhez, amikor majd pontosan meg lehet állapítani, hány áldozatot szedett a katasztrófa.

Madarat tolláról
– Madár Tamás rovata –

Gyerekvállalás kontra gyerek nem vállalás – a felelősség morális és szellemi dimenziói

Az utóbbi években – barátok, haverok, ismerősök köréből – egyre gyakrabban talál meg minket a kérdés, vagy inkább burkolt (vagy épp nyílt) presszió: „Mikor jön a gyerek?” „Ne maradj le róla!” „Majd meglátod, úgymint megváltozik benned valami...” És ha nem hajlunk meg az elvárás előtt, jönnek a cinikus mondatok: „önzőek vagyunk, túlgondoljuk, kifogásokat gyártunk.” Ezért úgy döntöttem, leírom mindazt, amit erről a kérdéssel gondolkodó- és érző emberként ma érvényesnek, fontosnak és kimondandónak tartok. Ez nem védekezés, nem indoklás, főleg nem provokáció. Egyfajta intellektuális és morális állásfoglalás. Egy világos gondolati térkép, amely segít elválasztani a romantikus illúziókat a realitástól, a kollektív elvárásokat az egyéni felelősségtől.

Szerintem a gyerekvállalás kérdése nem pusztán biológiai szükségszerűség vagy társadalmi elvárás kérdése. Mélyen morális, antropológiai, gazdasági és filozófiai döntésről beszélünk, amely túlmutat az egyéni vágyakon. Olyan döntés ez, amely legalább annyira szól a jövőről, mint a jelenről. Ebben az írásomban amellett fogok érvelni, hogy a gyerekvállalás nem lehet a „majd lesz valahogy” mentalitás talaján megtett lépés. Az az ember, aki valóban komolyan veszi az élet értelmét és méltóságát, nem vállal gyereket csak azért, mert „így szokás”, vagy mert „ketyeg a biológiai óra”, hanem akkor és csak akkor, ha a létezés és a nevelés vállalására minden értelemben – anyagilag, szellemileg, lelkiileg – érett.

A gyerek nem projekt, de nem is véletlen termék. A gyerek nem cél, hanem következmény – mondja Kierkegaard, ha szabad a nevét ebben a kontextusban említenünk. Egy gyermek nem valamiféle életprojekthez társított eszköz, amely az ember egzisztenciájának értelmét hivatott biztosítani. De nem is lehet mellékterméke felelőtlen kapcsolatoknak, hitelből finanszírozott lakodalmaknak, vagy az „unalom ellen” meghozott döntéseknek. Az ember, aki életet ad, egy másik lényt bocsát a világba, amely nem kérte, hogy megszülessen, de innentől minden joga ehhez az élethez fűződik. Ez a születés tehát nemcsak biológiai esemény, hanem morális tett is. Az érett ember ezt belátja.

A gazdasági dimenziók sem elhanyagolhatóak, azaz nem árt vizsgálni az anyagi realitásokat. Sokszor hallani: „Majd megoldjuk. Jön a gyerek, úgymint lesz valahogy.” Ez a mondat voltaképpen az infantilis felnőtté válás emlékműve. A gyereknevelés nem improvizációs műfaj. A világ, amelyben élünk kegyetlenül materiális. Tanulmányok (pl. a Brookings Institution 2022-es jelentése) szerint egy amerikai átlagcsalád számára egy gyermek 0-tól 18 éves koráig körülbelül 300.000 dollár költséget jelent – és ez csak az alap. Magyar viszonylatban is több milliós összegről beszélünk, még szerényebb életvitel esetén is. Nem a pénz a lényeg – mondják sokan. De mégis: mit tud adni egy szülő, aki maga is anyagi bizonytalanságban él? A gyerek nemcsak ruhát, ételt, játékot igényel, hanem kulturális tőkét is: minőségi oktatást, élményeket, nyelvtanulást, könyveket, utazásokat, teret a fejlődéshez. Ezek mind pénzbe kerülnek. Aki ezt nem tudja előteremteni, az – bármennyire is szeretné másképp hinni – szűkíti gyermeke lehetőségeit. A hitelekkel, CSOK-ból, támogatásokból felépített családmódel gyakran az első komoly krízisnél omlik össze. Nem fenntartható. És nem méltó.

Komoly kihívás még szerintem gyerekvállalás esetén a transzgenerációs örökség. Szomorú tény, hogy nem elég szeretni. A pszichológia is világosan fogalmaz: a szülők feldolgozatlan traumái gyakran a gyerekeken csapódnak le. Aki maga is sebzett, az sebez tovább, hacsak nem végez kemény önismereti munkát előtte. Szeretni nem elég. Az éretlenség, az érzelmi elérhetetlenség, a kognitív és érzelmi zavarok, az elfojtások, a feldolgozatlan gyermekkori minták újraíródnak a gyerekekben. Aki nem foglalkozik saját démonaival, annak gyereke fogja helyette cipelni őket. Vagy fellázad. Vagy elnémul. De mindenképpen elszenved.

És mi a helyzet a szellemi és lelki érettséggel? A gyereknevelés nem logisztikai feladat. Egy folyamatos szellemi jelenlétet kíván. Olyan felnőttet, aki nem csupán irányít, hanem példát mutat. Aki nem csak mondja, mit csináljon a gyerek, hanem meg is mutatja, hogyan érdemes élni. Ez pedig nem megy anélkül, hogy az ember előbb önmagát nevelné meg. „A gyerek a szülő tükré” – tartja a közhely. De ez a közhely mély igazságot hordoz. Az a szülő, aki saját érzelmi kilengéseit, kudarctűrési gyengeségét vagy egyszerűen intellektuális korlátoltságát adja tovább, elrontja a gyereket. Vagy legalábbis megnehezíti az életét. Nem mindenkiből lesz orvos vagy mérnök, de minden szülőnek képesnek kell lennie gondolkodni, reflektálni, kritikusan látni önmagát és a világot. Ez nem diploma kérdése, de mégis szellemi kvalitás. Műveltség, tájékozottság, önismeret.

Van ám a ló tuloldala is, a helikopter szülő. Természetesen nem az a cél, hogy minden szülő projektmenedzser legyen, hogy a gyereket folytonos irányítás alatt tartsa. A túlzott kontroll éppúgy rombol, mint a káosz. A jó szülő támogat, de nem irányít. Jelen van, de nem fullaszt. Megenged, de nem hagy magára. Ehhez viszont egy olyan belső egyensúly szükséges, amit nagyon kevesen hordoznak magukban automatikusan. Ez tanulandó, formálendő, és bizony, nem való mindenkinek.

Nálunk a gyerek nem vállalás, mint bölcs döntés van jelen. Nem mindenki való szülőnek, és ez nem baj. Sőt! Az az ember, aki ezt belátja, gyakran bölcsőbb, mint az, aki vakon követi a társadalmi normát. A tudatosan vállalt gyermektelenség nem önzés, hanem mélyszéges felelősségérzet. A világ jelenlegi állapotát – ökológiai válság, politikai

instabilitás, társadalmi fragmentáció – tekintve nem is biztos, hogy mindenki számára adott a megfelelő feltétel. Nem kell, hogy mindenki utódot hagyjon hátra. Vannak, akik másképp örökítik tovább magukat: tanításban, művészetben, gondolatban. És vannak, akik – jobb híján – semmit sem hagynak hátra. Ez is rendben van.

A gyerekvállalás nem alapjog, hanem kiváltság. És mint minden kiváltság, felelősséggel jár. A világ nem szenved hiányt emberekből, de nagyon is szenved a felelős, érett, gondolkodó emberek hiányától. A kérdés tehát nem az, hogy: „vállaljunk-e gyereket?” Hanem az, hogy: „ki az, aki valóban alkalmas rá?” És talán még fontosabb: „ki az, aki elég bölcs ahhoz, hogy felismerje, ha nem az?”

Remélem, hogy ezzel a néhány gondolattal sikerült árnyalnom, miért nem lehet és nem is szabad a gyerekvállalás kérdését leegyszerűsíteni a „gyerek az jó” típusú mondatokra. Nem, nem vitatom, hogy egy gyermek lehet ajándék, öröm, értelmet adó kapcsolat – ha van, aki méltón fogadni tudja őt ebbe a világba. De éppen ez a világ az, ami ma már nem áll úgy, hogy ebben a döntésben naivitásnak és automatizmusnak legyen helye. Ez az írás talán nem ad megnyugtató választ azoknak, akik mindenáron gyereket szeretnének látni nálunk, de hátha elindít valamit: több megértést, kevesebb nyomást. Mert vannak helyzetek, amikor a legnagyobb felelősség az, ha valaki azt mondja: „most nem, és talán soha.” És minden jól van így.

A fekete bárány, vagyis miért nem a tömeg viszi előre a világot?

A tömeg szereti a kényelmet. Azt, ami nem zavarja, ami ismerős, amihez nem kell gondolkodni. Ez a „langyos lábvíz-élet”: Biztonságos, de unalmas.

És akkor megjelenik valaki, aki nem illik bele. A fekete bárány – mondja a panel szakirodalom. Ő az, aki nem bólogat, amikor mindenki más bólogat. Ő az, aki kimondja: „mi lenne, ha másképp csinálnánk?” A tömeg erre általában rávágja: „Hülye vagy?! Ne bonyolítsd! Így van jól, ahogy van!”

De az igazság az, hogy a világ soha nem a bólogató többségtől változott meg, hanem azoktól a „zavaró tényezőktől”, akik nem fértek bele a sablonba.

Gondolj csak bele:

- Nem a tömeg jött rá, hogy a Föld nem lapos.
- Nem a tömeg akarta, hogy a nők is szavazhassanak.
- Nem a tömeg találta fel az elektromosságot, a repülőt vagy az internetet...

Mindig egy kisebbség, néha csak egyetlen ember mondta ki először: „Lehetne másképp.”

A fekete bárány szerepe persze nem kényelmes. Őt kinevetik, kiközösítik, bolondnak tartják. De hosszú távon pont ők azok, akik miatt egyszer majd természetesnek vesszük azokat a dolgokat, amiket ma még elképzelhetetlennek gondolunk.

A tömeg a megszokásban érzi jól magát. A fekete bárány viszont a lehetőségben. És ha jobban belegondolsz, mindig az utóbbi írt új fejezetet a történelemben.

Szóval legközelebb, amikor találkozol velem, ne neved rajtam. Lehet, hogy már azon az úton járok, amin te csak évek múlva fogsz elindulni.

Bemutakozás**Orosz Margit***tanár, költő, újságíró*

A Bánvölgye szépséges tája az otthona. A bánhorváti Kazinczy Gábor Általános Iskolában több mint négy évtizedig vezetgette tanítványait az irodalom rejtelmeiben, velük együtt ápolta, őrizte anyanyelvünk szépségét. Rendhagyó irodalomórákon ma is ezt teszi. A hosszú évtizedek alatt irodalmi színpad, színjátszókör, számtalan vers-és prózamondó verseny városi, megyei, országos eredményei, tanítványai sikerei bizonyítják ezt. A Montázmagazin újságírójaként hírt ad szűkebb és tágabb környezete kulturális eseményeiről és az ott élő művészek tevékenységéről. A Montázmagazin Íróklub rovatának vezetője, de rendszeresen publikál a magazin Kultúra rovatában, a Klárisban, a Magyar Múzsában, az Agriában és A Hetedikben.

Előadásokat tart irodalmi, nyelvészeti témákban középiskolákban, elsősorban a TIT keretei között.

Városi és községi (nemzetközi) versenyek zsűrijének állandó résztvevője. Közreműködik a Falvak Kultúrájáért Alapítvány kulturális, közösségi munkájában (nyári olvasótábor, magyar kultúra napi rendezvény, alkotók bemutatása).

Kitüntetései:

tanárként: Németh László Állami Díj, Megyei Pedagógiai Díj, Mécs László Országos Irodalmi Díj

Valamint Krúdy-ezüstérmes költő, Kláris nívódíjas: I. fokozat költői és publicisztikai munkásságért, a Montázmagazin Alkotó-díjas újságírója, Bánhorváti díszpolgára, a Magyar Kultúra Lovagja.

A laudációban ez olvasható: a magyar irodalom ápolása érdekében kifejtett életművéért.

A nyolcvanas években jelentek meg írásai az Ifjúsági Magazinban, a Napjaink irodalmi lapban. Számtalan antológiával, tanulmánnyal, nyolc verseskötettel, publikációkkal tovább lépett az irodalom világában.

Költészetének legfontosabb elemei: a múlt és jelen értékei, őseink emlékei, a haza, a nemzet, a magyarság fogalmainak folyamatos ébrentartása.

„E hektikus, tisztességtől sokszor elrugaszkodott világban írásaim kapaszkodót jelentenek. A nyolcadik kötetben található versek gondolatok, a mindennapjainkból felvillantott képek, érzések és a gyorsuló idő reflexióinak sokaságából tevődnek össze. Magasba emelnek vagy mélybe taszítanak, végül mindenképpen összeraknak.

Hittel hiszem: a vers örök, mindenkihez szól. Lelki táplálék, mely az öröm húrjait pengeti, de erőt is meríthetünk belőle életünk nehéz napjaiban. Nyelvünk szellemében él, s általa valamennyien összetalálkozunk” – vallja Orosz Margit

Tagja több irodalmi, művészeti csoportnak, többek között a Magyar Újságírók Közösségének, a Magyar Nemzeti Írószövetségnek, a Krúdy Irodalmi Körnek, a Vörösmarty Társaságnak, A Hetedik Művészeti és Kulturális Egyesületnek. Elsősorban a Kelet Felől, Agria, Magyar Múza, Kláris, Irodalmi Epreskert, Kaptárkövek, Nyírségi Gondolat, Életünk – A magyar katolikusok lapja, Jel, Muravidék, Vár, DunapArt Magazin, Garabontziás, Alkotó, A Hetedik, a Partium.. irodalmi folyóiratokban és online művészeti oldalakon olvashatjuk írásait.

Madár János

*József Attila-díjas költő, a Magyar Nemzeti Írószövetség elnöke
(Írta Orosz Margit A hegyek hajlatán c. kötetében)*

Egyre MárkiMűvészeti tevékenységem:

1982: születésem éve

1992: Megyei helyesírási verseny megnyerése

1996-2022: Illegális streetart tevékenységek

1997-től: Képregényrajzolás kezdete

2001: Gépíró-tanfolyam

2001-2007: Számos novella, számtalan szabadvers a kísérletezés jegyében, 2007-től radikális paradigmaváltás

2002: Rajzok publikálása a Morbid nevű országos terjesztésű újságban

- 2002-2008: Számos rapcsapatban való közreműködés és fellépés, 3 tucat lemez, 2007-ben önálló zenekar demó-albummal, Sziget-fesztivál fellépés
- 2003: Miskolci elektromos-zenei verseny 1. díj
- 2006: Az első heppening szervezése
- 2008: Rendszeres zine-készítés kezdete, éves átlag 5-10 sokszorosított papíralapú kiadvány; rendszeres saját-weboldalas publikálás kezdete; spontán utcai kiállítások 3 évig
- 2008-2016: Olajfestmények készítése
- 2009: Videógyártás kezdete, éves átlag 2 órányi anyag; első prózakötet; rendszeres részvétel képregénybörzéken, rock-koncerteken, zine-es eseményeken a pandémiáig
- 2010: Első önálló kiállítás – Budapest, Tűzraktér, pályázatnyerés útján, 2 csoportos kiállítás Miskolcon, performanszaimmal
- 2010-2011: Albérletből lakásgaléria vezetése, 4 kiállítással; kalligrafálás kezdete; animációs filmek; szereplés egy romániai, majd egy mexikói képregénymagazinban
- 2012: 3. önálló kiállítás Írásképmélethez címmel Liget Galéria – megnyitotta: Sugár János; 2. prózakötet; Műcsarnok/Mélycsarnok falfestés
- 2012-2015: Rendszeres kirakatdekorálás Miskolcon és Budapesten
- 2013-2017: Családfakutatás
- 2013: 4. önálló kiállítás, Miskolc belváros; közreműködés a Fugában a Bercsényi 28-30 művészeti lap elkészítésében pl. Beke Lászlóval, Taksás Mihály meghívására
- 2014: Szerencsejáték Zrt. fotópályázat 125.000 Ft-os különdíja
- 2015: Elsőre felvesznek a Magyar Képzőművészeti Egyetemre, 2016-tól az egyetlen intermédiák szakos vagyok, aki valaha felvette az Anatómia és a Modell utáni rajz tárgyakat, és végigcsinálta; csoportos kiállításon való részvétel a Műszí-ben (1. Off-biennálé), Aurórában (mindkét helyen performanszok)
- 2016: 3. prózakötet; közreműködés 90 Tilos rádiós adásban; németországi tanulmányút
- 2017: 4. prózakötet = első hangoskönyv, valamint önéletrajzi, folyamatosan frissülő írásom (Gesta) kezdése; csoportos kiállításon részvétel a Ludwig Múzeumban; részvétel egy lisszaboni zine-fesztiválon; rendszertelen statisztálás kezdete (az első: kiemelt statisztika a Napszálltában); Egy szikszói étterem kidekorálása; Önálló estem a művészetutániságról a 2. Off-biennálé keretében a Non-random galériában; Fuga-kirakat teleírása osztrák képzőművészek megbízásából; Osa-archívum teljes faldekoráció Rajk László printjeivel; Előadás az első dunaújvárosi képregényfesztiválon
- 2018: Első regényem
- 2019: Múzeumok éjszakáján a Képzőről készített filmem vetítése először a Vetítőben, majd a könyvtárban, kurátor: Bujdos Anikó
- 2020: Elkészül a Sors-tekerics c. koncept-munkám; 6. önálló kiállítás: Magyar Műhely Galéria, megnyitotta dr. König Frigyes és dr. prof. Beke László
- 2021: Times New Rovás néven telepíthető fontfájl készítése; Képzőművész-diplomázás, szakdolgozat: A kézírás fontossága; irodalmi művek és grafikák folyóirat-publikálásának rendszertelen kezdete (pl. Magyar Műhely, Ezredvég, Alföld); Diploma-kiállítás az Artus-ban; diplomamunkám videóval miskolci videópályázat különdíj
- 2022: Tanárszak-diploma, szakdolgozat a fanzinekről, annak oktatásban való hasznosíthatóságáról; 7. önálló kiállítás a Magyar Képzőművészeti Egyetem Kollégiumának tetőterében, megnyitotta dr. Orosz Csaba; miskolci alkotóházban lakás nyáron: rajzsakkörök vezetése, részvétel az 1. Hangszínhely fesztivál betonkerítés-festésén, nyár végétől iskolákban rajztanítás; MAOE és MMP-tagság kezdete
- 2023: 8. önálló kiállítás kalligrovás-fesménysorozattal a miskolci Megyei Könyvtárban, megnyitotta Fekete István irodalmár; érdeklődés a költözés kényszeréből, tanítás folytatása két tanévig;
- 2024: Részvétel az érdeklődő Téli Tárlaton, sajtóriport; új novella; iskola-tornaterem-murálfestés (20 négyzetméter)
- 2025: stúdiós raplemez; 9. önálló kiállítás egy verőcei magángalériában Féletmű címmel; havonta saját kiadású kötetek eddigi összes írásomból + nyomdai „monográfiák” katalógus egyetemi grafikai munkásságomból

..

Rendszeres zine-készítő vagyok, munkáimról blogokat vezetek, melyek rendszeresen frissülnek ill. újraértelmeződnek. Ezeken írásaim részletei, grafikáim legjobbjai, mediális munkáim és leírásaik találhatók. Érdeklődni: egyremarquez@gmail.com

Tanulmány

HELTAI BÁLINT
Jókai és a zsoltárok

Jókai jól ismerte és tudta a kálvinista zsoltárokat. A református nevelés egyik alappillére volt az ő korában is, hogy Szent Dávid király mind a 150 zsoltárát az első versszaktól az utolsóig, a szövegüket is, kívülről tudni kellett. Ezek a szövegek nem missziós vagy bizonyúságtévő céllal, hanem azért, mert Jókai írói anyanyelvének, írói világának szerves részévé váltak, újra és újra felbukkannak műveiben. A rendelkezésemre álló anyag alapján 157-szer.

Jókai sokszor és kedvesen ír arról, hogy milyen volt a mennyezethasogató kálvinista zsoltáréneklés. Erős éneklés volt. Azt tartották a hívek, hogyha az ember Istenhez beszél, ne sajnálja a hangját kiadni. Ír templomi jelenetekről, kálvinista szertartásokról, de az olvasó átsiklik ezek felett, sohasem érzi azt, hogy református propaganda hatása alatt állna. Ezeknek a zsoltárutalásoknak, szövegrészleteknek gyakran poétikai funkciója van, s tudatosításukkal a megértés teljesebbé válik. Első példánkkal illusztráljuk azt is, hogy a zsoltárok elengedhetetlen részei voltak a kálvinista nevelésnek.

Amikor Athalie közölte Tímeával, hogy menyaszony lesz, azt is hozzátették: „de előbb keresztyénné kell lenned. Akarod-e, hogy megkereszteljenek? Tehát meg fognak előbb keresztelni. Hanem ahhoz megint szükséges, hogy előbb meg kell tanulnod a vallás hitágazatait, s katekizmust és bibliai történeteket meg a zsoltárokat és az imádságokat; És amikor Tímeát, Ali Csorbadzsi árváját megkeresztelték, most már Tímár Mihály kedvéért, a szertartás után Tímeának furcsa gondolata támadt: ...semmi képzelet-izgató szertartás, a nagytiszteletű úr beszél okos dolgokat a vízmedence előtt; egyszer annak is csak vége szakad; a neofita meghajítja a fejét a vízmedence előtt, a lelkész a Szentháromság nevében megkereszteli őt Zsuzsannának: Ezt a nevet választották neki a keresztszülők. Azután tart egy intést az esperes úr a keresztszülőknek, előszámálva az ő kötelességeiket, s akkor a keresztanya ismét visszavezeti a felavatott hajadont a padjába, akkor minden ember feláll és imádkozik, de csak a pap fennhangon, a többi némán, Tímea pedig azon gondolkodik, hogy miért keresztelték őt éppen Zsuzsannának, mikor az eddigi nevével úgy meg volt elégedve? Az imádkozás után megint leülnek, s a kántor ez alkalomra nekizendíti a zsoltárt: „. Oh Izráelnek Istene...” [84?] és Tímeának az a gyenge kétsége támad, hogy őt most talán izraelitának keresztelték meg.

Jókai gyakran egy-egy apró hibával vagy kontaminációval idéz zsoltárt, ami annak a jele, hogy mindig emlékezetből idéz fel zsoltárszöveget, zsoltársort. Hiszen pontosan így van a 84. zsoltár: „Óh, seregeknek Istene...” De itt azonnal beugranak az emlékezetünkbe: „Hogy Izráel kijött Egyiptomból (114.zs.); És Izráelnek békességet, ad csendességet (125.zs.); Izráel az Istenbe vesd reménységedet (129.zs.); Ez valószínűleg egy tudatosan felépített „poén”. Tímea török árvaleány, aki különben a török szokásokat jól ismeri, de a református egyházi rendtartás szerint felkészülésként alapos kiképzést kapott a hitágazatokból, zsoltárokból, bibliai történetekből. Arról, hogy mi a zsidó vallás, bizonyára hallott. Zsoltárokat is tanult. Ezek még friss, le nem ülepedett ismeretekként kavarghattak benne. A neofita számára ezek még érthetetlen dolgok. Ez valószínűleg az „Ó seregeknek Istene” kezdetű zsoltár lehetett. Nem biztos, hogy tévesztés! Ide a poén kedvéért első szóként, kifejezésként 'Izráel Istene' kellett!

„Szeretem és áldom az Úristent, /Mert meghallgatá az én beszédemet/, Melyért imádom őtet örökké!” [Naponként](116.zs.) Az És mégis mozog a föld 'A puszta' című fejezetének zárata ez a mondat. Előtte részletesen leírja Jókai Jenő Kálmán kudarcainak sorozatát, szindarabjának és egyéb művészi törekvéseinek sikertelen sorozatát. Bolyong Pest utcáin. A régi helyek, amelyek korábban sokat jelentettek számára, a kávéházak, a színházak, a fényes estélyek színhelyei ellenségesen tekintenek rá, sivár, puszta helyek... És a pusztaságban ő egyedül bolyong: az „egyedül idegen”: a magyar író, a magyar művész – csak egy rongy, egy semmi. Jenő Kálmán kimondott és kimondatlan imádságai nem valósultak meg. De a zsoltársor kompozíciós szempontból nyomatékos helyen van, a fejezet utolsó mondatként. És különben is: estéli zsoltár (A házukban lakó csizmadia éneklé) a fejezetben korábban leírtak hangulati ellentétjét képezi.

Jellemző kép Jókainál, hogy egyszerű emberek munka közben zsoltárokat énekelnek. Így a most említett pesti csizmadia is, és pl. A Mi lengyelünkben a napszámba felfogadott Puczkok András is, a sete.

A regény ezen részlete szintiszta katolikus vidéken játszódik, Tura, Hatvan és Hort körzetében valahol. A jobb karja meg volt merevedve, csak bal kézzel tudott dolgozni. Egy a messze határban kint lévő feszületet kellett gondoznia, ápolnia.... Munka közben, lévén kálvinista, mindig zsoltárokat énekel: „Oh mely boldog az oly ember életében”, Perelj Uram perlőimmal”, „Az Úr énnékem őriző pásztora”. A sete ugyan zsoltárokat énekel, és közben a falu határában lévő feszület körül öntözi a virágokat, de itt nincs ebben a részletben éles felekezeti szembesítés. Azaz annyi azért van, hogy az egyik központi szereplőnek, aki ott jelen van, egy ún. óhitű püspök unokahúgának feltűnik, hogy míg az ő vallásában az éneklést teljességgel a kórusra hagyják, ez az ember szólóban énekel. A sete.

Magának énekel A gazdag szegényekben Kapor Ádám öreg váltóór este, 11-kor kezdi énekelni „Perelj uram perlőimmal/Harcolj én ellenségimmal/Te paizsodat ragadd elő/ Én segedelmemre állj elő./Dárdádat nyújtsd ki kezdeddel/Ellenségimet kergesd el/Mondjad ezt az én lelkemnek/Tégedet én megsegítlek!”

Ez Kapor Ádám uram estéli zsoltára. Azon a napon történt, amikor Kapor Ádám urat elbocsátották 70 évesen váltóóri állásából, hogy öregén, álmosan ne csináljon balesetet. Nem tudott elaludni csak a zsoltár eléneklése után. (Csúry Bálint nyelvész is említi egyik dolgozatában, hogy a nagyapja nem tudott este másképp elaludni, csak ha zsoltárokat énekelt.) A zsoltáréneklés biztos istenkapcsolat egyszerű és különlegesebb hívők számára.

Idáig csizmadia, napszámos és váltóór élt vele.

A felekezeti vetélkedés még erőteljes a 18-19.században. Böven ad alkalmat zsoltárok szépségének csillogtatására. Az elátkozott család (1858) a komáromi protestánsok és katolikusok küzdelméről is szól. Az 1756. évi földrengés rövid időre egymáshoz közelíti a vetélkedő felekezeteket: így a katolikus Malárdy Ferenc alispán engedélyt ad rögtönzött protestáns fatemplom építésére, de a katasztrófa elmúltával tüstént le akarja bontatni a templomot, sőt fejszével ő maga vág bele. A bontás közben a tiltakozó protestáns gyülekezet a 137. zsoltárt éneкли. „A nagy bűnnek és bánatnak miatta/Hegedűnkét függesztettük fűzfákra.” Malárdy hintájában állva nézte végig az egészet, és hallgatá az ének sorait: „Boldog, ki tenéked e dolgot/Megfizeti e méltatlanságot/Ki öledből gyermekidet kirántja/És az erős kösziklához paskolja.” Mikor vége volt a zsoltárnak, vége volt a fatemplomnak is. Persze előtte az idős protestáns lelkész mondott egy iszonyú átkot arra, aki először hozzányúl a templomhoz. Mindenki megrettent, aki hallotta. Nem is szállt el az a levegőbe, aki hallotta. Sok minden beteljesült abból. És a 127. zsoltár ún.átokzsoltár. Hogy végül Jócai mindent jóra fordít? De végül maga az átokmondó oldja fel a végén. A történet valamely pontján az átokmondó lelkész haldoklik. A szintén jelenlévő segédlelkész odalépett Thaddeus fekhelyéhez a szentelt kenyérrel és borral. E jelvények látása, mik hitvallása ismertető jeleit képezik, még egyszer fellobbanták a lelkész szívében a pislogó életlángot. Öntudatos arccal fogadá el társa kezéből az utolsó úrvacsoráját, s azután halk hangon elkezdé énekelni:”Uram ki lészen lakója a te szentséges hajlékodnak?”(15.zs.)...Miután az ő korábbi átokmondó haragja megenyhült, ezt magával vive nem biztos, hogy a „szentséges hajlék lakója” lehet, és ő is megkapta a viszont megbocsátás ajándékát – teljes hittel, mindig halkabb, mindig lankadtabb hangon éneklé tovább a zsoltárt;; a végső sor alig volt már ajkán, mint egy szótagolt sóhajlás:: „Az ily ember (nagy) boldog bizonyval.”[1.Zs] Bizony nagyon kétélű dolog az átok: betelhet azon is, akire mondják, de a „végelszámolásnál” esetleg nem nyitják ki az ajtót, akkor se, ha okkal mondatott.

Végül, befejezésül egy gödöllői vonatkozás: 'A tengerszemű hölgy' Erzsikeje lelövi a férjét a falra akasztott vadászfegyverével. Erzsike gyakran jár ki Máriabesnyőre egy szerzetes kedvéért. A férj: Medvesi Ézsaiás, református kántortanító, akit Erzsike csak, mint Ézsit emleget. „Az én rózsám a barát/Tartja a létániát” csúfolja őt gyakran Ézsi. Ezért kapja le Erzsike a vadászpuskát a falról, és lövi le a férjét. Előtte így mesél róla: Ézsaiás nemcsak rektor, hanem kántor és orgonista is. Gyönyörű basszus hangja van Mikor nekiereszti, hogy „Óh, mely boldog az oly ember életében!” (32.zs) csak úgy reng bele a pódium. Igen: Ézsi a gödöllői református kántortanító, a Gödöllőn jól ismert Sztregovai család sarja.

Ezt édesapám, id.Heltai Miklós kutatta ki. A rokonságában fennmaradt az az anekdota is, hogy egyszer amikor egy temetési menetet vezetett, megneveztette a gyászközönséget: A 35. zsoltár, a Perelj Uram perlőimmal utolsó versszak a temetés zsoltár, ma is gyakran felhangzik református temetéseken: „És azok énekeljenek/Kik igazságnak örülnek: Mondván: hála legyen az Úrnak, ki nyugalmat ad szolgájának...” A temetési menetnek egy patak hídján kellett áthaladnia: Sztregovai énekelte: 'Vigyázzatok lyukas a híd' – a Perelj uram perlőimmal dallamára. A gyászolók szépen utána énekeltek, kissé elnyújtva. Csak, amikor odaértek a hídhöz érzékelték, hogy tényleg lyukas a híd. Ekkor önkéntelenül is elkezdtek viharászni, oda nem illő módon.

Csak ne lett volna olyan vicces. Ez lett a végzete is.

(A szerző az Irodalomtörténeti Társaság Pest Megyei Tagozatának vezetője.
A szöveg elhangzott 2025. október 18-án Gödöllőn)

CSERNI ANDRÁS Állattani nyelvészkedés, avagy mivé változott Gregor Samsa?

Ki ne ismerné Franz Kafka világhírű elbeszélésének kezdőmondatát? „Amikor egy reggel Gregor Samsa nyugtalan álmából felébredt, szörnyű féreggé változva találta magát ágyában.” (F. Kafka: Az átváltozás) A történettel, Samsa úr szenvedéseivel, illetve a mű üzenetével, értelmezésével rengetegen foglalkoztak az idők során. Akad azonban egy zavaró pont az állatvilág ismeretében járatosak számára a mű terminológiája, szóhasználata kapcsán. Nem teljesen világos és egyértelmű, milyen állattá változott át az elbeszélés főhőse – már a mű se él konzisztens megnevezésekkel. A

mindennapi beszédben pedig a bogártól a csótányon át a féregig sokféle „gerinctelennek” titulálják Gregor Samsát. Mi hát az igazság, mivé változott valójában szegény utazó ügynökünk?

A válaszadáshoz két tudományágat kell segítségül hívnunk, a nyelvészetet és az állattant. Első lépésként megvizsgáljuk, milyen jelentésárnyalatokkal bír az eredeti, német szövegben Kafka által használt kifejezés, majd az entomológia (azaz rovartan) révén szűkítjük a lehetőségeket.

Az eredeti nyelven így hangzik az ominózus első mondat: „*Als Gregor Samsa eines Morgens aus unruhigen Träumen erwachte, fand er sich in seinem Bett zu einem ungeheueren Ungeziefer verwandelt.*” Köszönhetően annak, hogy a német nagy kezdőbetűvel írja a közneveket is, a főnevek könnyen azonosíthatók, így az általunk keresett szóra is hamar rábukkanunk. Kafka *Ungeziefer*-nek titulálja Gregor Samsát. Mit jelent ez a szó?

Több szótárt is átnézve (pl.: Dictzone, Topszótár, Webszótár) minden esetben ugyanazt a fordítást találjuk. E szó (ahogy az első bekezdésben szereplő idézetben Györffy Miklós is fordította) férget, kártevőt jelent. Előbbi jelentésárnyalata az elterjedtebb, ezt mindegyik szótár hozza, a kártevő értelem ritkább. Megállapíthatjuk tehát, hogy az eredeti írói szándék feltehetően a féreg szóra irányult. És itt kezdődnek a problémák.

Ismeretes, miként folytatódik az idézet: „*Páncélszerűen kemény hátán feküdt, és ha kissé fölemelte a fejét, meglátta domború, barna, ív alakú, kemény szelvényekkel ízelt hasát, amelyen alig maradt már meg végleg lecsúszni készülő paplana. Számtalan, testének egyéb méreteihez képest siralmasan vékony lába tehetetlenül kapálódzott szeme előtt.*” Ez a jellemzése az átváltozott Samsa úrnak több sebből vérzik állattani szempontból. Elméletileg féregről (esetleg „egyszerű” kártevőről) van szó, miként jön akkor képbe a páncélszerű hát, az ízelt test, a számtalan láb?

Mielőtt „minősítjük”, illetve „besoroljuk” Kafka állatát, érdemes röviden áttekinteni a szóba jöhető gerinctelen-csoportok jellemzőit. Tudományos értelemben a férgek alatt három rendszertani törzsbe tartozó, egymástól némiképp különböző kört különböztetünk meg: ezek a laposférgek (*Platyhelminthes*), a fonálférgek (*Nematoda*) és a gyűrűsférgek (*Annelida*). Ezen csoportok egyike se rendelkezik lábakkal, valamint külső testfelszínük puha, gyakran nyálkás tapintású. Egyedül a gyűrűsférgek teste szelvényezett – gondoljunk csak a földigilisztára (*Lumbricus terrestris*).

A legtöbb illusztráción, ami a műhöz készül, valamiféle rovarszerű alak látható. A mindennapi beszédben pedig legtöbbször bogárnak, csótánynak kiáltják ki Gregor Samsát. Fontos leszögezni, hogy e két kifejezés nem szinonima. Ugyan mindkét csoport a rovarok (*Insecta*) osztályába tartozik, azonban csak távoli rokonok. A bogarak (*Coleoptera*) és a csótányok (*Blattodea*) is önálló rendet alkotnak a rovarokon belül, és számtalan fajuk ismeretes. A bogarak fontos jellemzője a kemény, kitines, általában kitárható hátpáncél (más néven fedőszárnyak), mely a sérülékeny hártyás szárnyakat védi – ezekkel tud ugyanis repülni. Ellentétben a csótányokkal, akiknek bár szintén van kitines hátpajzsa, azonban ez nem olyan kemény, mint a bogaraké, repülni pedig nem, vagy alig tudnak (sok fajuk szárnyait is elvesztette). Közös jellemzőjük viszont (és ez valamennyi rovarra igaz), hogy három pár ízekre tagolt lábuk van, és potrohuk szelvényezett.

A „számtalan láb” említése kapcsán a száz- és ezerlábúak juthatnak még az ember eszébe. Ezek a rovarokhoz hasonlóan külön osztályokat alkotnak az ízeltlábúakon belül. Az ikerszelvényeseket (*Diplopoda*) nevezzük köznapi nyelvben ezerlábúaknak. Nevük megtévesztő, ugyanis általában 2-300 lábpárjuk van. Hengeres testük hosszú, szelvényekre oszlik, kitines, kemény; általában növényekkel, korhadékkal táplálkoznak. A százlábúak (*Chilopoda*) e néven alkotnak osztályt, és jelentősen különböznek az ezerlábúaktól. Felülről lapítottak, hosszúkásak (bár nem annyira, mint az ezerlábúak, mivel kevesebb, átlagosan 15-60 lábpárral rendelkeznek), testük szelvényezett, kitines, első lábpárjuk erős rágóvá módosult. Többségük ragadozó, áldozatukat gyakran méreggel ölik meg.

A bemutatott csoportok közül egyikbe se illeszkedik pontosan a karkai állatleírás. Még azt könnyű megmagyarázni, hogy a féreg általánosan értve, esetleg a kártevő jelentésnél maradván vonatkozhat valamilyen ízeltlábúra is. Am a jellemzés ezután is zavarba ejtő. A kemény hátpáncél leginkább bogárra utal, a szelvényezett has ráillik valamennyi bemutatott ízeltlábú-csoportra, a számtalan láb viszont inkább az ezer- és százlábúak irányába billenti a mérleg serpenyőjét. További fejtörésre ad okot, hogy Gregor viselkedése (sötét helyekre bujkálás, falon, plafonon mászkálás, romlott ételek fogyasztása, ciripelésszerű hang) kifejezetten csótányszerű tulajdonságok. Melyik állatcsoport mellett tehetjük le hát a voksot?

Kiindulva abból, hogy az eredeti német szó a férgen kívül kártevő jelentéssel is bír, valamint megkapaszkodva a hosszasan kifejtett, átváltozás utáni viselkedés elemeiben úgy vélem, Kafka csótányként képzelte el azt a lényt, melyé Gregor Samsa változott. Az állattaniilag pontatlan leírás Gregor külsejéről az első bekezdésben feltehetően annak eredménye, hogy ennek a tudományágnak nem volt mestere Kafka, és fontosabbnak tarthatta a mű irodalmi értékét a tudományos igényű jellemzésnél – ennek eredménye, hogy e féreg névre hallgató kreatúra rovarként (csótány módjára) viselkedik.

Ami pedig az utolsó csavar a téma tekintetében, hogy egy, a prágai Franz Kafka Múzeumban is látható, a szerző által készített illusztráción a már átváltozott Samsa úr feje fekete, gömbölyű teste vörös, és pontosan tíz lába van. Ez a külső pedig leginkább egy pókra (*Araneae*) jellemző; ők rendelkeznek két jól elkülöníthető testtájjal (fejtör és potroh), illetőleg öt lábpárral. Lehetséges, hogy erre a csoportra gondolt? Izgalmas, ám valószínűtlen teória, ugyanis a pókra van külön

szó a németben (*Spinne*), és inkább illik a csótányra a „kártevő” értelem, mint a pókra – Kafka valószínűleg nem az *Ungeziefer* szót használja, ha pókká akarta volna „változtatni” Gregor Samsát. E rajzzal kapcsolatban ugyanaz lehet a „rejtély” feloldása, mint a szövegbeli állat mikéntjét illetően: nevezetesen, Kafka nem volt képzett zoológus, feltehetőleg nem adott olyan „apróságokra” a rajzolás közben se, mint hogy melyik gerinctelennek hány lába van. A lábak számát egyébként nem adja meg pontosan az elbeszélésben, annyit tudunk róluk csak, hogy több van belőlük – s végérvényben az ember két lábához képest a csótány hatja is „számtalan” lehet némi írói túlzással.

Végző gyanánt pedig érdekes szemügyre venni, más nyelvekre történő fordítás esetén hogyan, miként értelmezték Az átváltozás állatát. Az angol fordításban a *vermin* szóval találkozunk, mely nagyon rokon értelmű az eredetivel. Elsődleges jelentése féreg, de kártevőt is értenek alatta. A spanyol fordítás még izgalmasabb, ott ugyanis az *insecto*, azaz rovar szóval egyértelműen szűkítik az eredeti jelentésmezőt, és bár ezzel közelebb kerülnek a „valósághoz”, ez is mutatja, mennyire igaza volt Kosztolányi Dezsőnek, mikor azt mondta: „*A fordítás egyben mindig ferdítés is.*” Hát még ha az eredeti szövegben se egyértelmű az adott szó jelentése.

TORNAI XÉNIA

Az úgy volt ...

Földesdy Gabriella Egykoron Bácskában éltek című kötetéről

Az ember veleszületett tudásvágyáról már a bibliai tereméstörténet beszámol. Éva a tiltott fa gyümölcséből szakítván Ádámmal együtt kiűzetett a Paradicsomból, örök küzdelemre és véges életre ítéltetve az Úr haragja által. Azóta száll apáról fiúra a föld, mely a lét alapját jelenti, és öröklődik a betevő előteremtéséért, a család eltartásáért vívott mindennapok harca. És azóta kutatja kiapadhatatlan kíváncsiságtól hajtva, évszázados fájának milyen mélyre nyúlnak gyökerei, honnan került a mag az életet jelentő táptalajba, meddig terjednek elágazásai. Mert csak az nyugodhat bele jelen helyzetébe, aki szembesül azzal, honnan érkezett, kik voltak elei, és miért jutott neki éppen az a sors, aminek szűk kereteit oly gyakran szétfeszíteni kívánczik. A múltba tekintés magyarázattal szolgálhat rejtélyesnek tűnő sorsmintázatok megértésére, és segíthet elfogadni egy nemzedékeken átívelő „átkot” is. „*Amíg nem teszed tisztába a múltadat, nem működhetsz valódi íróként*” – vallja Kelecsényi László a második kiadás előszavában.

Földesdy Gabriella nem kevesebbre vállalkozik *Egykoron Bácskában éltek* című kötetében, mely először 2012-ben az Uránusz Kiadó gondozásában látott napvilágot, mint hogy anyai nagyszüleinek és a frigyükből sarjadt Sőregi leszármazottaknak Bácskához kötődő emlékeit felgombolyítsa, és méltóképpen lerója kegyeletét a délvidéki vérengzésben ártatlanul elpusztult rokonok és ismeretlenek előtt. Műltfeltáró munkamódszere nem a ma oly divatos levéltári családfakutatás látványos eredményeket felmutató hagyományait követi. Az író nő nem parókiák poros anyakönyveiből, nem féltve őrzött biblíák megsárgult lapjairól, még csak nem is padláson tárolt ládikók megfakult szalaggal átkötött leveleiből tájékozódott ősei mindennapjairól és fordulatos élettörténetéről. Írott anyag híján előbb, érdekesebb, szinte kiapadhatatlan forrásra lelt: saját édesanyja és unokatestvére, Varga Mancsi szolgált számára hiteles történetekkel és bőséges anekdotakincssel. Családi legendáriumával azonban nem csupán családtörténetet ír. A mai Szerbia területén fekvő, védettséget élvező Holt-Tisza-kanyarulatának ölelésébe zárt Gyöngy-sziget és a körötte őrt álló települések (Óbecse, Bácsföldvár, Csurog és Törökbecse) földrajzi környezete, élővilága és helytörténete éppúgy megelevenedik a beszélt nyelvi fordulatokat követő szóhasználat és a táj pontos rajzolata által, mint az ott lakók alakja. A könyv alapos történelmi-szociográfiai háttérbe ágyazottságának köszönhetően kortörténeti dokumentum, az 1860-as évektől a második világháború végéig terjedő, bő nyolcvan esztendő történelmi tablója, mely nem nélkülözi a néplelek analitikus vizsgálatát sem. Olvastakor elkerülhetetlen a Szabó Magda *Régimódi történetével* és Illyés Gyula *Puszták népével* való összehasonlítás.

A százoldalas írott anyagot családi fotóalbum gazdag képmelléklete egészíti ki. A korabeli fotográfiákról uniformist viselő, szabadságos katonák, divatos ruhában pózoló, jól fésült fiatal leányok, félszegen mosolygó arák, büszke férfiak és családi ebédre gyűlt rokonok néznek időtlen tekintettel az olvasóra, fájdalmaikat, életük titkait szorosra zárt ajkuk mögött őrizve – önmaguknak.

A kötet műfaji besorolása azért sem egyszerű, mert a tizenhét egységre bontott, sok középpontú szövegtest egyes fejezetei nem egyneműek a bennük megvalósítani kitűzött cél tekintetében. Míg a több részre tagolt előkészítés, a *Tanyák a Gyöngy-szigeten* a helyszínt, a történelmi eseményeket, a demográfiai mozgásokat és a mindennapi életet festi le, s mint ilyen, nem igényli az író személyes érintettségének hangsúlyozását, pusztán leíró jellegű, addig a kötet középső, anekdotisztikus részletekben gazdag fejezetei szinte tapintható közelséget feltételeznek. Jóllehet a szerző személyében nem jelenik meg az események részeseként, tekintve, hogy a háború lezárása után született, „*közel ment a tényekhez*”, miként Kelecsényi László hangsúlyozza. Földesdy Gabriella az egyívású, csupán később fogant rokon empátiájával és ősei iránt felelős érzékenységgel tárja elénk a Délvidék nemzeti békétlenséggel terhes, önmaga szülőföldjén elfogadott polgárként régóta megtelepedni nem tudó magyar közösség mindennapjainak történetét és fennmaradásért vívott

küzdemeit. Teszi mindezt elbeszélő, kedélyes, legtöbbször szánakozásmentes hangvételben, mely mellőzi az amatőr visszaemlékezések elfogódott látásmódjából származó, gyakorta édeskés stílust. „Az úgy volt, hogy az 1900-as évek elején az Urbán földbirtokosé volt a Gyöngy-sziget földjének nagy része” – kezd bele a forrásul szolgáló asszonyok mesélői modorában – „de vagy megunta, vagy hallott valamit a közeledő kataklizmáról, áruba bocsátotta az egészet...”.

Az olvasó e közvetlen hangnemnek köszönhetően szinte észrevétlen avatódik bennfentessé a Sőregi család legszemélyesebb ügyeibe. Először a gazdaság gyarapodásának titkaiba, a jól sikerült gyöngy-szigeti földvásárlás részleteibe nyerünk bepillantást, melyek révén megerősítetik a történelemkönyvekből ismert tény: a birtok a vidéki életmód alappillére.

„A jó bácskai, zsíros föld aztán eltartotta a kilenc élő gyermeket is, az összes lány kapott hozományt, amikor férjhez mentek, a fiúk pedig birtokrészt, ahol saját tanyát építhettek, és a saját földjüket művelhették...”...az ottani gazdák foggal-körömmel ragaszkodtak ahhoz a tulajdonhoz, amit a két kezük munkájával szereztek.”

A Bácskában tetten érhető családi munkamegosztás a magyarság anyaországi területein is hasonló módon alakulhatott, tekintve, hogy egy adott korban a gazdálkodó életforma azonos viszonyokat teremtett az egyféle adottságú földrajzi környezetben. Így amikor a Délvidék helyi jellemzőiről olvasunk, a korabeli magyar paraszti-földműves lét mindennapjairól nyerünk széles panorámájú képet.

Aztán lassan feltárul előttünk a még a XIX. század végén is a boldogulás leghathatósabb eszközeként elkönyvelt intézmény, a házasság mint gazdasági alakulat fontossága, mely nem csupán a legkisebb társadalmi egység volt, hanem a birtok egybentartásának, sőt gyarapításának záloga. Nem volt ritka, hogy egymáshoz közeli földtulajdonait a gyöngy-szigeti gazdák gyermekeik házasságkötése révén egyesítették. Akkoriban ugyanis nem a lányok választottak férjet maguknak, hanem az apák – legtöbbször a kérők anyagi rátermettsége alapján. Nem egy hajadon siratta szerelmét a megfellebbezhetetlen atyai döntés miatt, de az íratlan törvénynek teljesednie kellett mindenáron: a gyermeknek meg kellett hajolnia a szülői akarat előtt.

A kötet szépsége éppen abban rejlik, hogy az élet leghétköznapiabb, leginkább természetes menetéről ad számot, nem feledkezve meg a maguktól értetődő, legelemibb jelenségek vizsgálatáról sem. Az író a néprajzkutató igényességével szembesíti az olvasót az egykor a Délvidéken élő, hat elemít sem végzett serdülő fruskák további életlehetőségeivel, a megesett lányanyák kirekesztettség miatti félelmével, az erkölcsi elrettentés visszatartó erejével, de megrázó őszinteséggel szól a néplélek semmivel össze nem hasonlítható, mindent a maga természetességében elfogadó szemléletéről, mely a sokat szenvedett, aláztos emberek túlélési ösztönével magyarázható. A „gyerek pusztul, ház tisztul”, „Isten adta, el is vette”, „nagy szerelemnek nagy szar a vége”-szerű sommás megállapítások mind az egyszerű, ám praktikus gondolkodó életfelfogásról árulkodnak. Hosszú távon azok a Sőregi utódok simultak bele könnyebben az életbe, akik nem lázadtak a generációk óta a családban öröklődő sorsminták ellen. Nem véletlen, hogy a nagypapa kilenc gyermeke és huszonhárom unokája közül a jól kitaposott lábnyomba lépők számára kényelmesebb járás esett, mint az ösvényről letérőknek. A szülői jóváhagyással szentesített házasságok még szerelem nélkül is hosszú, boldog szövetséggé értek, mert a régi öregek még ismerték a hétköznapi megszokott egyhangúságában rejlő hagyomány minden élt gömbölyűre csiszoló erejét. Azonban a kötet az önmagukat ismétlő életek egyformaságának bemutatásán túl különös, drámai eseményekkel is szolgál. Egy közel ötven főt számláló, népes családi merítésben ugyanis éppen úgy felüti fejét a gonosz az élet kiszámíthatatlan fordulataiban rejtve, mint egy egész város lakossága körében. A Sőregi familia szerteágazó, bő lombot hozó fájának alázatosan fejlődő ágain kívül szokatlan vadhajtasai is voltak. Megesett egyszer egy testvérgyilkossági kísérlet, melynek főszereplője, az álnok béres helyett a fiatalabb Sőregi fiút ítélték három évi börtönbüntetésre. Kovács Rózsi megszökött fiatal szerelmével, és áthágva minden íratlan szabályt, szülői beleegyezés nélkül ment férjhez. Később apját, aki sértő szavakkal kikoszarozta lánya korábbi szerb udvarlóját, az 1944-es megtorlás idején partizánok gyilkos kezére adta az önértékében és nemzetiségi hovatartozásában megsértett fiú. Jusztit szüzdohánycsempészet vádjával feljelentették. Büntetését Pápan kellett letöltenie. Begre Eta egy ideig egy katolikus pap ágyasa volt. A sors fintoraként szerelemfélétsébből későbbi szeretője gyilkolta meg.

A helyi rendbe betagozódni képteleneket, a családi útról elkalandozókat megbüntették az égiek. Ám úgy tűnik, még a sors igazságosságát is meg szabad kérdőjelezni olykor. Elérkezett ugyanis a történelemben egy olyan időszak, amikor emberi ésszel felfoghatatlanná váltak az események. 1944 októberétől Tito partizánjai bevonultak a Délvidékre. Az ott élő magyar és sváb lakosság férfitagjait legyilkolták, a nőket pedig lágerekbe zárták. Közel negyvenezen haltak meg ártatlanul. A Sőregi család tagjai szétszóródtak. Néhányan Bácskában maradtak. Kötötte őket a szülőföld ereje. Mások az anyaországban kerestek új életteret. És voltak, akik nyugatra menekültek. Mert nem tudtak rettegésben élni.

Elfogadni, belátni és bölcsen beletörődni a nemzedékek által kijelölt pályába – az önmaga értékeivel megelégedni képes közepszer boldogságának receptje. Békeidőben. De nem lehet minden körülmények között beérni pusztán ennyivel. Mert ideje van a tűrésnek, és ideje van a felháborodásnak. Az egészséges néplélek arányérzéke öntudatlanul is tökéletesen működik. Teszi a dolgát: megbocsát és emlékezik. De nem felejt.

(Földesdy Gabriella: Egykoron Bácskában éltek. A Sőregi család szétszóródása. Második, bővített kiadás. Kornétás Kiadó, Budapest, 2024)

TÓTHÁRPÁD FERENC
Postalapok Szekszárdra

Babits Mihály ismeretlen verseinek feltárása

„Jobb helye lett volna valami gyűjtőnél” – mondta dédapám sok évvel ezelőtt, amikor a szekszárdi tanulóéveiről és azokról a levelezőlapokról mesélt, amik hozzá kerültek egykori osztálytársától. Dédapám már gyermekként nagy költőnek készült, előrelátóan megőrizte a csak kettejük által ismert, majd elfeledett verseket. A postalapok a feltüntetett évszámok szerint tizenöt esztendőttől ölelnek át. Minek köszönhette dédapám a sokáig tartó bizalmat? Talán mert tudott osztálytársa első szerelméről, Editről, és mert diákként – Babitshoz hasonlóan – csak az asztalfióknak írt.

„Irodalmi értékük nincs” – valószínűleg így fogalmazna egy mai szerkesztő, ha olvasná Babits egyik-másik korai szövegét, de akad köztük érdekes is, hiszen: mégiscsak egy későbbi poeta doctus rigmusairól ítélnék.

Dédapám iskolai füzetével együtt a padlason pihentek az egyik kockás irkába beragasztott postalapok. Talán a színésznő elérhetetlenségének, talán „Misi” bátortalanságának tudhatjuk be a történeteket, hogy a versek soha nem jutottak el a címzetthez.

Az egérrágtá papírhalmot átvészelve a szűkös éveket, a háborúkat... Nagyapám pedig nem szentelt nekik sok figyelmet. Jobban érdekelte, hogy hány zsák búza hasal a padlason. Emlékeztem tehát, hogy léteznek a csinos színésznőt dicsőítő félszeg sorok, de mindaddig nem tulajdonítottam nekik jelentőséget, míg egy irodalmi újság (Előretolt Helyőrség) fel nem hívta a figyelmet a Karinthy Frigyes által emlegetett románc titokzatosságára, és kutatásra nem szólította olvasóit.

Reménytelen, plátói érzelmekről árulkodnak a gerendák közt málladozó postalapok. A legkorábbi hátoldali címzése (úgy, mint a többin is) kibetűzhetetlen, és a harmadik versszak kis részletei is hiányoznak ott, ahol a ragasztó és az idő lemosta a grafitot. (Aláírás egyik vers alatt sincs.)

*Enmagammal viaskodom:
 Félszegségem, ifjú korom
 Elbír-e a szerelemmel,
 Az ilyen nagy szerelemmel!*

*Szekszárdon és a színpadon
 Általad van csak oltalom,
 Bevallani, mért vagyok rest.
 Esti imám csak érted esd.*

*Kutakodván, hol Thália,
 a Biblia,
 Drága Hölgyem, nyíló rózsá!
 Mit felelsz a szóra?
 1901. máj.*

A másik, egy évvel későbbi „küldeményhez” mívesebb versformát választott az ifjú Babits. Magasztalja, Irishez hasonlítja Thália szekszárdi lányát, de itt már inkább az aggodalom és a szerelmes féltékeny méltatlankodása szólal meg.

*Te fények büszke lánya,
 Ki lesz majd hű Zephüroszod,
 S vajon, mi léssen ára?*

*Ha életed csak úgy adod,
 Kialszik majd a fárosz,
 S a Hold is vaksin andalog*

*Hamar kifűl a pátoasz!
 De én, ha kellek, ott leszek,
 Ki csókkal óv vagy átkoz!
 1902. márc.*

Tekinthetnénk úgy is, hogy a fenti és a következő verset összekötik azok a sorok, amiket ő maga fogalmazott meg a Nyugat hasábjain a fiatal írók érvényesüléséről:

„– Tehetséges íróra vall – mondtuk mi ilyenkor –, de még nem elég fejlett... az ízlése... a technikája... titázkodó és naív: az életet nem ismerheti még: minden során kír a fiatalság ... érni, ülepedni kell...”

Babits, mint ismeretes, megérett! A füzetbe ragasztott tizenkét „üzenet” közül egy – a legkésőbbi – maradt még, ami olvasható. Hogy az utóbbiak miként kerültek dédapám gyűjteményébe, azt nem tudni, de azt igen, hogy a már ismert költő megtartotta bizalmas (elképzelte?) barátjának a szekszárdi asszonyt.

*Ez is hideg szonett, a múltba révedő.
De érzem én, kíváncsiság emészt!
Ha tudni vélted is, hogy duzzad az erő...
A taps mögött kívántam volna részt.*

*A színpadon és túl is emberismerő
színész valál, ki távolabbra lát.
Hitem emígy veszett, közönybe kergető
sorok mögé emésztette magát.*

*Az érzés mégis általad talált reám,
s a vakszerencse is belém karolt,
Te drága Nő, erényem és hibám,*

*teáltalad lett mindenem. S ha volt
pár jó sorom, s ha dalra nyílt a szám,
titokban, álmodón: hiába is dalolt.
1916. jan.*

A cím nélküli szonett bekerülhetett volna a Recitativ (1916) c. kötetbe, de a költő e művét sem osztotta meg a nyilvánossággal.

További Babits-levelek nem kerültek elő a padlásról.

Az Előretolt Helyőrség szerkesztősége, a Magyar PEN Club elnöksége és a Petőfi Irodalmi Múzeum Babits-verspályázatán szereplő írás – a díjazott pályamunkák között – az Előretolt Helyőrség 2019. aug. 21-i lapszámában jelent meg.

Források:

Az Előretolt Helyőrség Babits-verspályázata.

https://kmtg.hu/az-eloretolt-helyorseg-babits-verspalyazata/?fbclid=IwAR01gS7B_m19FnkgIII-Jsi3t9pzL-aUyHXf7uEuZ9ePKC41rtK4PaP2O9g (2019. ápr. 21.)

Babits Mihály: Ma, holnap, és irodalom (Schöpfung Aladárnak). Nyugat, 1916. 17. szám.

Beszámoló**Új Irodalmi Díj! A Magyar Nemzeti Írószövetség (MNI)
Kiss Irén Irodalmi Díja először került kiosztásra idén
– Felpezsdülő irodalom, 2025. szeptember 25. –**

A Magyar Nemzeti Írószövetség új irodalmi díjat adott át az Astoria Szállóban tartott szűk körű rendezvényén. A Kiss Irénről elnevezett Irodalmi Díj első nyertese Tornai Xénia lett idén, az írószövetség erre kijelölt bizottságának megítélése szerint.

Xénia robbanásszerűen érkezett meg az irodalmi életbe, és népszerűsége magas irodalmi értékkel megfogalmazott az „ég és föld, az anyag és transzcendens” egységélményét közvetítő versei miatt, széles rajongótáborot szerzett magának.

„A díjat a kitűnő íróról, drámaíróról és költőről neveztük el. Kiss Irén magyar író, költő, színműró, az irodalomtudományok kandidátusa 1947. szeptember 25-én született Budapesten, és 2023. szeptember 8-án hagyta el a földi világot. A díjat minden évben egyszer, Kiss Irén születésnapján adjuk át, mintegy tisztelegve munkássága előtt, szellemiségét ezzel is megtartva a köztudatban.

A díjat minden évben egy-két kiemelkedő irodalmi munkásságú magyar író, drámaíró vagy költő kaphatja meg” – nyilatkozta Dr. Tábori László az MNI elnökhelyettese, aki felesége emlékére javasolta a díj megalapítását.

Madár János József Attila-díjas költő, az MNI alapítója és elnöke, is tartott egy köszöntőt, és a díjhoz Nemec Mariann erre az alkalomra készített festményét adta át személyesen a díjazottnak.

Nemec Mariann
képzőművész-író
MNI-tag

**Búcsúféle a battai szociális központ
bentlakóitól**

(a 8. műsorunk után)

Irigylésre méltó az az emberi tartás, amit képviseltek: „nem engeditek be az öregembert” a gondolataitokba, nem hagyjátok el magatokat.

Valami nagyon fontos dologra jöttetek rá: inspiráljátok, motiváljátok egymást és önmagatokat – így tartjátok frissen az agyatokat. Novellákat írtok, verseket (pályázatot hirdettünk nektek), rajzoltok, énekeltek, festetek, tornáztok, táncoltok (kerekeszékkel, igaz, de értékes, összehangolt munka van benne, egymásra utaltság is, alkalmazkodás is). Én is ilyen akarok lenni, ha oda kerülök. Érdekes helyzet ez. Gabi (a szervező összekötőnk) mindig hálásan köszöni, hogy műsorral jövünk, hogy együtt verselünk. Szerintünk meg példaképül TI álltok előttünk. Nem nyavalyogtok (persze, hogy fáj, de ki törődik vele), csak mosolyogtok, lelkesedtek...

Én hiszem, hogy a művészetek (irodalom, zene stb.) erősítik a gondolkodást, tréningben tartják az agysejteket. Gondoljunk a paralimpikonokra: fémrúd van a lábuk helyett, mégis futóversenyeken vesznek részt.

Szédületes akaraterő, elképesztő kitartás, példaértékű magatartás ez.

Nem hagyják, hogy legyűrje őket, kvázi pofon vágják a kaszást is, ha jönne.

Valahogy így kéne élni. Nemcsak a fizikai, de a szellemi erő is a legjobb tudatmódosító szerek közé tartozik. Ezeket a gondolatokat visszük magunkkal, és köszönjük, hogy majdnem egy egész évet tölthetünk együtt.

Daróci Lajosné

Abaújszántói Írótábor

Horpács helyett ez a borsodi kisváros volt az idei írótábor helyszíne. Ilosvai Selymes Péter élt itt, mondják a helyiek, de biztosak abban, hogy nem itt született – mindenesetre az általános iskola felvette a nevét. A tábor a köztisztelőben álló Madár János szervezte, aki a Váci Mihály Irodalmi Körnek, a Rím Könyvkiadónak, a Magyar Nemzeti Írószövetségnek a vezetője. Az Aba Vezér Étterem és Szálloda épületében kaptunk helyet, amely minden igényt magas fokon kielégített mind a szállás, mind az étkezés tekintetében.

Könyvbemutatók, szépirodalmi és szakmai témájú beszélgetések, felolvasások, tapasztalatcsere, viták, múzeumlátogatás, valamint könnyedebb, de igenis fontos kiegészítő tevékenységek (szüreti felvonulás, borkóstolás, futballmérkőzés a helyiekkel stb.) élénkítették a programot. Sokat számított, természetesen, hogy alaphoz szerettem ezt a közösséget. Monok ebben az időszakban ünnepelte Kossuth Lajos születésének 223. évfordulóját, nemcsak a műsor volt nagy élmény, de a Kossuth-emlékház megtekintése is. A Honismeret c. periodika egyik munkatársa, szerkesztője Debreczeni-Droppán Béla (történész-főmuzeológus, a Honismereti Szövetség elnöke) vezetett végig minket a múzeumon. Csodálatos élmény és megtiszteltetés volt. Megismerkedtünk helyi vezetőikkel és tiszta lelkű, egyszerű emberekkel, akikkel Madár János többéves barátságot ápol. Ennek is megvan a maga bája, hogy új városokat, falvakat, helyi közéleti szereplőket és nevezetességeket ismerünk meg, de azért már nagyon várjuk, hogy elkészüljön a Múzsza állandó táborhelye. Köszönjük, János, szervezést, a gazdag programot. Így utólag visszagondolva a Loire menti kastélyok szószólója is kuriózumnak tűnik. Megígérem, én meg jövőre jobban jeleskedek a focipályán.

Daróci Lajosné

A 15. könyvbemutató Gyálon szept. 2-án

Az író: Cserni András

A pódiumbeszélgető: Farkas Fanni Katinka

Bemutatott kötetek: Sötét sorsok III.: Isten Kardja, Utazz velem Seholsincsbe, Tarisznya

Hármat markoltak fel a fiatalok, három fajsúlyos remekművet. Azt, hogy Andris munkássága már most megtölt egy fél könyvtárat, és még minőségbeli tökéletességet is mutat, azt már megszoktuk... Azaz nem lehet megszokni, csak ámulni lehet a kötetek: a tudatos szerkesztésén, pontos megtervezettségén, a karakterek hitelességén, az érzések, a gondolatok, az erkölcsi dilemmák, a témák kibontásán, a szimbólumok sokrétűségén... És sorolhatnám... Mi az új mégis?

A rádöbbenés: 22 éves egyetemisták úgy szerepelnek, úgy vezetik le a pódiumbeszélgetéseket, mintha érett, sokat tapasztalt felnőttek lennének. Szókincsük választékossága, a téma kifejtésének gördülékenysége megfog. Olyan örömmel, lelkesen, lendületesen, tüpontos szakmai kifejezésekkel, humorral fűzi tovább a gondolatot Katinka is, ahogyan a korábbi esetekben kortársa, Gárdonyi Nóra. Persze, vannak jegyzetei neki is, de sokszor szabadon szárnyal a szövege, a kérdések cizelláltsága, hogy élvezetes, szórakoztató hallgatni. Kérdezem: van ilyen tanszék a Pázmányon, hogy ilyen értő-sokoldalú fiatalokkal találkozunk? (Van, bizony! Nem tanszék, hanem módszertani képzés.)

Hogy most mik a témák? Írói fogások, jelenetek kiemelése, szimbólumok részletezése, hoznak érdekes játékokat, kvízt -- bevonva a közönséget... Például: Cseh Tamás vagy Andris címei a felsoroltak, ha film lenne a könyvből, melyik karaktert kinek osztanád – fotó mutatása... Majd a verseskötetek kompozíciójára, műfajaira, lélektani vonulataira terelődik a beszélgetés. Érdekes a borító és a belív illusztrációinak háttérismerete, a segítők névsora, elhangzik néhány jellemző (gondolati) költemény – és mi mind, a közönség, el vagyunk bűvölve. Falus Gábor megzenésített Cserni-verse (Bánnék bármit) felteszi a koronát. Nálunk ez se új elem, hogy a testvérművészetek és –művészek kiegészítik egymást, a szerzők pedig baráti kapcsolatokat alakítanak ki.

– Mit szeretnél, mit vigyenek magukkal az olvasók ebből a tarisznyából? – kérdezi Katinka.

– Jobbá válni, alakulni, felemelni a lelket, ez a célom – mondja Andris.

A klubvezető pedig boldogan-büszkén mosolyog: bár a 15. könyvbemutató volt, ismétlések nélküli, friss élményekkel, sőt euforikus érzésekkel dőlhet hátra.

Tudja, hogy az ő munkájának eredménye mindössze az, hogy bevonzza a tehetségeket, akik lehetőséget kapnak a kibontakozáshoz. Megint domborítottunk egy csodálatosat az IRKA-körrel. Van mire szerénynek lennünk. Én köszönöm.

Daróci Lajosné

Csillebércen

A József Attila Emlékbizottság (munkatársa Losonczi Attila) és a Berda Kör (vezetője Deák Mária) szervezésében József Attila-emléktúrán vettünk részt a Múzeumok Őszi Fesztiválja c. sorozat keretében. Címe egy JA-vers: A fán a levelek. Az 1931. április 12-i írói kirándulás emlékére rendezik meg minden évben, és mi, IRKA-sok kapunk is erre meghívást minden évben.

A túrázás során meg-megállunk emlékezetes helyeken, Attila különféle ismeretanyagot ad át Illyés Gyula, József Attila, Berda József stb. 1930-as évekből történeteiből, életrajzából, írói munkásságából, verseket olvasunk az említett költőknek ebből a korszakaiból, irodalmi-történelmi érdekességek hangzanak el – majd zárásként a csillebérci látogatóközpontban kitöltjük a kvízt...

Értékes könyveket kapnak a nyertesek. Tavaly közölünk csak Balpataki Kata nyert, az idén többen jutottunk különböző kötetekhez.

Nemcsak a túra, nemcsak József Attila és a hozzá fűződő irodalomtörténeti különlegességek, hanem a társaság is vonzó. Újra találkozni azokkal az arcokkal, akiket csak itt látunk évente egyszer, fontos közösséget alkotnak az IRKA életében is.

Igaz, a Berda Kör és a Magyar Múzsza tagjaival máshol is összefutunk, hiszen a különböző irodalmi körök programjai közt vannak átfedések, de mindig nagy élmény, amikor újra és újra megpillantjuk egymást más-más helyszíneken.

Ez a mostani is kedves emlék lesz.

Jövőre se hagyom ki. Az a hat-hét IRKA-tag se.

Daróci Lajosné

Természet ihlette*(Elhangzott a KÉK kiállítás-megnyitóján aug.23-án)*

Nagy öröm számomra, hogy együtt ünnepelhetjük azt a különleges alkotóerőt, amely három nyári festőtáborunkban bontakozott ki szenvedéllyel, szeretettel – a festészet és kerámia iránt. A nyár idén nemcsak napsütést és meleg estét hozott, hanem inspirációt, új barátságokat és rengeteg színnel teli vásznat, csodálatos pillangós kerámiákat. A KÉK-csoport életében még ilyen nem fordult elő, hogy lehetőségünk nyílt három táborban is együtt alkotni.

Az első június 19-21-ig valósult meg, az érdi Jázmin utcai Könyvkerék udvarán, ahová alapítványunk egyik irodalmi csoportjának, az IRKA vezetőjének meghívására jöttünk, hogy így ünnepeljük az IRKA 14. születésnapját. A következő festőtábor a százhalmobattai Régészeti Parkban volt (június 30-július 4-ig). Hangyássy Zsuzsi ismételt sikeres pályázata alapján a Százhalmobattai Önkormányzat támogatásával történt meg.

A harmadik pedig az Érdi Galéria kertjében került megrendezésre (július 14-18-ig) Kovács Mátyás ötletének és megállapodásának köszönhetően. A tábor idején az irodalmi csoportok meglátogattak bennünket, az IRKA-vezető naponta hozott valamit, sütit, gyümölcsöt. A táborokban résztvevő alkotók – legyenek kezdők vagy tapasztaltak – nemcsak festettek, hanem megfigyeltek, kísérleteztek, és legfőképp: megosztották egymással a látásmódjukat. A vásznak mögött ott van a közös reggelik és kávézások hangulata, a délutáni beszélgetések, a csendes koncentráció és a felszabadult nevetés. Minden ecsetvonás mögött egy pillanat rejlik – egy nyári emlék, amely most itt, előttünk elevenedik meg.

Itt találkozunk a ragyogó napsárga és a víz kék nyugalma, a pipacsmezők vöröse és a hajnal derengő rózsaszíne. Minden ecsetvonás mögött ott van a nyári szél, a meleg, poros út illata vagy éppen egy alkonyat csendje. Ez a kiállítás nem csupán festmények és kerámiák gyűjteménye. Ez a nyár lenyomata, egy vizuális napló, amelyben a természet, az emberi kapcsolatok és az önkifejezés mind helyet kapnak. Az ekkor született művek nem versenyeznek egymással – inkább párbeszédet folytatnak. A színek, formák és témák együtt mesélnek arról, hogyan láttuk és éltük meg ezt a nyarat.

Szeretném megköszönni minden szervezőnek és résztvevőnek, hogy hozzájárultak ehhez a különleges élményhez. Külön köszönet illeti azokat, akik segítettek a kiállítás létrehozásában – a háttérben dolgozó kezek nélkül ma délután nem lennénk itt.

Végezetül pedig arra hívlak mindenkit: sétáljanak végig a képek és kerámiák között, álljanak meg egy-egy alkotásnál, és engedjék, hogy a színek meséljenek. Mert a művészet nemcsak látvány, hanem élmény, amely összeköt minket. Bízom benne, hogy miközben végigsétálnak, Önök is magukkal visznek majd egy-egy színt, fényfoszlányt vagy akár egy hangulatot ebből a nyárból.

Ezekkel a gondolatokkal nyitom meg a „Természet ihlette” című kiállítást.

Szenczy Ibolya
KÉK-tag

Káprázatos, gyönyörű...

.... kiállítást láttam, 2025. szeptember 19. napján. Százhalmobattán a Matrica Múzeum megrendezte az *Itt vagyunk...* című sorozat részeként, a SZÍNES PALETTEA-t.

Öt hölgy (Móczár Myrtil és barátainak) csodálatos munkáiról van szó. Egy klubban gyakorolják a hobbijukat, melynek neve: *...és festünk is...*

Rendkívüli módon, változatos technikával alkotnak. A színek kavalkádjá mellett fekete-fehér alkotások is megmutatkoztak.

Találkozhattam Ady Endre elbűvölő tekintetével. Megcsodáltam egy festett gitárt. Mandalák mosolyogtak változatos színekben. Gyönyörűen kidolgozott virágok, szinte illatoztak. Világítótorny tetején zászló integetett. Őszi levelek bái ruhában táncoltak. Kolibrik szürcsöltek finom nektárt. Kalapos hölgyek büszkén viselték csillogó hajuk koronáját.

Minden alkotást nem tudok megemlíteni, menj el, nézd meg! Természetesen volt megnyitóbeszéd, zene, vers és büfé is.

Nagyon sokan voltunk. Két terem rendeztek be az óriási mennyiségű és bámulatos alkotások miatt. Nézegetés és fotózás közben hallottam, amint röpködtek a dicsérek, az elismerő vélemények.

A remek ötlet és lehetőség szerint a tárlat megtekinthető 2026. március 31-ig.

Varga Katalin
IRKA-tag

Megszólalt a „BÍT”, azaz a Balatoni Írótalálkozó

Immáron ötödik alkalommal rendezték meg az idén a BÍT névvel fémjelzett Zamárdi Írótabort: a Berkenye-kör szervezi, vezeti: SZAKÁLI ANNA.

Október 16-tól 19-ig gyűltek össze itt a helyi és az ország sok szegletéből érkező írók, költők, festők, képzőművészek. Sokan közülünk ismerősként köszöntöttük egymást, de akadtak új résztvevők. Kíváncsian vártuk az újabb írásokat egymástól, és természetesen mindenki izgult a saját fellépése, bemutatkozása miatt, hogy a legjobb formáját hozza. A zamárdi Familia Hotel volt a szálláshelyünk. Kellemes környezetbe és segítőkész személyzet gondoskodásába kerültünk. Kényelmes szobák, napi háromszori pompás étkezés várt ránk, mellette szauna, só- és levendulaszoba, illetve úszómedence használata segítette a kikapcsolódást.

Sajnos egy kellemetlen helyzettel szembesültünk érkezéskor: ez ugyan a képzőművészeket sújtotta, de mi, írók is együttéreztünk velük. A Zamárdi Községi Ház nem tudta rendelkezésre bocsátani a termet sem a képzőművészeti kiállításra, sem a költők, írók bemutatkozására. Végül jól sült el, mert a szálloda vezetője befogadott a különtermükbe, így itt megtarthattuk a bemutatkozásokat, illetve a beszámolókat.

Mivel ez egy kisebb terem, így szó szerint fizikálisan is közel kerültünk egymáshoz, és néhány órán belül családias lett a hangulat: Szakáli Anna a Berkenye-kör és a BÍT vezetője, valamint Zamárdi polgármestere, Csákovics Gyula hivatalosan is megnyitotta az eseményt. A képzőművészek csodálatos fegyelemmel és belenyugodva vették tudomásul, fogadták el a kialakult helyzetet. (Respekt!) És ugyan művészetükkel nem, de jelenlétükkel, személyiségükkel ők is mindvégig emelték a rendezvény fényét.

Rajtuk kívül mintegy 30 író, költő mutatkozott be művészetével a három nap alatt, akiket nem sorolok fel név szerint. A hivatalos honlapon utána lehet keresni. A megnyitó után 16 órakor elkezdődtek a bemutatkozások. Mindenki tíz percnyi időt kapott, hogy a rövid prózai bevezető után elénk tárja lírai művészetét, érzéseit, gondolatait. Remek írások, illetve vetítésekkel tarkított minielőadások hangzottak el. A kezdő nap végén feladatot kaptunk: húsz megadott szóból kellett 3×4 soros verset vagy rövid prózát alkotni. A szavakat tilos volt meg változtatni, ragozni. Két nap állt rendelkezésre a leadásig. Mint utóbb kiderült, Takáts Gyula Balaton-parton című verséből ollózta ki a vezetőség ezt a húsz szót. Ajánlom olvasásra, csodás a hangulata.

Második nap: a bőségtől-svédasztalos reggeli után meglátogattuk a Zamárdi Tájházat, mely bemutatja a régi idők életét autentikus képekkel, tárgyakkal és egy korabelire restaurált épülettel. A helyi idegenvezető mesélt dióhéjban Zamárdi történetéről, történelméről.

Zamárdi a Balaton szíve – ez a jelszó. Az egyik szobát ennek szentelték a tájházban a helyiek, mi, művészek pedig stílszerűen elszavaltunk, felolvastunk egy-egy szívről, szeretetről, szerelemről szóló költeményt kinn a szabad ég alatt az őszi napsütésben. Szív- és lélekmelengető volt együtt átélni ezt az élményt! Az összetartozás és a közös szellemiség érzése mindenkire átragadt itt ebben a régi időket idéző, de emberléptékű, autentikus környezetben.

Majd visszamentünk szálláshelyünkre, és a kiváló ebéd után folytatódott a bemutatkozások, szavalások, felolvasások. Késő délután átruccantunk a Zamárdi Községi Házba, és megnéztük, meghallgattuk a kaposvári Kultúr Találka nevű együtttest: zenés Radnóti-estet állítottak össze. Remekül ötvözték Radnóti verseit a lágyabb és rockosabb előadásmóddal. Osztatlan sikert arattak, fiatalságukkal, lendületükkel, tehetségükkel. Drámai hangulatot teremtettek mintegy negyven percen át. Hatásuk alá került mind a helyi közönség, mind mi, a BÍT résztvevői. Az előadás után közös vacsorát költöttünk el a fiatal zenészekkel. Az est szabadfoglalkozású volt. Kötetlen beszélgetésekkel, pihenéssel, wellnessel, kinek-kinek ízlése, vágya, elképzelése szerint.

Zárónap, szombat: a szokásos bőséges reggeli után már 9 órától felolvasások, bemutatkozások következtek, melyek színvonala most is szellemi és lelki feltöltődést jelentettek.

Ebéd után kis pihenő, majd Balaton-parti séta. Korai vacsora. És újra a Zamárdi Községi Ház hívott bennünket egy színházi előadásra: jelesül a Sejk, aki mit sem sejt című produkcióra.

Az SK Színkör adta elő Orbán Erika vezetésével, aki írta is a darabot, ezt a könnyed vígjátékot, mely derűtséget okozott a közönség soraiban. Igaz, ez az előadás most nem hozta a tavalyi színvonalat azok szerint, akik már látták őket, de azért összességében kellemes volt, és kikapcsolt minket könnyed humorával és helyzetkomikumával – a nehezebb műfajú versek, prózák után. Este eredményhirdetés a 20 szavas feladat nyomán: tizennégy vers és egy rövid próza lett beadva. Elképesztő, hogy ugyanaz a húsz szó mi mindent indít el különböző költőkben, írókban. Változatos és igazi őszre, az őszi Balatonra hajazó színes írások születtek. Mindenki felolvashatta saját művét, és egy-egy jutalomkönyvet választhatott a felajánlott díjakból. Az elkészült írások bekerültek egy közös antológiába. Magas színvonalú alkotások kerültek ismét terítékre az irodalom asztalán is, nem csak a gasztronómia területén, ami a finom ételeket illette. A három nap gyorsabban telt el érzésre, mint azt most itt leírtam. Remek emberek, csodás művek és a festőien szép őszi Balaton találkozott itt Zamárdiban, hogy átélhessenek egy újabb közös(ségi) csodát. Anna záróbeszéde és értékelése után szombat este hivatalosan is lezárult a BÍT. Vasárnap a reggeli elfogyasztása után elbúcsúztunk egymástól, a szállodától a Balatontól...és mindenki visszatért a hétköznapiakba azzal a felkiáltással, hogy: Viszlát, BÍT! Jövőre, veletek, ugyanitt!

Móczár Csaba

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Barátaim!*(elhangzott Adelmann Anna kiállítás-megnyitóján, 2025. október 9-én a Szocgondozóban – részlet)*

Mai tárlatunk két okból is különleges. Az egyik, hogy Adelmann Anna rézkarcait, festményeit egyszer már láthattuk itt, ezeken a falakon. A másik ok ezzel szorosan összefügg. Akkor a nyarat köszöntöttük az évszakhoz illő színekkel és hangulatokkal. Most egy évszakkal továbblépünk. Remélem, hogy az „Őszi mustra” kedvet csinál nekünk ehhez az évszakhoz is. Szerintem sokan egyetértenek velem a jelenlevők közül: bizony nem egyszerű feladat hozzászokni. Szerencsére mai kiállítónk otthon van nemcsak az évszakokban, de a természetben is. Kaposvári kertészdynasztiából származik. Vérében van a természet apró jeleinek, változásainak megfigyelése. Miután parképítőként, kerttervezőként évtizedeken át fák, bokrok, virágok töltötték ki az életét, „természetes” volt, hogy képzőművészként is ez lesz a témája. Tanulmányai alatt kezdett először foglalkozni a rajzolással. Majd visszatért hozzá, amikor nyugdíjasként tanította is a kerttervezést. Eleinte rézkarcokat készített. Saját unokaöccse, egy igazi „amatőr mester” vezette a kezét. Az alkotótáborokban közösségre lelt. Céltudatosabban fejlesztette technikáját. Egy idő után rátalált a festés örömeire is. Pályája azt mutatja, hogy a természet és a művészet szépségének értékelése szorosan összefügg. Ez nem csak egy elvont hasonlat. Amikor 2012-ben Érdre került, Adelmann Anna eleinte nehezen illeszkedett be. De egy idő után megnyíltak előtte az ajtók. Sőt a kertkapuk is. 2017-ben kezdett el festeni. Czabai Balázs volt az, aki összekötötte őt az érdi képzőművészekkel. Ahogy Adelmann Anna önironikusan mondja: mikor felvették a KÉK-be, másfél festmény állt mögötte. De ez itt senkit nem érdekelt. Ő pedig készen állt arra, hogy elviselje alkotótársai „fájdalommentes kritikáját”, gazdagítsa az eszköztárát. Az érdi közösségben nemcsak új barátokat és önzetlen segítőtársakat talált. De igazi lokálpatriótává lett. Olyanná, aki a Czabai-kertben és az Érdi Galériában is ismerős. Hiszen több alkotótáborban, csoportos tárlaton vett azóta részt. Egyik érdi évszak megörökítése sem okoz már neki gondot.

Tisztelt Közönség! Városvezetőként nagyon fontosnak tartom, hogy ezek a találkozási pontok megmaradjanak. Sőt megerősödjének. 20 év alatt több mint 20 százalékkal nőtt Érd lakossága. Az infrastruktúra és a szolgáltatások bővítése alig képes felvenni ezt az ütemet. De egy dologban biztos, hogy jobban tartjuk a lépést. Abban, hogy az újonnan érkezőket és a már régóta itt élőket összekapcsoljuk. Az itteni kiállítássorozat is jó alkalmat ad rá. És minden városi esemény, program. A Szomszédünneptől az Érdi Pikniken át az Idősek Világnapjáig – hogy csak a legutóbbi alkalmakat említsem. Örülök annak, hogy a Szociális Gondozóközpont is stabil találkozási pont. Adelmann Anna 2022 júliusában itt rendezte az első egyéni kiállítását. Most már jó ismerősként köszöntjük. Saját művészetéről úgy vélekedik: az elvont dolgok helyett a földhözragadt témák érdeklik. A szó legszorosabb értelmében. Bevallom: ez az én felfogásomtól sem áll távol. Mikor fest, Adelmann Anna az őszinte, keresetlen témát és stílust választja. Ahogy egyszer bevallotta: „*próbálok az apró dolgokban megtalálni a szépséget, az érdekességet*”.

Természetközeli képei kapcsán 3 éve Szabó Lőrincről idéztem egy nyári verset. Szerettem a bevált hagyományokat. Így most egy másik idézet jutott eszembe a költőtől. Az *Ősz az Adrián* című versét így zárja le:

*ősz van – fűtsetek át sietve,
jóságos, erős sugarak,
hadd vigyem magammal a télbe
e tiszta, kései nyarat!*

Szűcs Gábor
alpolgármester

A (M)ÁMOR című IRKA-nagypályázat eredményhirdetése**VERS****Kiemelt ARANY** minősítés: Cserni András**Arany:** Tarnócziné Barabás Irén, Kovács F. István**Ezüst:** Nagy-Rakita Melinda, Pálfi Nándor**Bronz:** Pálné Onódi Judit, Kósa Márta**Dicsérő Oklevél:** Varga Katalin, Gani Zsuzsa, Ludwig Géza**PRÓZA****Kiemelt Arany** minősítés: Pálfi Nándor**Arany:** Nagy-Rakita Melinda**Ezüst:** Kósa Márta**Bronz:** Pálné Onódi Judit**Dicsérő Oklevél:** Varga Katalin**KÉK-tagok festmény-ajándéka az ARANY-osoknak:**

Varga Katalin, Tarnócziné Barabás Irén, Szenczy Ibolya, Kávránné Szedmák Ilona, Hangyássyné Zsuzsa

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Közreműködők! Kedves Közönség!

(elhangzott Szenczy Ibolya kiállítás-megnyitóján, 2025. november 6-án a Tállya utcai Szociális Gondozóközpontban)

Nagyon mozgalmas őszi van. Nem csak az időjárásra gondolok. Kezdenek felgyorsulni az események a mi kis városunkban is. Most ősszel indult például a Zöld Recept program. Ez is része az érdi „idősbarát” programsorozatnak. Lényege, hogy a házi orvos a páciensének receptre írhatja fel a neki való elfoglaltságokat, amelyek leginkább illeszkednek egészségi, lelki állapotához. Márpedig bőven van miből választani, hiszen az „Idősen, aktívan Érden” már az idei első félévben is 266 különféle programot kínált. Ősszel is egy csomó újdonsággal szolgál. Például az igen népszerű kezdő angol nyelvtanfolyammal vagy az életvidám időskorról szóló előadássorozattal.

De az érett korúak mellett a legkisebbek is megmozgatják Érdet. Már csak párat kell aludni, és átadjuk legújabb bölcsődénket: a Rozsnyói utcai Manóligetet. Ezzel régi álmunkat váltjuk valóra. Az oda járó 84 apróság alaposan felpozsztíja majd a környéket. És persze újra dübörögnek a munkagépek is. Az új bölcsi, a Teleki Általános Iskola és az Erdőszéle Ovi körüli utakat igyekszünk először rendbe tenni. Ez a gyerekekkel és szülőkkel, nagyszülőkkel együtt sok ezer érdi mindennapi életét befolyásolja.

Szóval nagyon sok mozgás van most a városban. Ilyenkor jólesik egy kicsit megpihenni. Szerintem nincs, aki ne frissülne fel egy jó beszélgetéstől és egy szép kiállítástól. Szerencsések vagyunk: itt és most mindkettőben bőven lesz részünk.

Hölgyeim és Uraim! Mai kiállítónkat ismerősként üdvözölhetjük. 2023 májusa után Szenczy Ibolya immár másodszor is bemutatja itt nekünk alkotásai legjavát. Ahogy a kiállítás címében is áll: meglátjuk, mi rejtőzik „*a valóság fátyla mögött*”.

Szenczy Ibolya a Képzőművészek Érdi Közösségének lelkes tagjaként már sokadszor örvendezteti meg a művészetkedvelőket. Több csoportos és egyéni kiállításon is részt vett. Egyebek mellett a Szepesben és a Parkvárosi Közösségi Házban megcsodálhattuk sokoldalú technikáját, képzelőerejét. Rendkívül fontos számára, hogy valóságos tájakat, alakokat, tárgyakat örökítsen meg. De vallomása szerint belőlük is a legszebbet akarja kihozni és megmutatni.

Ez nagyon közel áll számos újdonságkereső művész felfogásához. Közülük most Piet Mondriant, a kiváló holland festőt idézném. Ő így vélekedett: „*A művészet az az eszköz, amely lehetővé teszi számunkra, hogy a valóságot átformáljuk, és megtaláljuk a benne rejlő szépséget, igazságot és harmóniát.*”

Kedves Barátaim! Szépség, igazság, harmónia. Ennél többet tényleg nem kívánhatunk ezen a szép őszi délelőttön! Fogadják nagy szeretettel Szenczy Ibolya képeit! Meggyőződésem, hogy mind a hármat megérezhetik, felfedezhetik bennük. És a festményeket nézve saját magukban is.

Szűcs Gábor
alpolgármester

Bemutatkozik a Gradus ad Facultatem

Ez a hallgatói szervezet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán működik. Tagjai lelkes joghallgatók, akik szeretik a történelmet és az irodalmat, vagy gondolkodtak pedagógusi pályán, így közel áll hozzájuk a tanítás. Elsődleges célunk a 12. osztályosok érettségire felkészítése történelem, valamint magyar nyelv- és irodalom tantárgyakból. Ennek két platformot biztosítunk, egyrészt lehetőség van részt venni az ősztől tavaszig tartó tanfolyamon, amit váltakozva szombatonként tartunk. Másrészt minden évben megrendezzük a történelem és a magyar intenzív, négy napos tavaszi táborunkat, ahol az első három napon mindenről, ami érettségikövetelmény szól egy előadás. A negyedik napon pedig a diákjainknak alkalma van, hogy tudásukat felmérjék írásbeli és szóbeli próbaérettségien. Az óráinkat személyesen és online is lehet hallgatni.

Fontosnak találjuk, hogy kötelező tananyagon kívül érdekességekkel is tájékosítsuk a hozzánk érkezők tudását, így izgalmasok és jó hangulatúak a tanfolyami alkalmaink. Szándékunkban áll, hogy a diákok az összefüggésekről, az oksági viszonyokról árnyalt képet kapjanak, és az érettségire az információk halmaza valódi rendszerre álljon össze a fejükben. A Gradus nagy előnyének tartom, hogy mi magunk is diákok, vagyunk és még közeli emlékként él bennünk az egyetemi felvételi, a pályaválasztás kérdése, így ebben a nehéz döntési helyzetben is tudunk segíteni a tanulóknak.

Szigeti Anna
(a szervezet Magyar nyelv- és irodalom frakciójának vezetője)

Hírek

A Magyar Irodalomtörténeti Társaság Csongrád Megyei Tagozata és a Faludy György Irodalmi Műhely által meghirdetett Alföldi Feckefészek 2025 országos irodalmi pályázatán LÍRA kategóriában SZAKÁLI ANNA EZÜST oklevelet nyert. Októberben a Berkenye Kör elnökeként Krúdy Életmű Díjban részesült kiemelkedő alkotásaiért.

Még szeptemberben történt: a Sugárút c. irodalmi lapban (Szatmári Műhely, XI. évf. 2.sz.) olvasható TÖRÖK NÁNDOR egyik Ady-parafraze: El-elhajtott eb. Októberben pedig a Felvidéki Magyar Irodalom Napja előestjén (október 27-én) Hodossy Gyula, a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának elnöke köszöntötte őt, a nyáron 60. születésnapját ünneplő Török Nándort

NAGY-RAKITA MELINDA pályaműve bekerült az Erotikus Történetek Antológiájába, ugyanakkor kapott egy országos 2. helyezést, valamint két darab különdíjat. Ezen a pályázaton CSERNI ANDRÁS 12 db oklevelet szerzett.

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN idén is megrendezte hagyományos Kerítés-galériáját szeptember közepén. Az is hagyomány, hogy HANGYÁSSY ZSUZSA a Batai Napok keretében a saját udvarukba festménykiállításra és -vásárra hívta az érdeklődőket. A városi ünnepélyes megnyitóra sokan ellátogattak, hogy együtt örüljünk Zsuzsi kitüntetésének: a KÖZÖSSÉGÉRT végzett munkájáért kapott elismerést a battai városvezetőségtől.

GANI ZSUZSA: kiváló írásáért elismerő oklevelet kapott Aurora Amélia Joplintól (a Múzsák Könyvtárának adminisztrátorától). A Meskete portálon több mint 250 meséje olvasható. Újabb két meséje a Csukás Meserádióban, valamint a Szavak Szárnyán c. és a Múzsák Könyvtára c. antológiában is megtalálható. Ugyanitt van az, Amikor a nap lecsukja szemét c. verse is.

A 30. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra (okt.5.) a Bálna Honvédelmi Központba (II. emelet Z6-os stand) KÁLLAY GYOPÁR meghívást kapott a Bárcsak c. regényének dedikálására.

GLAVATI ÉVA augusztus 5-én „Feltörekvő tehetség” jelvényt kapott. Azt írják: a rajongók körében érdeklődést keltő, izgalmas tartalmak létrehozásáért jár az elismerés.

Vászonra álmodták az idei nyarat – a KÉK festőtábori képei a PKH-ban. (Cikk az ÉrdMost aug.25-i számában)

Október 9-én megrendezték a Borgödör Kép-Vers 4. kiállítását. Az ÉrdMost Facebook-oldalán „Ha rókát nézne, menjen Érd felsőre” címmel jelent meg híradás és fotógyűjtemény róla. Az előző alkalomról Vers és madárparadicsom Érd felsőn címmel olvasható híradás ugyanitt.

ADELMANN ANNA Őszi mustra c. kiállítása a Tállya utcai szociális gondozóközpontban – októberben. Megnyitó: Szűcs Gábor alpolgármester. (Cikk az ÉrdMost okt. 9-i számában Elhagyott házakon át a süllyedő ladikig cím alatt)

A hajdúszoboszlói Szókimondó c. folyóiratban PETRIK ISTVÁNNak három verse is megjelent (október).

TORNAI XÉNIA októberben Kiss Irén Irodalmi Díjban részesült (lásd a Beszámoló rovatot).

A Délibáb irodalmi folyóiratában két verse, az antológiájában négy verse jelent meg FAZEKAS IMRE PÁL költőnek, akinek hagyatékát TAUZ JÓZSEFNÉ PIROSKA (nyug.pedagógus, kulturigazgató és könyvtáros) gondozza.

SAFRANKÁNÉ RÓZSIKA verse (Galambösz) megjelent a Kláris irodalmi-kulturális folyóiratban.

Az Emlékedre c. verse a Kalamáris magazinban olvasható októberben.

Az Irodalmi Rádió szerkesztősége fennállásának 23. évfordulója alkalmából Elismerő Oklevelet és Hűség Különdíjat adományoz TAUZ JÓZSEFNÉ PIROSKA irodalmi menedzsernek FAZEKAS IMRE PÁL irodalmi hagyatékának gondos kezeléséért, a költő verseinek antológiákba való rendszeres publikálásáért.

Hídvégi Bélához írt Petrik István-vers eddig a nagyszénási kiállítást díszítette, október végén pedig átkerült a Keszthelyi Vadászati Múzeumba.

Szenczy Ibolya kiállítása a Tállya utcai Szociális Gondozóban. Megnyitó Szűcs Gábor alpolgármester.

A szeptemberi IRKA Hírekben megjelent KÉK-alkotótáborokon kívül: Adelmann Anna és Wenszky Ágnes Mezőcsokonyán kaposvári szervezésben voltak 2025. 08. 02 – 08. 09. között rézkarckészítő táborban.

A BUKET szervezett egy alkotótáborot Kustánszegen (Zala vármegye), ahol a meghívásukra Wenszky Ágnes töltött el 5 napot július végén (07. 28 – 08. 01.)

A YouTube-on rendszeresen láthatók, Cserni András saját készítésű filmjei: saját verseit mondja, gyönyörű természetfotókat illeszt hozzájuk (gyakorta saját képei ezek), a háttérben harmonikus zene szól. Egyik ilyen remekmű az Óda a megtört természethez című. A szépségét még az is emeli, hogy Deák Marcsi, a Berda József Kör vezetője ajánlja a Facebook olvasóinak.

Kovács Mátyás *Erdők menti séták* című kiállítása november 14-étől Tárnokon megtekinthető. Itt is elhangzott az Óda a megtört természethez című vers.

Könyvajánló

#helloÉrd – Képeslap-válogatás Érdről (polgármesteri bevezető)

Kedves Olvasó!

Különleges kötetet tart most a kezében. Érd történetéről, egyes kitüntetett időszakairól sok könyv született már – köztük az *Érdi Krónika* a legteljesebb összefoglalás –, főként fényképeket tartalmazó válogatások, albumok is szép számmal láttak napvilágot, ám egy rövid, tömör szöveges és vizuális információkat tartalmazó kiadvány mindeddig váratott magára.

A *#helloÉRD – Képeslap-válogatás Érdről* ezt a hiányt pótolja ebben a rendkívül gondosan szelektált képanyagot és érdekes tudnivalókat ötvöző kötetben. Kivételes az is, hogy nem csupán intézmények – a Magyar Földrajzi Múzeum és Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata – állnak a kezdeményezés mögött, hanem elkészülése közvetlenül is annak a közösségnek köszönhető, amelyikhez szól: Érd mai polgárainak, akik bekapcsolódhattak képeslapjaikkal a tartalom kialakításába és a kiadáshoz szükséges gyűjtésbe.

Bevallom, magam is nagy örömmel lapoztam végig a képeslap-gyűjteményt, és olvastam el a tájékoztató írásokat. Így nem csupán beláthattam Érd múltjának egy-egy szegletébe, de rengeteg újabb ismeretet is szereztem arról, bő száz esztendő alatt mennyi változáson ment át a település, míg elnyerte mai formáját. Időnként meglepődve, máskor megdöbbenve vettem észre, hogyan alakultak át az ismert utcaképek vagy váltak romossá és tűntek el kevés nyomot hátrahagyva olyan messze földön híres nevezetességeink, mint a Szapáry-kastély vagy a Kutyavár. Máskor viszont örömmel követhettem végig például a Wimpffen-kúria és környezete funkciójának és állapotának fejleményeit, hiszen sok hányattatás és az épülethez méltatlan vagy alkalmatlan hasznosítás után ma már a Magyar Földrajzi Múzeum székhelyeként és a város egyik legfontosabb szellemi-szabadidős központjaként is helyet talált magának.

A képeslapok sok szépet és jót árulnak el az egykori nagyközségről lett városról, majd megyei jogú városról és a megyéjének legnépesebb településévé bővülő helység életéről. A napfényes látképek, a nagyhírű épületek, a gyönyörű természeti látnivalók és a vidám strandjelenetek mellett persze a szocialista ipar kevésbé áldásos hatásai, valamint a Károlyi-birtokok parcellázását körülvevő svindlik is feltűnnek. Ezek együtt alakították olyanná Érdet, amilyennek ma láthatjuk, s amelyet hibáival és erényeivel együtt is szeretünk, hiszen a mi otthonunk. Ez a kötet viszont arról gondoskodik, hogy jobban meg is értsük, mi hogyan történt az 1910-es évektől a 2020-as évekig tartó időszakban.

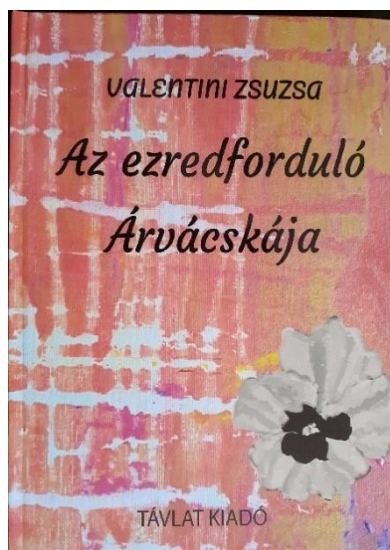
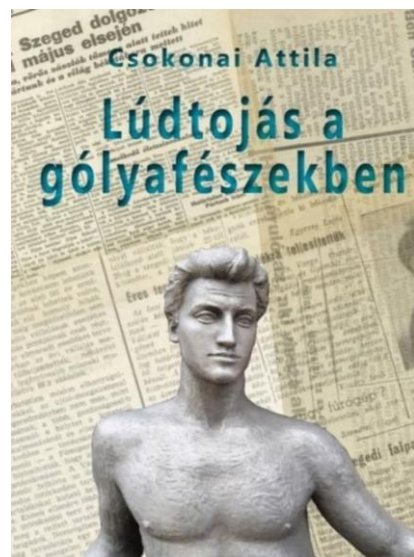
Egyszerre tanulságos és lenyűgöző tehát átböngészni a képeslapokat és a hozzájuk fűzött magyarázatokat. Hadd tegyem még hozzá: rendkívül szórakoztató és megindító elolvasni az üzeneteket, melyeket a képeslapok hátoldalára róttak elődeink, akik háborús vagy békeidőkben itt dolgoztak, nyaraltak, kirándultak, rokonokat látogattak és letelepedtek. Velük és az egymást követő nemzedékekkel együtt alkotjuk ennek a majdnem 800 éves, folyton megújuló településnek a történetét.

Kedves Olvasó! Fogadja szeretettel a könyvet, és vegyen részt ebben a páratlan időutazásban!

Dr. Csózik László (Érd Megyei Jogú Város polgármestere)

Csokonai Attila: Lúdtojás a gólyafészekben*(Fociálista réalista dokufikció)*

Mi indítja arra a Szeged AK (egyelőre) profi futballistáját, hogy már 1945 januárjában belépjen a Magyar Kommunista Pártba? Egyszerű a válasz: a szovjet katonalány iránti szerelem. És Verától jól megtanul oroszul, ami nem jön rosszul a jóképű szegedi fiatalembernek a közeljövőben: bekerül a megyei lap szerkesztőségének kollektívájába. Az apolitikus párttag az MDP II. kongresszusán nyelvtudásának köszönhetően megismerkedik a Párt és az ország első emberével, aki meghívja szimpatikus elvtársát Lóránt utcai villájába. „Sztálin magyarországi helytartója” találkozásaik alkalmával szóval tartja vendégét, de még szerencse, hogy politikáról szó sem esik. Csakis a sportról. Amin kívül Bella Miklóst leginkább minél több szép nő meghódítása érdekli. A regényben a Bel Aminak becézett szoknyavadász végül azt is elmeséli, hogyan kerül 1956. október 30-án a forradalmárok között a Köztársaság térre, immáron nem tollforgatóként, hanem gyári munkásként, fegyverrel a kézben. A regény színes, olvasmányos és hiteles körképet ad a Rákosi-korszakról.

Deák Mária (Berda József Kör)**Valentini Zsuzsa: Az ezredforduló Árvácskája**

A móríci elbeszélésre reflektáló kisregény egy szegény sorból származó, hánytatott életű nő történetét tárja elénk. Szemtanúi lehetünk sanyarú családi körülményeinek, mélypontjainak, dilemmáinak – első szótól az utolsóig hiteles, valószerű problémák.

Husbavágó őszinteségű, rövidsége ellenére is teljes életutat bemutató regényt, sorstragédiát kapunk a szerzőtől. A kötet szerkezete izgalmas, egyedi: két részre osztja művét, az első egy *dramatis personae*, a főhősnő családi környezetének bemutatása úgy, hogy mindegyikük kap egy fejezetet; a második pedig az életút eseményeit tárja elénk. Az egyes szám első személyű elbeszélésmódot még vallomásosabbá teszi személyes hangvételű, mégis kicsit megfáradtan tárgyilagos elbeszélői stílus. Az író szinte egybeforr karakterével. Az Utószó helyett című levél pedig csavar egyet mindenben – valós eseményeket, egy hús-vér hölgy életrajzát olvashattuk, vagy a levél is a fikció része, ahogy például Leslie L. Lawrence-nél megszokhattuk?

Mindösszesen két apró kritikát tudok kiemelni a mű kapcsán. Egyik a felkiáltó mondatok túlzott mértékű, már-már hatásvadász alkalmazása. Az ilyen formában közölt üzenetek mélyebbre hatolnának kijelentő mondatokként, illetve a kevesebb több – jobban ráirányulna figyelmünk a tényleg fontos felkiáltásokra. A másik, ami kicsit zavart, hogy egyes élet-eseményeken túl gyorsan rohan át a szerző. Szívesen olvastam volna jobban kibontva, részletezve ezeket. De így is kerek élményt kaptam.

Összegezve: fontos, hangsúlyos darabja ez a kortárs irodalomnak, fókuszában tabusított, nem sűrűn szóba kerülő témákkal. Mindenkinek szeretettel ajánlom!

Cserni András

Filmajánló***Madár Tamás: Az Acapulco utolsó évadának margójára***

Van az a pillanat, amikor az ember éjjel felriad, mert úgy érzi, mintha belülről próbálná egy hőlégballon kifeszíteni a koponyáját. Lángolás, hidegrázás, izomrángások, ízületi fájdalmak, légzési nehézségek – és persze az elmaradhatatlan önsajnálát, ami ilyenkor minden férfiban automatikusan aktiválódik. A feleségem hősiesen teljes szolgálatba helyezte magát, én pedig a takaró alatt reszketve próbálom túlélni a „férfiinfluenza” deluxe kiadását, ami gyanúsán COVID-szagú is.

De minden rosszban van valami jó. Miközben én a saját testem harcait vívtam, a kanapén sorozatmaratonba menekültünk. És ha már szenved az ember, legalább valami minőségit nézzon, nem igaz?

Itt jött képbe az Apple TV+, ami az utóbbi években nemcsak, hogy elérte, de lazán meg is ugrotta a streaming királyi trónját. És hogy mi lett a gyógyulásom legjobb mellékhatása? Az egyik kedvenc sorozatunk, az Acapulco záróévada.

Az Acapulco olyan sorozat, ami a legelső képkockától kezdve eltalálja az arányokat. A 80-as évek Mexikója, a rózsaszín hotel, a napfény, a zene, a színek, minden úgy működik, mintha egy színes koktélt kevertek volna humorból, szívből és nosztalgiából.

A történet középpontjában a fiatal Máximo Gallardo áll (Enrique Arrizon), aki megkapja álmai munkáját egy luxusresortban, miközben az idősebb énjét (Eugenio Derbez) halljuk narrálni a múlt eseményeiről.

Ez a dupla idősíkos szerkezet egyszerre mesél felnövésről, álmokról és arról, hogyan tanulja meg az ember, hogy a siker nem mindig ott van, ahol a pénz. A sorozat minden évada egy apró fejlődési stáció, és a negyedik – ami egyben az utolsó is – méltó lezárás lett. Nem elnyújtották, nem kifacsarták, hanem pont ott hagyták abba, ahol kellett.

Miért vérprofi az Apple TV+? Mert az Apple nem „tartalmat” gyárt, hanem élményt komponál, és az Acapulco tipikusan az a sorozat, ahol minden részlet a helyén van:

- Forgatókönyv: Könnyed, mégis okos. Humoros, de nem bugyuta. Drámai, de nem szappan.
- Színészi játék: Minden karakter él. A mellékszereplők nem „kitöltik” a képet, hanem hozzátesznek a történethez.
- Operatőri munka, látvány, jelmez: a 80-as évek atmoszférája nemcsak díszlet, hanem önálló karakter. A kamera szinte táncol a színekkel, a zene pedig mesél.
- Zene és hangulat: Minden jelenetben ott a ritmus, a napfény, a könnyedség, még akkor is, ha a téma komolyabbra fordul.

Szóval, miközben izzadtam, reszkettem, és küzdöttem a saját kis kórházi drámámmal a nappali kanapéján, rájöttem valamire: ha már az embernek szembe kell néznie a lázzal és a hidegrázással, legalább tegye azt jó ízléssel. És ehhez az Acapulco tökéletes társ. Ez a sorozat nemcsak szórakoztat, hanem emlékeztet arra, hogy lehet elegánsan, humorral, szívvel mesélni.

És ha valaki a magyar filmgyártásból most olvassa ezt: tessék megnézni az Acapulcót (is). Nem azért, hogy lemásolják, hanem hogy megértsék, így néz ki, amikor minden a helyén van.

Kép-tár:
A közelmúlt eseményeinek fotói

Az első IRKA-mozaik esemény képei. Az egészsézés program keretében Ocsovai Ferenc, Pálné Onódi Judit és Cserni András mutakoztak be. Egyetértettünk abban, hogy a személyes jelenlét fontos, ezért Nagy-Rakita Melindára később kerül sor. Az est zenével zárult: Ocsovai Ferenc és Rejtő Gábor adtak elő egy dalsokrot szerzeményeikből.

A Kerítésgaléria képei

Tornai Xénia frissen kapott díjával.

Az SZMÍT rendezvénye Török Nándor hatvanadik születésnapja alkalmából.

